

Fakulteta za
informacijske študije
Faculty of information studies

Co-funded by
the European Union

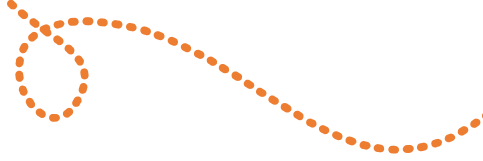
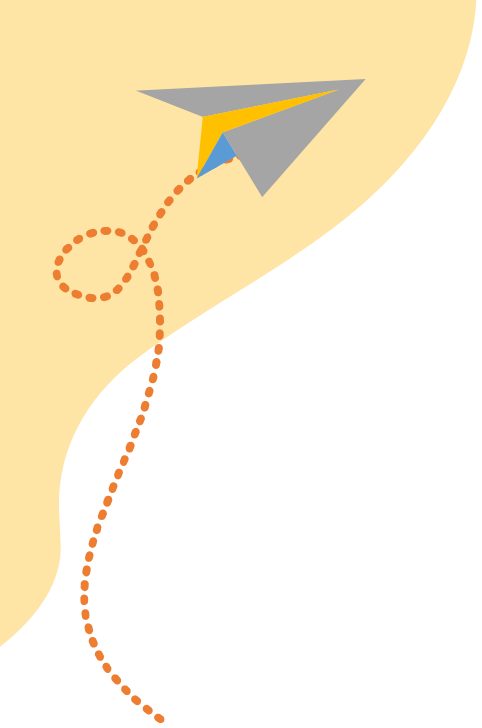
Jean Monnet Chair

Vključujoče skupnosti za Evropsko industrijo 5.0 / Inclusive communities for European Industry 5.0

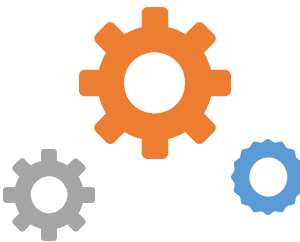
Virtualne skupnosti

Prof. dr. Tea Golob

1.

Uvod in teme

Teme predavanj

Temeljni pojmi in
skupnosti skozi čas in
prostor

Vpliv tehnologije na
skupnosti

Kriza skupnosti v
moderini dobi

Skupnosti in oblike
socialnih vezi in stikov

Nadzorovanje in
upravljanje

Raziskovanje
virtualnega prostora

Predmet seznanja s koncepti človeške interakcije in skupnosti.

Obravnava družbene fenomene, kot so identitete, identifikacije, odtujitev, racionalnost, pripadnost, vključenost in izključenost. Te zadeve povezuje z različnimi sociološkimi pogledi.

Predmet poudari tehnološki razvoj s premiki v človeških skupnostih in lastnostmi slednjih, vključno z naraščajočo sposobnostjo ljudi, da si zamišljajo skupnosti in stopajo v interakcije onstran ozkih lokalnih in teritorialnih meja.

Predmet se tako ukvarja s tehnologijo in z njo povezanimi družbenimi transformacijami.

Poleg tega predmet nudi poseben fokus na slednjih s podrobnejšim preučevanjem na svetovnem spletu temelječih socialnih omrežij, spletnih forumov, klepetalnic, virtualnih svetov itd.

Nekateri ključni koncepti iz sociološke teorije so uporabljeni za spletno utemeljene virtualne skupnosti.

Ukvarjamo se tudi s tem, kako se virtualne skupnosti razvijajo in kako učinkujejo na življenja in interakcije ljudi ter skupnosti onstran on-line virtualnih.

Preučevali in reflektirali bomo njihove učinke na učenje, podjetništvo, politično in družbeno participacijo ter vsakdanje življenje.

Hitreje in lažje
se učimo v
skupini
motiviranih
ljudi

Coming together is a
beginning. Keeping together
is progress. Working
together is success.

–Henry Ford

@weareteachers

Ali smo (virtualna) skupnost?

- Kdo sem jaz?
- Kdo ste vi?
- Kakšne so vaša pričakovanja pri predmetu?

Predstavimo se

Tea Golob

1. Znanstveni doktorat s področja sociologije, FUDŠ;
2. Znanstveni magisterij: v okviru programa European Joint MA na področju socialne in kulturne antropologije, Maynooth, Irska, Univerza v Ljubljani, Slovenija
3. Izredna profesorica s področja sociologije, Fakulteta za informacijske študije/ Novo Mesto/ Slovenija / Vodja inštituta za družbeno morfogenezo
4. Rada raziskujem način življenja ljudi, odgovorno delovanje, povezovanje v skupnosti, reflektivnost: <https://orcid.org/0000-0003-4314-3231>

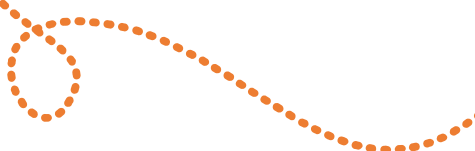
tea.golob@fis.unm.si

-
- **Na kratko...** sodobne družbe se soočajo s številnimi tegobami, ki vplivajo na kvaliteto življenja in na občutek zadovoljstva med ljudmi.
 - Pritiski trga, individualizacija in razvoj tehnologije so naredili družbo bolj kompleksno in razdrobljeno. Vezi med ljudmi so se razkrojile ali zbledele, človeška bitja pa še vedno zaznamuje močna potreba po povezovanju in sodelovanju.
 - Slednje ima potencialno velik vpliv na vsakega izmed nas in naš vsakdan, posebej zaznamovane pa so ranljive skupine ljudi.

Predmet je sestavni del katedre Jean Monnet z naslovom: **Vključujoče skupnosti za Evropsko industrijo 5.0**
/ Inclusive communities for European Industry 5.0, Jean Monnet Chair

Industrija 5.0 na novo opredeljuje namen industrije in v ospredje proizvodnega procesa postavlja dobrobit delavcev in planeta. Ta prehod poganja celovita vizija, ki zajema trajnost, krožnost, digitalno preobrazbo, opolnomočenje delavcev in vpliv na družbo

IC4EU spletna stran

- <https://teagolob5.wixsite.com/jeanmonnet-chair-ic4>

JeanMonnet Chair

**Inclusive Communities for
European Industry 5.0**

- Industrija 5.0 označuje naslednjo fazo industrijske revolucije, ki se osredotoča na večjo integracijo človeka in tehnologije.
- V ospredje postavlja sodelovanje med ljudmi in naprednimi tehnologijami, kot so umetna inteligenca, strojno učenje, roboti ter internet stvari (IoT).
- Cilj industrije 5.0 je ustvariti bolj trajnostno, fleksibilno in prilagodljivo proizvodnjo, ki lahko prilagodi hitro spreminjajoče se potrebe trga.

- Tukaj je nekaj ključnih komponent evropske industrije 5.0:
 - Koprodukcija s človekom: Poudarek je na sodelovanju med ljudmi in stroji. Povezovanje ljudi in pametnih sistemov omogoča hitrejša in učinkovitejša procesa.
 - Napredne tehnologije: Vključuje uporabo robotike, umetne inteligence, IoT ter avtomatizacije za izboljšanje proizvodnih procesov in optimizacijo delovanja.
 - Trajnostnost: Industrija 5.0 daje velik poudarek na trajnostne prakse, zmanjševanje odpadkov in energijske učinkovitosti.
 - Personalizacija: Sposobnost prilagoditve proizvodov in storitev specifičnim potrebam kupcev na personaliziran in prilagodljiv način.

Industrija 5.0 bo omogočila
bolj učinkovito, inovativno
in trajnostno proizvodnjo, ki
postavi človeka v osrčje
tehnološkega napredka.

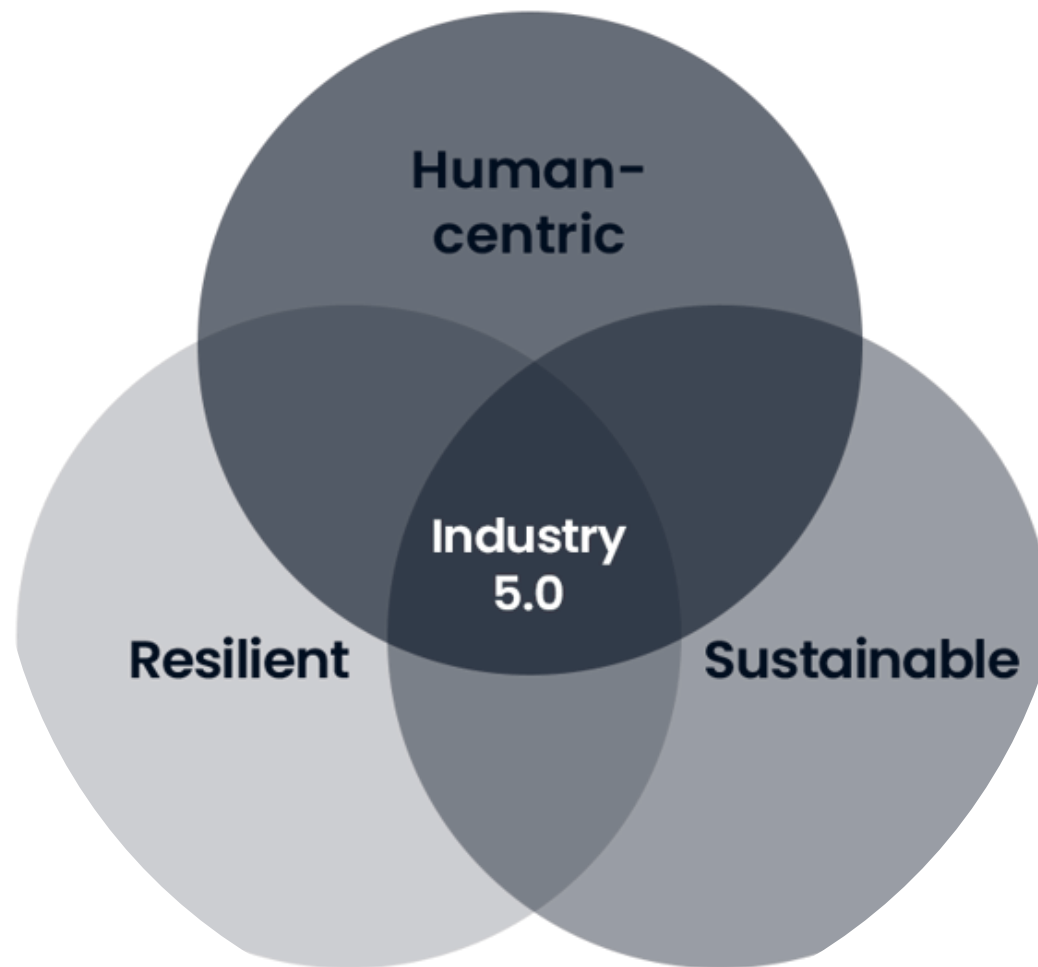
Ta pristop raziskuje, kako
tehnologija lahko podpira in
izboljšuje človeške
zmogljivosti, namesto da jih
nadomesti.

Namen projekta je slediti najnovejšim trendom, vpogledom in razvoju na področju Evropske industrije 5.0

ter jih vključiti v pedagoški proces, raziskovalne aktivnosti in številne dogodke,

ki bodo spodbujali dialog in sodelovanje med akademskim svetom in relevantnimi družbenimi akterji, kot so oblikovalci politik, gospodarstvo in civilna družba.

Slika: The Three Pillars of Industry 5.0 based on the EU Publication "Industry 5.0 Human-centric, sustainable and resilient" as adopted by [Forbes](#).

Teme in zadolžitve

- Skupnost je osnovna celica družbenega povezovanja in delovanja. Vzpon digitalne tehnologije, ni zmanjšal vlogo skupnosti, temveč jo je redefiniral in okrepil njeno vlogo v družbenem življenju.
- **Osrednje vprašanje:** kakšno vlogo imajo skupnosti v našem življenju, kako lahko pripomorejo k izboljšanju kvalitete življenja, reševanju družbenih problemov in izzivov.
- Vprašanja, ki jih predmet naslavlja v uvodu in skuša na njih odgovoriti skozi raziskovalno delo in raziskovalno refleksijo:
 - Ali lahko v sodobnem svetu govorimo o skupnosti?
 - O kakšnih skupnostih lahko govorimo?
 - Kakšen je vpliv tehnologije?
 - V kakšnih skupnostih sem prisoten/a jaz?
 - S kakšnimi izzivi se soočajo sodobne skupnosti?

Zadolžitve študentov

Zadolžitve študentov

- **PROJEKTNA NALOGA 100%** ocene: poiskati virtualno skupnost in jo raziskati, povezava z eno ali več temami predmeta: značilnosti skupnosti, članstvo, način povezovanja, identitete, upravljanje, vloga tehnologije, digitalizacije, AI...

Projektno nalogo oddate na dan izpitnega roka na Moodle

- **POGOJ ZA PRISTOP K IZPITU:**

1. predstavitev osnutka projektne naloge v okviru termina vaj
2. Branje šestih izbranih besedil in sodelovanje pri diskusiji v okviru predavanj

Za pozitivno oceno morajo biti opravljene vse obveznosti!

POGOJ ZA PRISTOP K IZPITU:

1. Predstavitev osnutka projektne naloge v okviru termina vaj

- Študenti dobijo odziv na nalogo in možnost za izboljšavo preden oddajo končnega izdelka na izpitnem roki
- Predstavitve bodo **7.4.** in **10.4.** – vpišite se v tabelo objavljeno na Moodlu najkasneje do 27.3.

2. Branje šestih izbranih besedil objavljenih na Moodlu in sodelovanje pri diskusiji v okviru predavanj – nadomešča pregled literature v nalogi:

- **24.2.** Are Virtual Communities Real Communities
- **3.3.** Virtual communities and Well-being: Literature review str.64-89
- **10.3.** Online communities come with real life consequences for individuals and society
- **17.3.** Using Social Media as a Platform for a Virtual Professional Learning Community
- **24.3.** On-line communities as communities of practices
- **31.3.** Howard Rheingold. The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier.

Alternativno...

v primeru, da se ne morete udeležiti izbranih terminov predavanj in vaj:

1. Oddaja posnetka predstavitve na Moodle pred izpitom

2. Branje šestih izbranih besedil in oddaja refleksij na Moodle pred izpitom:

- Are Virtual Communities Real Communities
 - Virtual communities and Well-being: Literature review str.64-89
 - Online communities come with real life consequences for individuals and society
 - Using Social Media as a Platform for a Virtual Professional Learning Community
 - On-line communities as communities of practices
 - Howard Rheingold. The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier.
-
- Refleksije morajo obsegati 700-1000 besed, povzeti kratko poanto besedila in refleksijo, kako je tematika povezana z vašo projektno nalogo

I. Projektna naloga

RAZMISLITE

- Kaj bi želeli v izbrani virtualni skupnosti raziskovati in zakaj?
- Kako bi želeli izbrano virtualno skupnost raziskovati? Paradigma raziskovanja?

V NALOGI MORATE DOSEČI TRI ZASTAVLJENE
CILJE IN TAKO TUDI STRUKTURIRATI VAŠO
NALOGO

1. CILJ – Poiskati virtualno skupnost, oziroma skupnost, ki deluje tudi na spletu

- Določiti namen in način delovanja skupnosti, splošne značilnosti skupnosti, se povezati z deležniki.
- Kakšen družben izziv skupnost naslavlja? Okoljska problematika, onesnaževanje
 - Civilna družba
 - Varnost
 - Politična participacija
 - Podjetniški izziv...
- Kakšna je vloga tehnologije in digitalizacije?

2. CI LJ - raziskava

Splošna raziskovalna izhodišča

- Članstvo v skupnosti:
 - kako postati član, kje so meje skupnosti
 - kakšen je občutek zaupanja...
 - občutek pripadnosti
 - skupni simboli
 - integracija
- Kako skupnost pripomore k izboljšanju kvalitete življenja, reševanju družbenih problemov in izzivov.

Raziskavo lahko izvedemo z uporabo kvantitativnih, kvalitativnih metod, ali kombinacijo.

3. CILJ - priporočila

- pripraviti priporočila, ideje in načrte, kako izboljšati delovanje skupnosti
- Predstaviti primere dobre prakse in kako to lahko vpliva na ostale, oziroma kako izboljšati stanje
- kaj vse lahko z raziskavo dosežemo?

Raziskovalni pristop: Akcijsko raziskovanje

Skupnost kot enota analize;

- Krepi **zaveznitvo** med različnimi deležniki v skupnosti z namenom raziskovanja in reševanja **problemov v lokalni skupnosti** ali širše; kolaborativen raziskovalni proces (skupnost, oziroma izbrani deležniki, so vključeni v vse faze raziskovanja);
 - Samo-reflektivno raziskovanje, zakaj počnemo kar počnemo in kako (Donald Schön (1983)).
 - Sistematično zbiranje informacij, ki je namenjeno neposredni družbeni spremembi (Bogdan and Biklen 1992)
- S pomočjo deležnikov v skupnosti pripravimo raziskovalni načrt in zberemo podatke. Uporabimo lahko kvantitativni, kvalitativni pristop, ali kombinacijo.

Raziskavo lahko izvedemo z uporabo kvantitativnih, kvalitativnih metod, ali kombinacijo.

Ocenjevalna lestvica

Skupno število točk je 10:

- **Ustreznost izbire skupnosti (1 točka): CILJ 1**

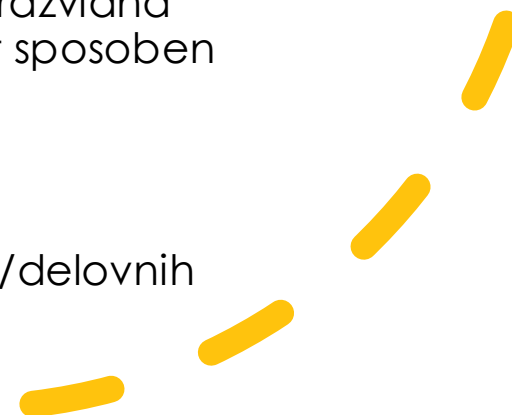
- iz katere je razvidno, da študent pozna določen tip skupnosti, jo opiše in razume njen namen

- **Ustreznost raziskovanega procesa (7 točke): CILJ 2**

- iz katere je razvidno, da zna študent uporabiti temeljne akcijskega raziskovanja
- Ustrezno izbere metodo kvantitativnega, kvalitativnega ali mešanega raziskovanja in zbere podatke
- Ustreznost interpretacije in argumentacije raziskovalnih rezultatov iz katere je razvidna sposobnost sinteze izvirnih idej, konceptov, iz katere je razvidno, da je študent sposoben kritične in samokritične presoje virtualnih skupnosti,

- **Predstavitev priporočil, idej (2 točki): CILJ 3**

- **Iz katerih** je razvidno, da je študent sposoben reševanja konkretnih družbenih/delovnih problemov z uporabo raziskovalne metodologije in postopkov.

Načini ocenjevanja in ocenjevalna lestvica

Ocena	Ocena po ECTS	Razpon točk v %	Opis znanja
10 odlično	A excellent	96-100	Izjemno znanje z minimalnimi napakami
9 prav dobro	B very good	86-95	Precej dobro znanje z majhnimi napakami
8 prav dobro	C good	76-85	Dobro znanje s srednje velikimi napakami
7 dobro	D satisfactory	66-75	Povprečno znanje z večjimi napakami
6 zadostno	E sufficient	56-65	Znanje, ki ustreza minimalnim kriterijem
1-5 nezadostno	F fail	0-55	Znanje, ki ne ustreza minimalnim kriterijem

Kaj je to skupnost?

<https://www.youtube.com/watch?v=0BDd4GpkGj0>

Kaj (vse) je skupnost

- družbena enota / skupnost je skupina ljudi, ki živijo drug ob drugem in so v družbeni interakciji.
- kraj, norme, vera, vrednote, šege in navade, identiteta
- občutek skupnosti
- semantika

Skupnost je skupina ljudi, ki si v medsebojni interakciji: npr. Prijatelji ali sosedi

Socialna interakcija se dogaja znotraj določenega geografskega prostora: npr. soseka ali mesto

Pripadniki skupnosti si pogosto delijo skupne vrednote, prepričanja in vedenja (Neal, 2014).

Katerikoli krog ljudi, ki živijo skupaj, si pripadajo in jih družijo več interesov. (Mannheim)

Skupnost razumemo kot kolektivnost članov, ki si delijo skupni prostor, ki služi kot baza za vse dnevne aktivnosti skupnosti. (Parsons)

Lastnosti skupnosti

Sociology Guide.Com (2020):

- prostor,
- bližnji in neformalni odnosi,
- vzajemnost,
- skupne vrednote in prepričanja,
- organizirana interakcija,
- občutek pripadnosti skupini,
- kulturna pripadnost.

Fulcer in Scott (2007):

- skupna situacija,
- skupne aktivnosti,
- kolektivna akcija,
- skupna identiteta.

• Hillery (1956):

- specifičen prostor,
- skupne vezi,
- socialna interakcija.

Delo v skupini in diskusija

1. Naredite seznam skupnosti, ki jim pripadate
2. Zakaj je pomembno sodelovati
3. Kakšna je vloga raznolikosti v skupnosti
4. Ali smo mi danes skupnost

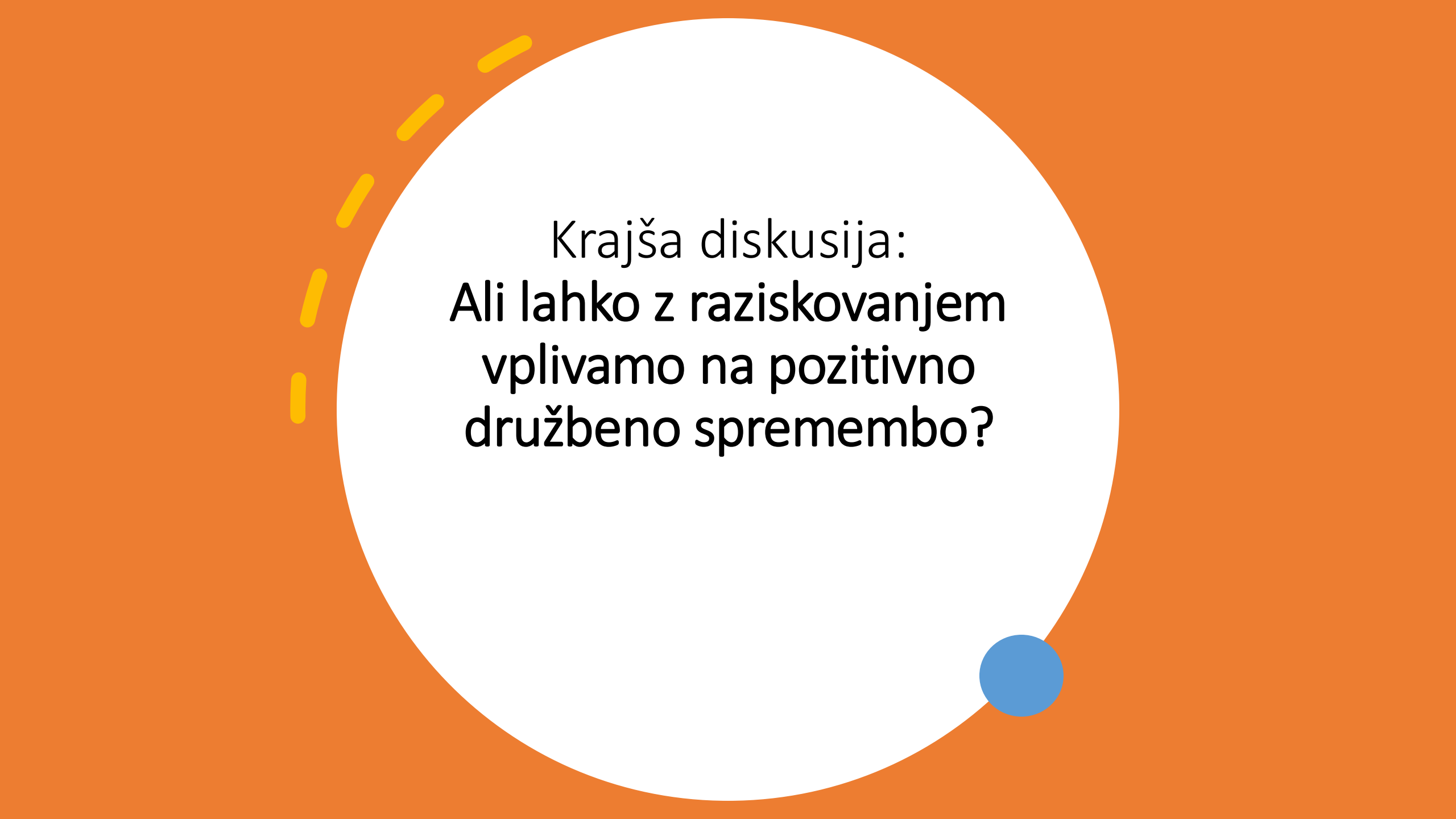

2.

The background features several abstract geometric elements: a large orange semi-circle on the right side; a solid blue circle in the upper left; a green L-shaped line in the top center; a yellow dashed line in the top left; a green square outline on the left; and a yellow dashed line in the bottom left. A yellow circle is partially visible in the top right corner.

Raziskovanje skupnosti
– akcijsko raziskovanje

Krajša diskusija:
Ali lahko z raziskovanjem
vplivamo na pozitivno
družbeno spremembo?

AKCIJSKO RAZISKOVANJE ZNOTRAJ SKUPNOSTI

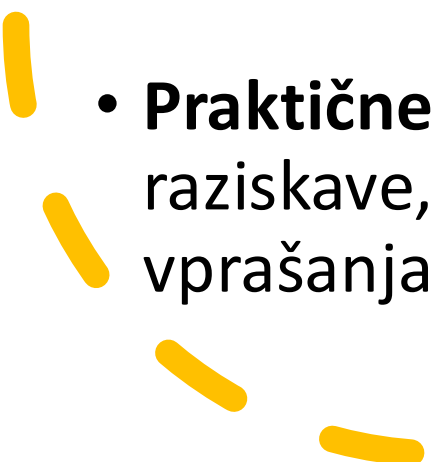

KAJ JE AKCIJSKO RAZISKOVANJE (AR) - UVOD

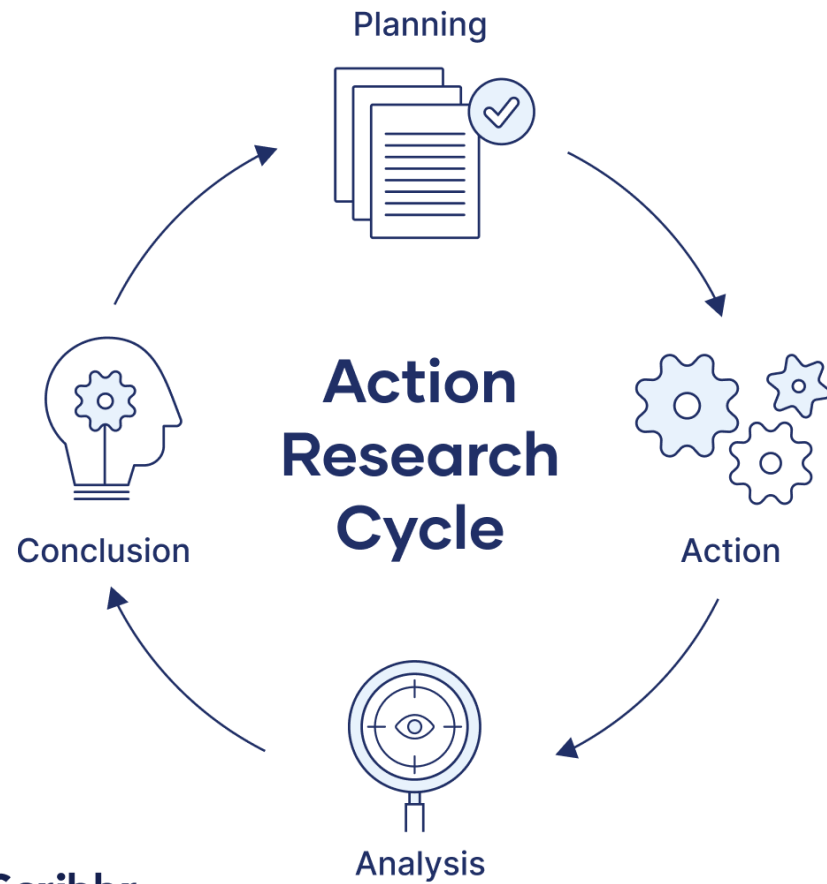

- Široka paleta praks raziskovanja
- Ni linearni proces ustvarjanja znanja – združuje razvoj prakse/delovanja z generiranjem raziskovalnega znanja – **CIKLIČNI PROCES**
- Ni raziskava o družbenih fenomenih, ampak **v družbenih fenomenih**, od znotraj
- **Sodelovanje med raziskovalcem in subjektom raziskave**
- Veliko raziskav ima poudarek na **družbeni in ekonomski pravičnosti**

-
- **Participativna akcijska raziskava** poudarja, da bi morali biti udeleženci člani proučevane skupnosti, kar opolnomoči tiste, na katere rezultati omenjene raziskave neposredno vplivajo. Pri tej metodi so udeleženci dejansko so-raziskovalci, njihove življenjske izkušnje pa veljajo za formativne za raziskovalni proces.

-
- **Praktične akcijske raziskave** se bolj osredotočajo na to, kako potekajo raziskave, in so zasnovane tako, da obravnavajo in rešujejo posebna vprašanja.

Action research cycle

Modeli akcijskega raziskovanja

Akcijsko raziskovanje se pogosto odraža v treh modelih akcijskega raziskovanja:

- **Operativni** (včasih imenovan tehnični), sodelovanje in kritična refleksija. Operativne (ali tehnične) akcijske raziskave so običajno vizualizirane kot spirala, ki sledi nizu korakov, kot je »načrtovanje → delovanje → opazovanje → razmišljanje«.
- **Raziskave akcijskega sodelovanja** bolj temeljijo na skupnosti, osredotočene so na izgradnjo mreže podobnih posameznikov (npr. visokošolskih profesorjev na danem geografskem območju) in zbiranje učenja iz ponavljajočih se ciklov povratnih informacij.
- **Akcijska raziskava kritične refleksije** služi kontekstualizaciji sistemskih procesov, ki že potekajo (npr. retroaktivno analiziranje obstoječih šolskih sistemov z vprašanjem, zakaj so bile določene prakse uvedene in razvite tako, kot so se).

Primer participatornega akcijskega raziskovanja

Kot del sodelovanja za izboljšanje šolskih zmogljivosti za učence s posebnimi potrebami je načrt akcijske raziskave od učencev, ki uporabljajo invalidske vozičke, zahteval, da merijo, koliko časa potrebujejo, da pridejo do različnih točk na šolskem območju in nazaj.

Ko so bile informacije zbrane, so bili učenci vprašani, kje bi bilo po njihovem mnenju najboljše uporabiti klančine ali druge ukrepe za dostopnost, in predloge poslali upraviteljem šol.

Primer praktičnega akcijskega raziskovanja

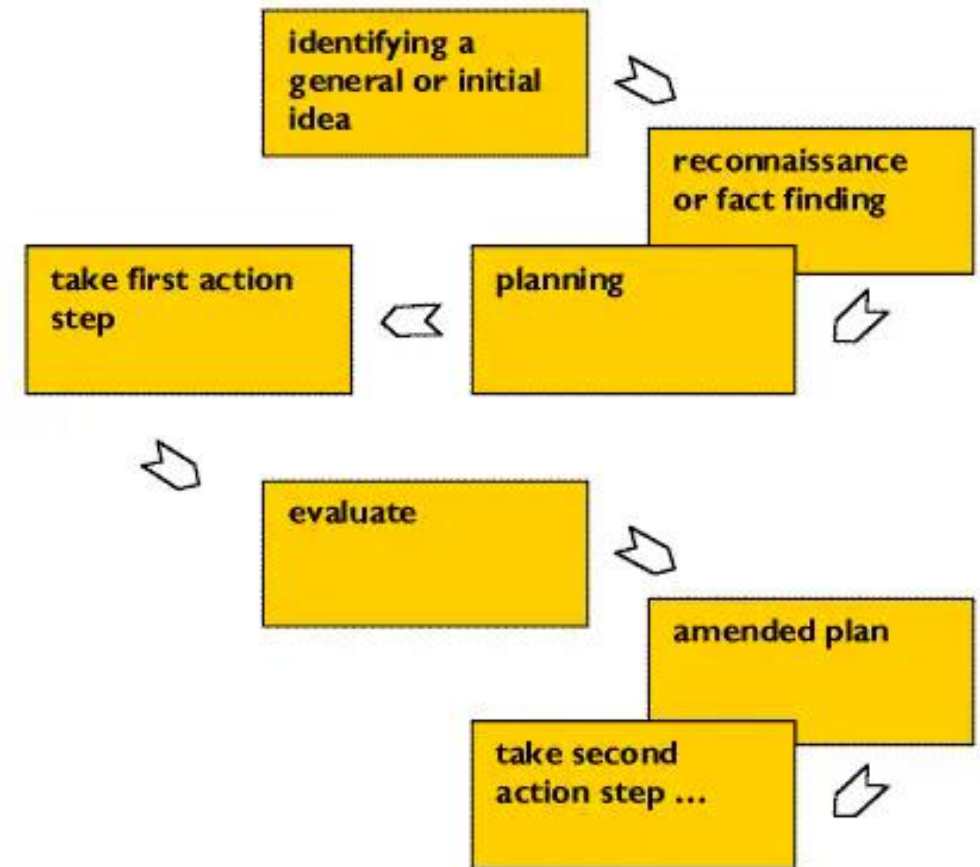
Učitelji naravoslovja na srednji šoli v vašem mestu so bili priča iz leta v leto upadanju rezultatov standardiziranih testov iz kemije. Pri iskanju razloga so preučevali, kako se snov poučuje, pri čemer so se osredotočili na metode, orodja in pristope, ki jih uporablja vsak učitelj.

Ugotovili so, da se v zadnjem desetletju poučevanje kemije ni spremenilo – brez vključitve bolj posodobljenih pristopov k poučevanju ali uporabnih spletnih orodij. Učitelji so se odločili, da bodo v svoje poučevanje uvedli sodobnejše tehnike, da bi ugotovili, ali bi to lahko izboljšalo rezultate.

Korenine v aktivizmu – začetek 20. Stoletja, feministične in anti-rasistične korenine, izvor v družbenem boju, pomembna vloga post-kolonialističnih gibanj

Oblikovanje termina AR: Kurt Lewin (1946)

- Zamisel o akcijskem raziskovanju izvira iz dela družbenega psihologa **Kurta LEWINA**
- **Niz medsebojno povezanih korakov v spirali, izmed katerih vsak sestoji iz:**
 - ❖ načrtovanja;
 - ❖ akcije;
 - ❖ evalvacije/ocene doseženega rezultata.
- **Začetni cikel:** Identifikacija ideje, ki običajno vključuje tudi iskanje dejstev;
- **Drugi korak:** krog načrtovanja, izvedbe, evalvacije drugega koraka s pomočjo dejstev

- V 1960s: upad AR zaradi kritik: povezave z radikalnim političnim aktivizmom; dileme glede rigoroznosti in usposobljenosti izvajalcev;
- V ZDA ponoven razcvet v 1980s, predvsem na področju izobraževanja in samo-učenja učiteljev

❖ DVE OSREDNJE TRADICIJI:

- **Britanska:** AR kot raziskava za izboljšanje lastnega delovanja znotraj skupine; izboljšanje racionalnosti in pravičnosti

Samo-reflektivno raziskovanje, zakaj počnemo kar počnemo in kako (Donald Schön (1983))

- **ZDA (širše pojmovanje):** Sistematično zbiranje informacij, ki je namenjeno neposredni družbeni spremembi (Bogdan and Biklen 1992)
 - Profesionalni
 - Osebni
 - Politični

RAZISKOVALNI NAČRT

- Ne začne se nujno z raziskovalnim vprašanjem, je **prožen raziskovalni načrt**
- Gonilo je želja po **spremembi/inovaciji**, raziskovanje se razgradi na **posamezne urezničljive korake**, vsak pa je usmerjen v dejavnost s konkretnimi cilji (število odvisno od problema)
- Skozi proces načrtovanja akcij/delovanja (intervencij v družbeno situacijo) se pogloblja **razumevanje** družbenih procesov in **razvoj** novih strategij za izboljšavo

Na začetku nekaj splošnih odločitev:

- **Kdo bo vključen, kdo bo sodeloval?**

Ali bo študija posameznikovega delovanja v točno definiranih postavitev (bolnišnični oddelek), ali širše (študija organizacijskih sprememb v šoli)

Postopoma se lahko vključuje več in več ljudi; **kolaborativen proces**

- **Etična vprašanja ***
- **Kvalitativni in kvantitativni podatki**
- **Ključno je delovanje in to vpliva na metode**
 - Če želimo vplivati na policy – večji poudarek na **kvantitativne metode**
 - **Mikro okolje – kvalitativne** (opazovanje z udeležbo, intervjuji, raziskovalni dnevnik itd.)
 - **Triangulacija** (metod, virov podatkov, raziskovalcev, teorij in znanstvenih disciplin)

ETIČNA VPRAŠANJA - Kako moramo obravnavati ljudi, ki so vključeni v akcijsko raziskovanje? Kateri vidiki so pomembni?

Dostop do
ugotovitev
(razumljivost,
relevantnost)

Koristi za
sodelujoče

Glas skupnosti (kdo
predstavlja
skupnost)

Lastništvo nad
podatki

Delitev dela med
partnerji

Pravičnost za vse
člane skupnosti

Zasebnost

Predstavitev
lokalnih skupnosti
(stereotipi)

Spoštovanje (brez
prisile)

Rigoroznost
raziskave

Potek - uvod:

- **Vprašanje:** kaj me zanima?
- Raziskava terena: kaj se zdaj dogaja?
- Kaj želim doseči, kaj lahko naredim?
- Načrt akcije, koraki usmerjeni k akciji, določim kaj bom storil in kdo bo sodeloval
- Natančen urnik
- Določimo način, kako bomo spremljali učinke
- Gremo v akcijo...
- Potem v raziskavi te korake ponovimo

Akcijska vs. Tradicionalna raziskava

- Akcijska raziskava se od drugih vrst raziskav močno razlikuje po tem, da poskuša ustvariti uporabne postopke tekom raziskave, namesto da bi prispevala k obstoječemu znanju ali sklepala iz nizov podatkov. Na ta način je akcijsko raziskovanje formativno, ne sumativno, in se izvaja na stalen, ponavljajoč se način.
- NAMEN: rešuje težave; izboljšuje sisteme
- KONTEKST: reaktiven, navadno ni teoretičen
- POMEN: Praktičen

Prednosti...

- Raziskave so zelo prilagodljive, kar raziskovalcem omogoča, da svojo analizo prilagodijo svojim individualnim potrebam in izvajajo praktične spremembe na individualni ravni.
- Akcijske raziskave zagotavljajo takojšnjo pot naprej za reševanje vprašanj, namesto da predlagajo zapletene, dolgoročnejše rešitve, ki temeljijo na kompleksnih podatkih.
- Če je pravilno opravljena, je lahko akcijsko raziskovanje zelo opolnomočeno, informira o družbenih spremembah in omogoča udeležencem, da te spremembe izvajajo na načine, ki so pomembni za njihove skupnosti.

Slabosti...

- Akcijske raziskovalne študije so zaradi svoje prožnosti težje posplošljive in jih je zelo težko ponoviti.
- Pogosto se ne štejejo za teoretično močne pri sklepanju.
- Akcijsko raziskovanje je lahko zapleteno strukturirati na etični način. Udeleženci se lahko počutijo prisiljene sodelovati ali sodelovati na določen način.
- Pri akcijskih raziskavah obstaja veliko tveganje za raziskovalne pristranskosti, kot so pristranskost pri izbiri, pristranskost glede družbene zaželenosti ali druge vrste kognitivnih pristranskosti.

Vaja (delamo v parih)

V parih izberimo skupnost po lastni izbiri, proučimo zemljevid mesta, soseske, krajevne skupnosti, v kateri živimo. Razmislimo in načrtamo:

- Kakšne so lastnosti skupnosti
- Kaj lahko preučujemo
- Kako bi se lotili raziskovanja
- S kom bi se povezali
- Kakšne metode bi uporabili
- Kaj želimo doseči z raziskavo
- Ali lahko z raziskavo kaj spremenimo v skupnost

Potek: 3 osrednje faze (Stringer 1999)

1 OGLED: sestavite sliko in zbirajte informacije;

Pri **ocenjevanju** definiramo in opišemo **problem**, ki ga želimo raziskati, in **kontekst**, v katerem je postavljen. **Opišemo** tudi, kaj so počeli vsi udeleženci (npr. vzgojitelji, člani skupine, vodje itd.).

2 RAZMISLEK: interpretacija in obrazložitev;

Pri **ocenjevanju** analiziramo in interpretiramo situacijo. **Razmišljamo** o tem, kaj so udeleženci počeli. Pogledamo področja **uspeha** in morebitne **pomanjkljivosti, izzive ali težave**.

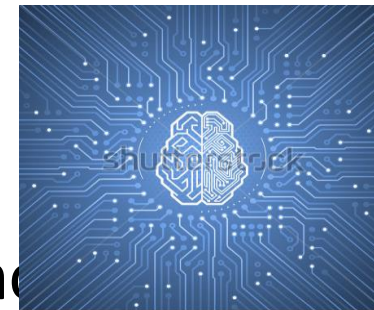
3 DELOVANJE: reševanje izzivov in problemov;

Pri **ocenjevanju** presojamo **vrednost, učinkovitost, ustreznost in rezultate** teh aktivnosti. Delujemo tako, da oblikujemo **rešitve** za kakršne koli težave.

Povzetek: Ključne značilnosti AR

- Vedno uteleša določene **vrednote, poglede, ideologije raziskovalca in okolja**;
- Vedno je prisotna **osebna dimenzija**, razmišljanje o lastni vlogi, načinu delovanja (raziskovalni dnevnik)
- **Ni linearna, gre skozi cikle, vrti se po spirali; fokus je na delovanju**
- Raziskava **od znotraj**

- **Skupnost** kot enota analize;
- Krepi **zavezništvo** med različnimi deležniki v skupnosti z namenom raziskovanja in reševanja **problemov v lokalni skupnosti**; kolaborativen raziskovalni proces (skupnost je vključena v vse faze raziskovanja);

- **Tri pomembne značilnosti:**

- Vključuje različne partnerje in tako povečuje **kredibilnost, demokratično in preiščeno raziskovanje**;
- Vodijo ga **lokalno** definirani problemi, usmerjen k **družbeni pravičnosti**;
- Nanaša se na **izobraževanje in opolnomočenje skupnosti**.

Spodbuja ljudi, da pridobijo nove veščine, razmišljajo o svojem položaju v družbi in delujejo v tej smeri

Participacija in sodelovanje skupnosti & vloga raziskovalca (Burns et al. 2011)

- **Temeljna načela in vrednote AR znotraj skupnosti:** zagotoviti, da člani skupnosti sodelujejo pri raziskovanju in razvoj rezultatov, ki jih lahko uporabijo pri doseganju spremembe znotraj skupnosti;
- Zahteva visoko stopnja **stika in interakcije** med raziskovalci in skupnostjo
- **Metode:** intervjuji, fokusne skupine, ipd. tudi ankete
- **POMEN:** sodelovanje članov skupnosti v raziskovalnem procesu zagotavlja preverjanje in ravnotežja (*check and balances*); krepitev natančnosti in veljavnosti

Prednosti AR v skupnosti vs. tradicionalne raziskave (I)

(Burns et al. 2011)

SKUPNOSTI so sposobne:

- Omogočiti sodelovanje, pravična partnerstva v vseh fazah raziskave
- Uravnovežiti raziskavo in ukrepe v korist vseh
- Prepoznati skupnost kot enoto analize
- Gradite na prednostih in virih skupnosti
- Spodbujati skupno učenje, izmenjavo spretnosti in krepitev zmogljivosti med vsemi partnerji
- Sodelovati v dolgoročnem procesu in se obvezati

Prednosti AR v skupnosti vs. tradicionalne raziskave (II)

(Burns et al. 2011)

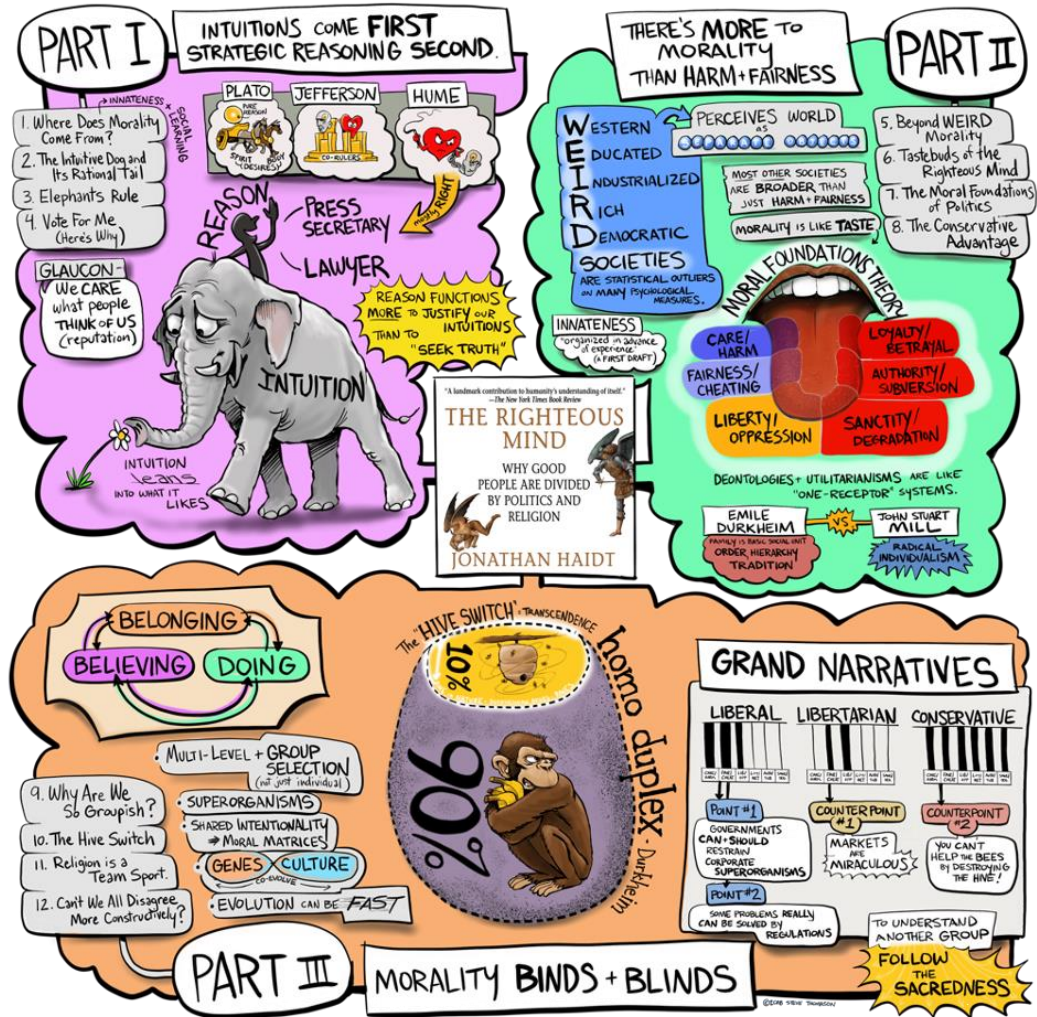
SKUPNOSTI so sposobne:

- Poudariti in se ukvarjati z naslavljanjem pogosto kompleksni vzrokov za lokalne težave
- Razširiti ugotovitve in pridobljeno znanje vsem partnerjem in vključevati partnerje v proces delovanje ali nadaljnjih korakov

Zakaj se družimo

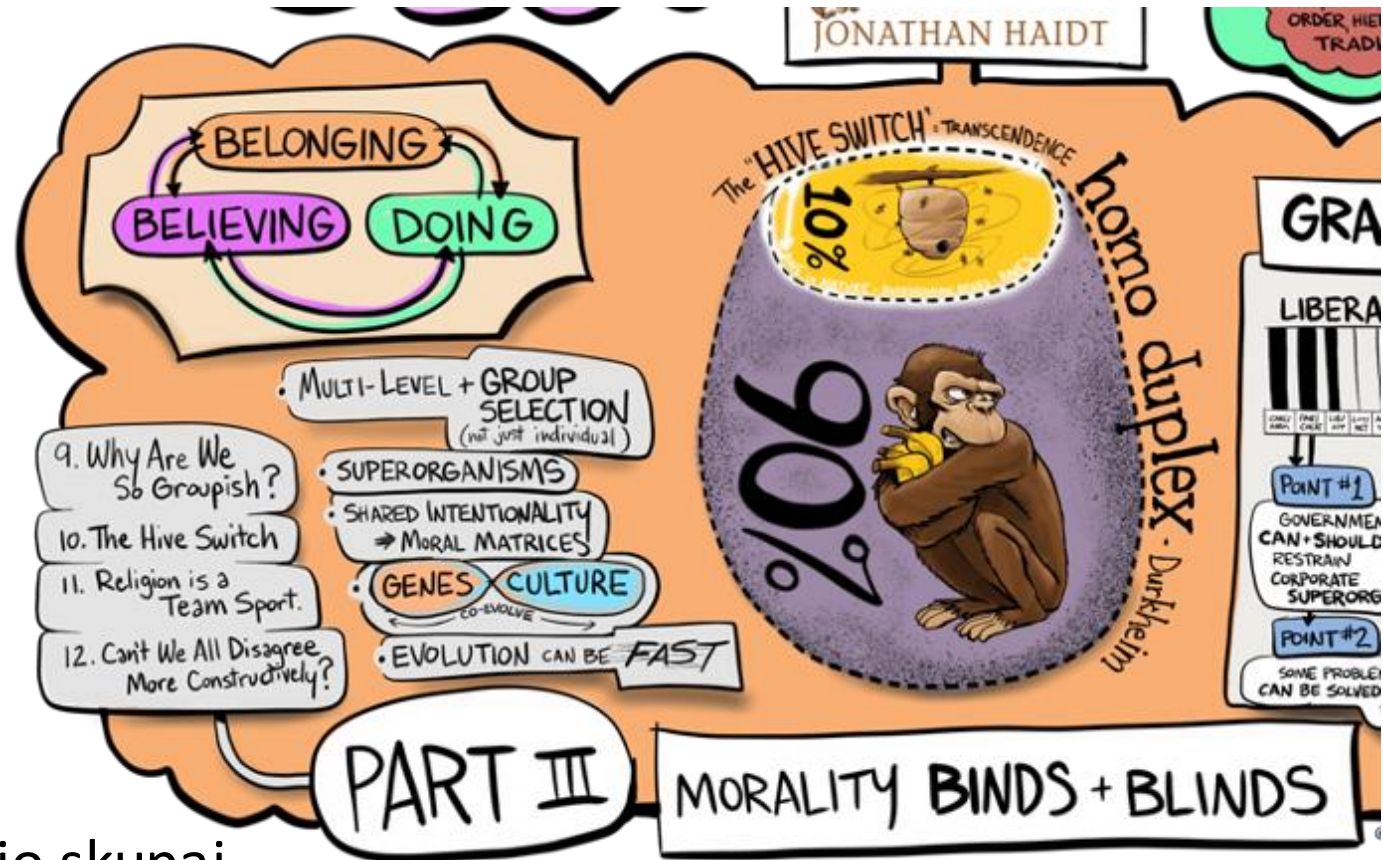
Zakaj se ljudje družimo? Jonathan Haidt

Zakaj se ljudje družimo? Jonathan Haidt

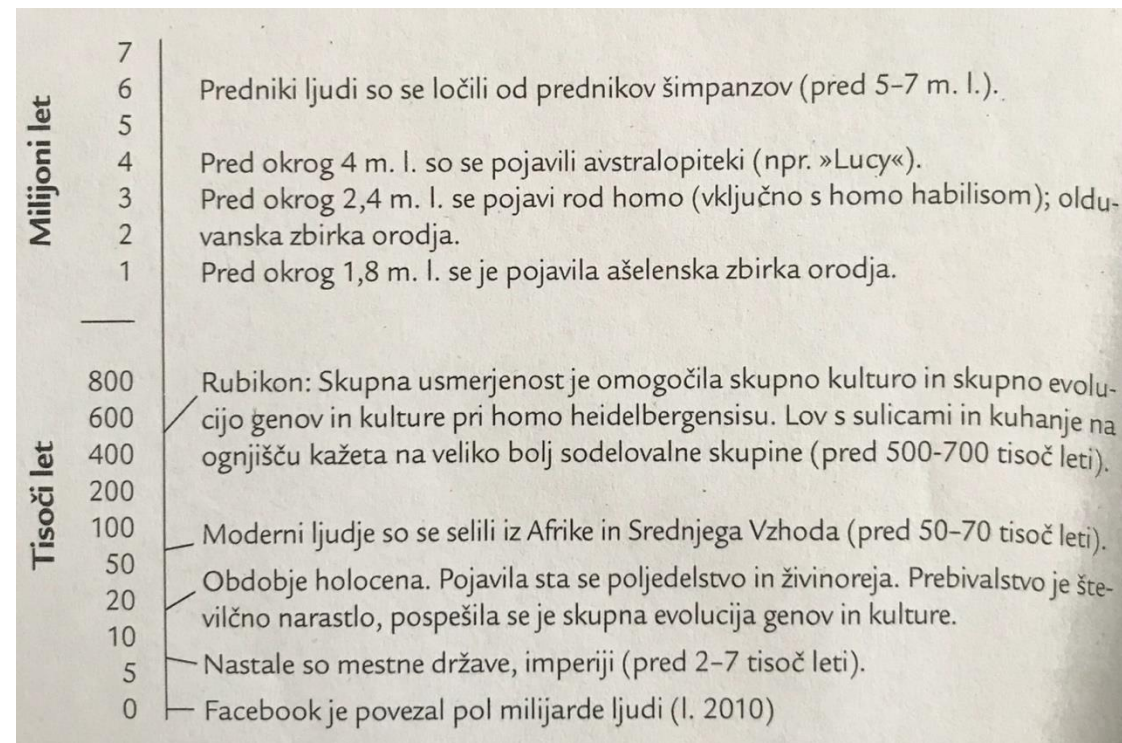
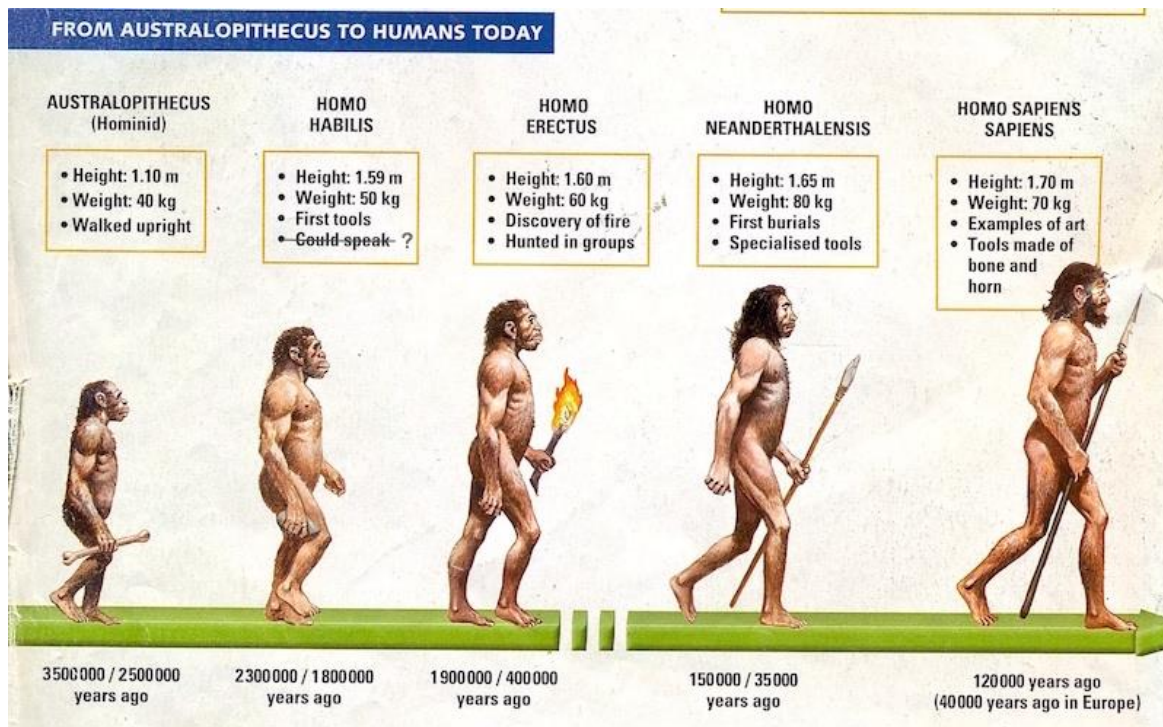
- Skupinska selekcija
- Socialni instinkt
- Superorganizmi

- Moralne matrice
- Geni in kultura se razvijajo skupaj

Primer
veslačev

Geni in memi

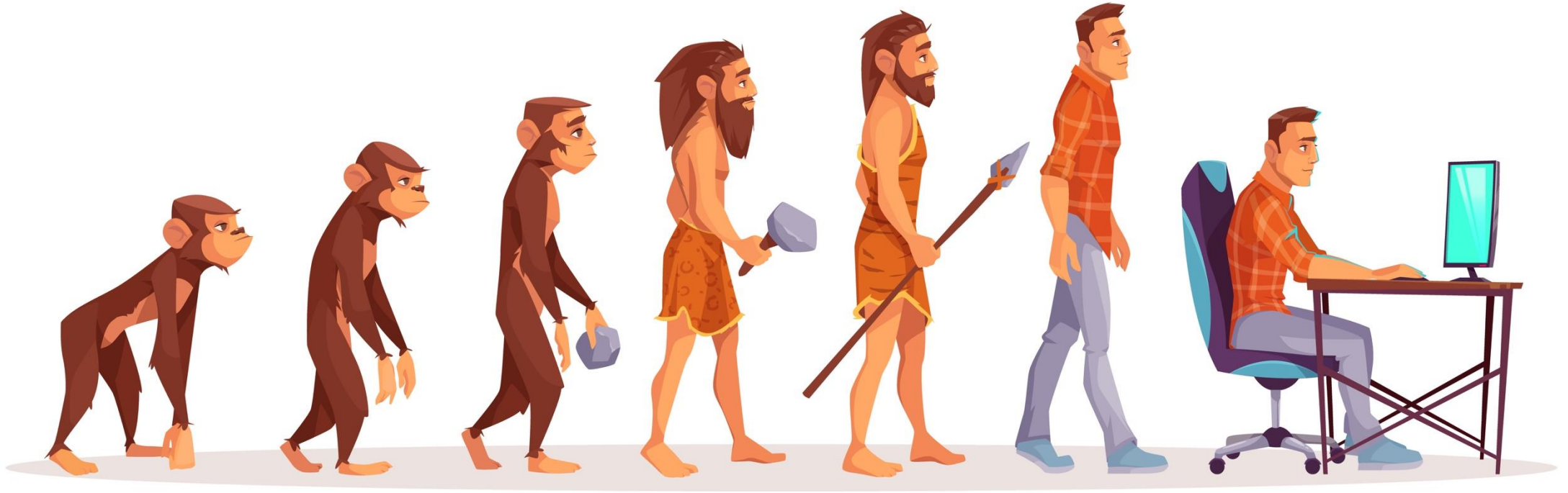

- Kolektivna čustva
- Durkheim
 - Homo duplex
- Kolektivni obredi

Družbeno povezovanje kot osnovna človeška potreba

- Robin Dunbar: korelacija med velikostjo možganov in število oseb v osebnem omrežju – 150
- FB raziskava
- Mathew Lieberman: osamljenost in odziv možganov

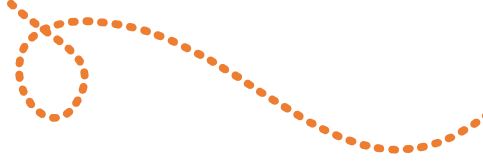
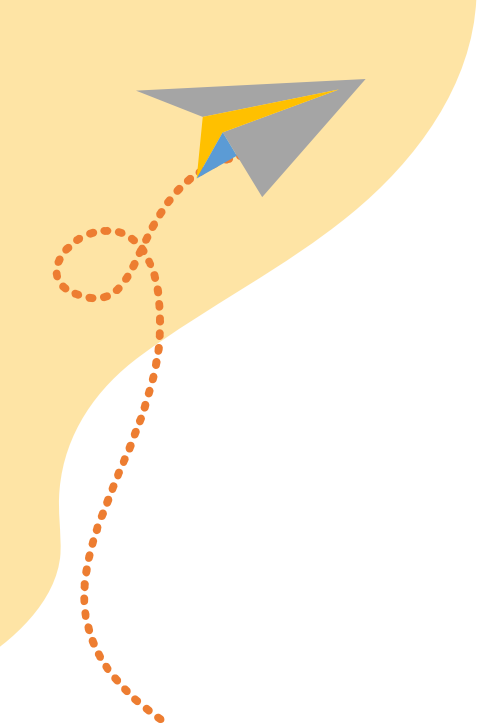
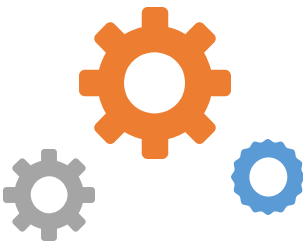
Vaja: Zakaj se družimo online?

Kateri so najpomembnejši dejavniki, zaradi katerih se družimo na spletu?

Ali je druženje na spletu drugačno kot v fizičnem okolju, zakaj?

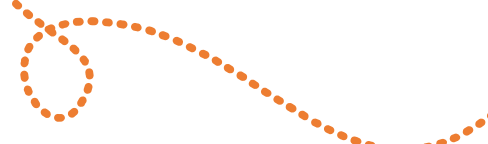

3.

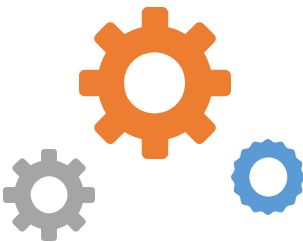

The background features several abstract geometric elements: a large orange circle on the right, a blue circle in the upper left, a yellow circle in the top right, a green L-shaped line in the top center, a green square outline on the left, and several yellow dashed lines scattered on the left side.

Tehnologija in razcoj skupnosti

1. Članek 1

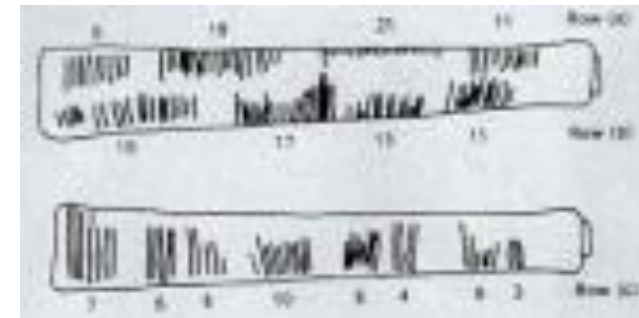

Kaj od naslednjega razlikuje ljudi od drugih primatov?

- Pripadnost “domovini”, delitev mi/oni
- Materinstvo z močno vezjo mati-otrok
- Prijateljstvo
- Družbena hierarhija
- Fizijsko-fuzijska družba: člani se razpršijo in znova zbirajo v večje skupine
- Eksogamija
- Lov
- Vojskovanje
- Uporaba orodja in orožja (Jane Goodall)
- Nova spoznanja in njihov prenos na druge člane skupine

Tehnološki premiki - odločilni za razvoj skupnosti

- Tehnologije simbolne komunikacije: etnična skupnost
- Tehnologije interakcije: razširitev skupnosti
- Tehnologije natančnih strojev: nacionalne zamišljene skupnosti
- Informacijsko-komunikacijske tehnologije: globalna vas in virtualne skupnosti

Skupnosti – podstat je kultura

- KAJ JE KULTURA

krovni pojem – družbeno delovanje, norme v človeških odnosih, tudi znanje, prepričanja, umetnost, navade, pravo posameznikov v družbi

<https://www.itsnicethat.com/articles/turner-duckworth-redesign-mcdonalds-branding-visual-identity-graphic-design-250719>

<https://courses.lumenlearning.com/alamo-sociology/chapter/outcome-elements-of-culture>

**YEAR OF OPENING OF THE
FIRST McDonald's OUTLET**

- Homo Sapiens 250 000 let nazaj – življenje v skupinah, skupne navade in vedenje – človeško vedenje je naučeno

- Socializacija in inkulturacija
- Materialna in nematerialna kultura
- Kulturne univerzalije – George Murdock

- Glasba kot univerzalija – Max Planck Institute for Human Cognitive and Brain Science (2009)

Elementi kulture

- Vrednote
- Norme
- Simboli
- Artefakti

https://www.123rf.com/photo_87521435_stock-vector-set-of-russian-culture-design-elements.html

<https://www.gograph.com/clipart/japan-landmark-travel-vector-icons-collection-culture-gg100002866.html>

<https://www.pinterest.es/pin/344173596519786433/>

Razvoj družb in vpliv na kulturo

Sociolog Gerhard Lenski 1924 – delitev glede na tehnološko sofisticiranost

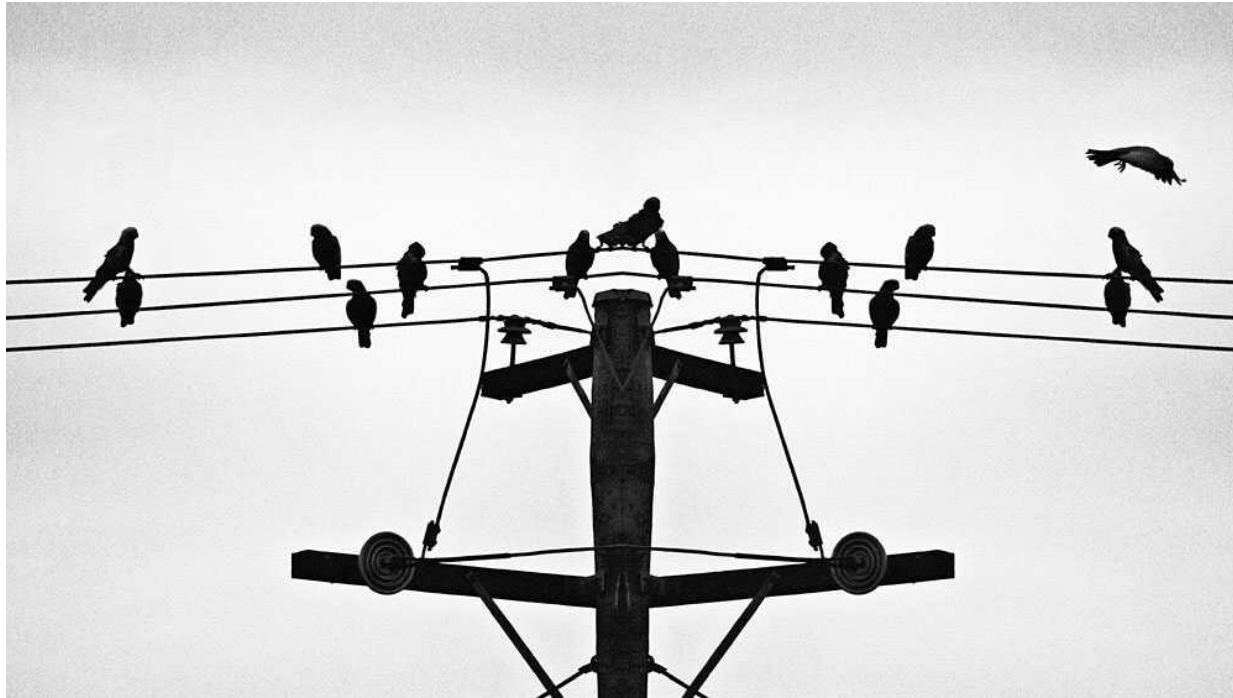
- Predindustrijske
 - Lovsko-nabiralska
 - Pašniška
 - Hortikultura
 - Agrikultura
 - fevdalna
- Industrijske
 - moč gre iz rok aristokracije in “starega denarja” v roke poslovnežev; Rockefellers; Vanderbilts
- Postindustrijske
 - Steve Jobs; Bill Gates

Tehnologija simbolne komunikacije

- Načini simbolne komunikacije:
 - Jamske slike in petroglifi
 - Govorjeni jezik
 - Glasba
- Učinki:
 - Oblikovanje etnične identitete na podlagi skupnih simbolov
 - Oblikovanje zgodb: izražanje toka dogodkov iz preteklosti – in za načrtovanje prihodnosti
 - Podlaga kulturne evolucije: memi kot nadgradnja genov

Razvoj simbolne komunikacije

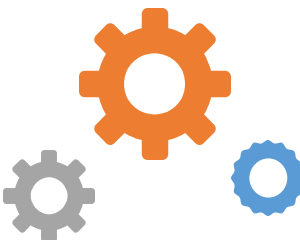

označevalec - označenec

Clues about the evolution of language and communication might come from birdsongs. gaab22/via flickr; https://www.npr.org/sections/13.7/2010/03/the_evolution_of_symbolic_lang.html

Jezik in kultura

1. komuniciranje, odnosi, občutek skupnosti.
2. 6500 govorjenih, 7,151 jezikov
3. Komunikacija je bistvena sestavina vsake družbe in jezik je pomemben vidik tega.
4. Ko se je jezik začel razvijati, so različne kulturne skupnosti s pomočjo zvokov združile skupna razumevanja.
5. Medkulturna komunikacija je simbolni proces, s katerim se družbena realnost konstruira, vzdržuje, popravlja in preoblikuje.

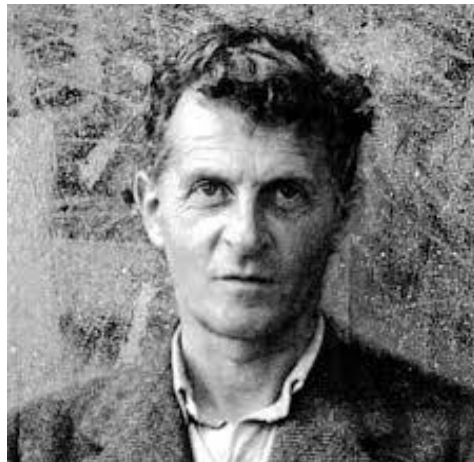
Kako se je vse skupaj začelo

1. 150.000 let nazaj - govor
2. 6000 let nazaj – pisani jezik
3. Večje jezikovne družine:
 - Indo-European. ...
 - Sino-Tibetan. ...
 - Languages of the African Continent
 - Afro-Asiatic. ...
 - Austronesian/Australio-Pacific. ...
 - Trans New Guinea/Trans-Guinean. ...
 - Uralic.

x “omejitve mojega jezika
pomenijo omejitve mojega
sveta”

Ludwig Wittgenstein

Ludwig Wittgenstein, filozof: jezik in jezikovne igre

Kako jezik, in pravila, ki ustvarjajo jezik, aktivno kontrolirajo koncepte in pomene, ki jih akterji uporabljajo za opis sveta okoli sebe

- Ljudje bi morali biti bolj skeptični, ali jim jezik da zadostno možnost interpretacije zunanjega sveta
- Jezik kot zunanji fenomen, ki kontrolira akterje - ni nevtralen in neproblematičen
- Tako kot ima vsaka igra svoja pravila, jih ima tudi jezik, če hočemo rezultat 'igre' narediti smislen, se moramo pravil strogo držati, interna pravila jezika (sanskrt-portugalščina)
- Pravila dajo jeziku strukturo in kontinuiteto, prav tako pa tudi realnosti
- Barve, sneg, dež...

How language shapes the way we think | Lera Boroditsky

- <https://www.youtube.com/watch?v=RKK7wGAYP6k>

How language shapes the way we think | Lera Boroditsky | TED

Naročite se

264 tis.

Deli

Izrezek

- Moj stol je bil bel.

V slovenščini moramo razmišljati o tem, katerega spola je stol, kateri sklon potrebujemo in ali bo glagol v pretekliku v ženskem ali moškem spolu.

V angleščini se ne ukvarjamo s slovničnim spolom.

- *My chair was white.*

Jezik in pomen

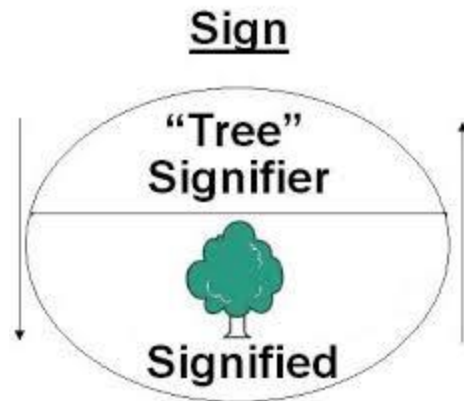
Ferdinand de Saussure je bil akademik na Univerzi v Ženevi, kjer je predaval lingvistiko. Njegovo delo *Cours de linguistique générale* je bilo objavljeno 1915, tri leta po njegovi smrti.

Naša percepcija sveta in razumevanje realnosti je konstruirana z besedami in ostalimi znaki.

Pokazal je, da je jezik sestavljen iz znakov, ki prenašajo pomene. Ker je jezik najbolj temeljen in vpliven medij človeške komunikacije, semiotika razume način kako jezik deluje kot model tudi za ostale znakovne sisteme in medije komunikacij (Oglasi, fotografije...)

Saussure:

- označevalec: materialna oblika, ki jo zaseda znak, npr. zapisana beseda, predmet, fotografska podoba, izgovorjena beseda, vonj, barva...
- označenec: abstraktni pojem, na katerega je usmerjen označevalec (vrtnica označuje ljubezen)

Signifier

Signified

You can go in, because they are open for business.

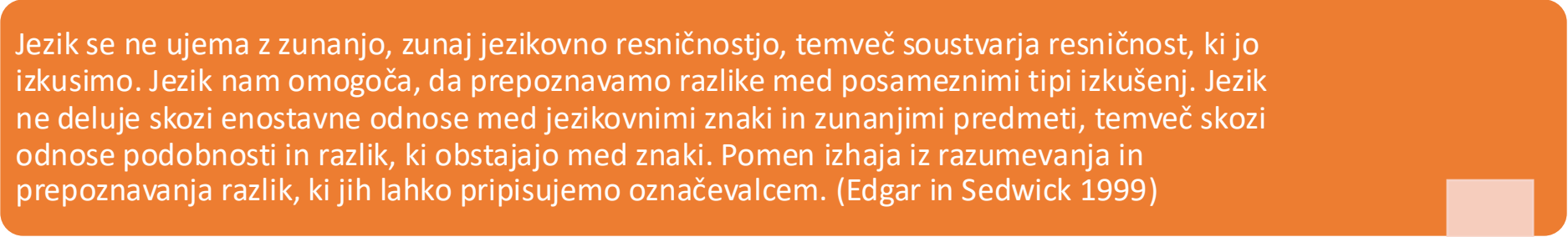
Saussure:

Znaki dobijo pomen šele znotraj določene kulture, kjer veljajo specifična pravila za kodiranje in dekodiranje sporočil v komunikaciji. Ta proces je odvisen od razvoja družbe in njene kulture. Pomeni znakov ne nastajajo sami po sebi, ampak je vsaka interpretacija odvisna od posameznikovega družbenega, kulturnega in zgodovinskega ozadja.

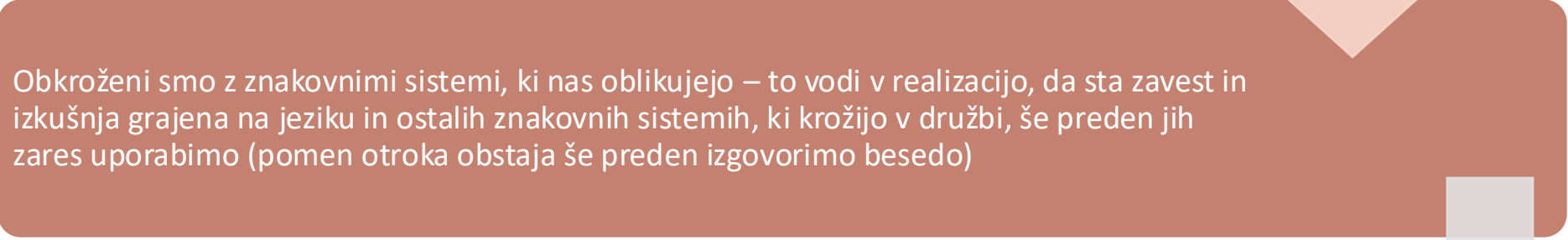
Primer: otrok

Znak otrok nam omogoča, da vidimo te zelo mlade ljudi kot skupino, ki se razlikuje od odraslih, ki ima neke skupne značilnosti. Vendar kaj ta skupina predstavlja je odvisno od časa, prostora. Kaj pomeni otrok je odvisno tudi od pravnega statusa, religioznega statusa, fizične sposobnosti ipd. (Binell 2003)

Jezik se ne ujema z zunanjo, zunaj jezikovno resničnostjo, temveč soustvarja resničnost, ki jo izkusimo. Jezik nam omogoča, da prepoznavamo razlike med posameznimi tipi izkušenj. Jezik ne deluje skozi enostavne odnose med jezikovnimi znaki in zunanjimi predmeti, temveč skozi odnose podobnosti in razlik, ki obstajajo med znaki. Pomen izhaja iz razumevanja in prepoznavanja razlik, ki jih lahko pripisujemo označevalcem. (Edgar in Sedwick 1999)

Obkroženi smo z znakovnimi sistemi, ki nas oblikujejo – to vodi v realizacijo, da sta zavest in izkušnja grajena na jeziku in ostalih znakovnih sistemih, ki krožijo v družbi, še preden jih zares uporabimo (pomen otroka obstaja še preden izgovorimo besedo)

Misli, izkušnje, občutek identitete temelji na sistemu znakov, ki že obstajajo v družbi in dajejo obliko in pomen realnosti.

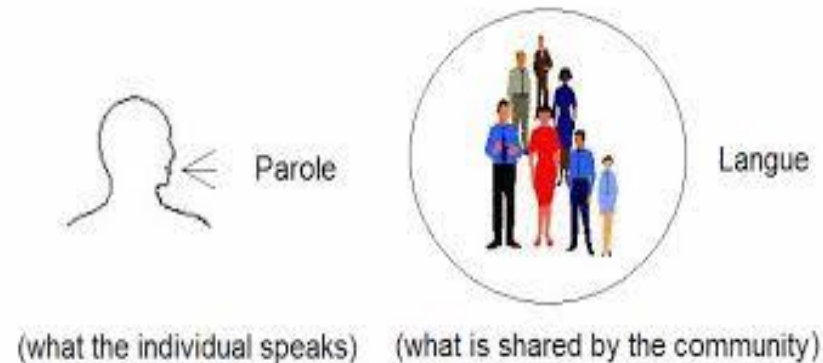

- Zveza med označencem in označevalcem je arbitrarna – ni naravne povezanosti med označevalcem in sliko – označencem. Ampak to ne pomeni, da je izbira poljubna. Če želimo, da bi nas ljudje razumeli, se moramo podrediti skupnim družbenim pravilom, ki določajo pomene (Vezovnik 2009).
- Znaki dobijo pomen šele znotraj določene kulture, kjer veljajo specifična pravila za kodiranje in dekodiranje sporočil v komunikaciji. Ta proces je odvisen od razvoja družbe in njene kulture. Pomeni znakov ne nastajajo sami po sebi, ampak je vsaka interpretacija odvisna od posameznikovega družbenega, kulturnega in zgodovinskega ozadja.

Saussure razlikuje med:

- **Jezik** = družbena institucija, ki sestoji iz pravil in konvencij (struktura) langue
- **Govorica** = individualna dejanja posameznikov na podlagi jezika (delovanje) parole

Diahrona in sinhrona lingvistika

- Saussure loči v razvoju jezika med diahrono in sinhrono lingvistiko
 - **Sinhroni pristop** = analitična metoda analiza strukture
 - **Diahroni pristop** = zgodovinska metoda spremembe skozi čas
- primer – kavbojk

Roland Barthes

- konotacije lahko razumemo tako, da damo v ospredje sistem kulture, v kateri uporabljajo znake in jih tudi interpretirajo
- Fokus na semiotiki
 - Denotativna raven
 - Konotativna raven

Connotare – *lat.* 'označiti skupaj z'
preneseni pomeni, povezani z besedo, na podlagi kulturnega konteksta; vsebuje simbolne, zgodovinske in emocionalne povezave na besedo

Jezik le eden od sistemov komuniciranja - naloga semiotike je analizirati znakovne sisteme in kode

- Ko pregledujemo različne medije opazimo, da znaki ne samo opisujejo nekaj, ampak tudi sprožajo število konotacij vezanih na ta znak. Barthes to imenuje družben fenomen – združevanje znakov in njihovih konotacij v podajanju sporočila – mit.
- Zgodbe, ki jih posamezniki pripovedujejo, da dajo smisel družbi – strukturiranje pomenov

Ne mitologija v splošnem smislu – načini razmišljanja o ljudeh, produktih, prostorih, idejah, ki so strukturirane tako, da posredujejo določeno sporočilo prejemniku sporočila (bralcu)

Oglas za čevlje – moški, ki stopi iz Rolls-Royca

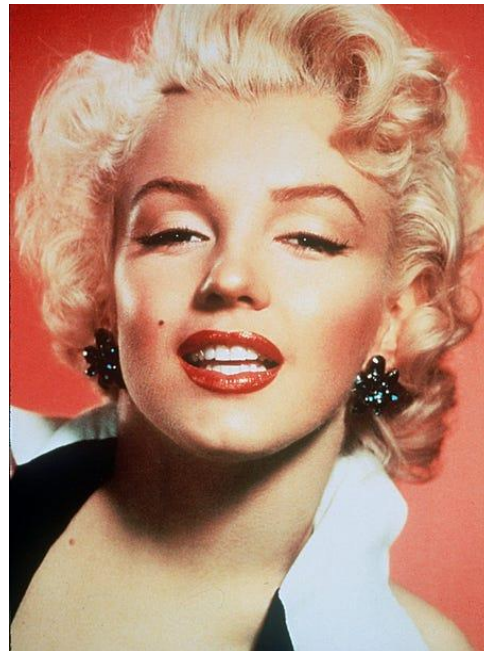
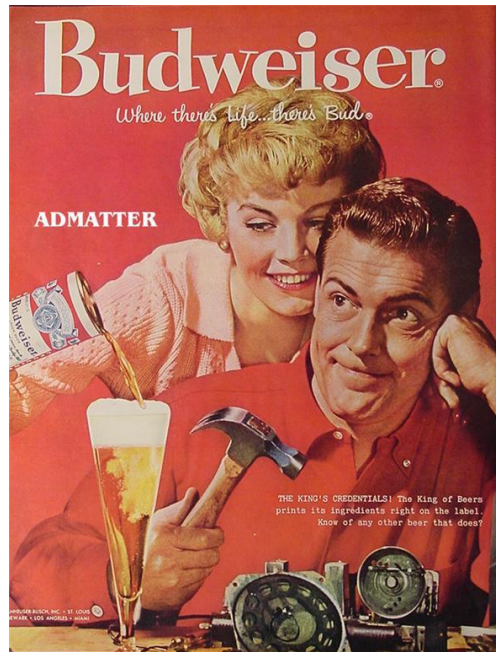
- Branje pomenov v mitu vsebuje prepoznavo znakov, ki jih uporablja in prikazuje, kako so zgrajeni z uporabo kod v strukturo, ki komunicira določeno sporočilo in ne kakšno drugo.

Barthes - revija Paris-Match

Francija je veliko cesarstvo (empire), vsi njeni sinovi, brez rasne diskriminacije, vestno služijo zastavi, kar je odgovor vsem nasprotnikom kolonializma (Barthes 1973: 116).

V tem času je Francija razpadala, Alžirija se je želela osamosvojiti...miti, ki so generirani v kulturi se spreminjajo skozi čas. Treba je gledati skozi mit. Miti oblikujejo določene družbene pomene, ki se sprejemajo kot splošno znane resnice o svetu.

Kako različni jezikovni svetovi vplivajo na način razmišljanja?

<https://languagesitter.si/vpliv-jezika-na-razmišljanje/>

Učinki tehnologij interakcije: plovila, kolo, pisava

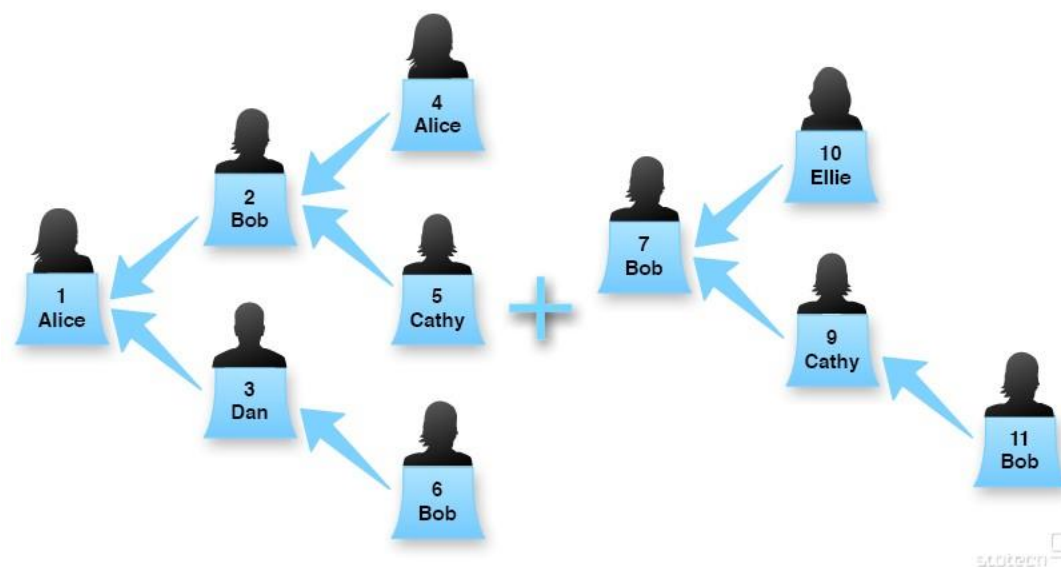
- Začetki civilizacij: zakaj so vezane na velike reke?
 - Ugodni pogoji za kmetijstvo
 - Ker prinaša reka vedno novo rodovitno zemljo, se ni treba seliti
 - Nujnost organizacije, povezovanja, koordinacije: povezovanje več ljudi in hierarhija
 - Reka omogoča transport
- Prehod od posameznih simbolov k celovitim sistemom pisav – nujnost za koordinacijo velikega števila ljudi: izziv preseči Dunbarjevo število (150)
- Prehod k bronu (baker + kositer) kot izziv in spodbuda za transport (plovila, vprege)
- Prednosti bojnega voza (dolgi lok) in oboroženega jezdeca (kompozitni lok) v vojskovanju (do 1914)
- Rezultat: od mest k državam (povezovanje v okviru iste kulture) in k imperijem (večkulturne tvorbe)

Učinki tehnologije natančnih strojev

- Posledice mehanske ure (13. stoletje):
 - Sposobnost oblikovanja natančnih mehaničnih izdelkov
- Tisk:
 - Pismenost
 - Nacionalizem
 - Množični mediji
- Parni stroj in motor z notranjim zgorevanjem: družbeni učinki na proizvodnjo, transport, vojskovanje
- upad gospodinskega dela, dokončna preusmeritev v delo izven doma za denar, spremembe v vlogi žensk, konec tradicionalne družine, izgubljen stik s proizvodnjo hrane in z naravo, ekološki problemi

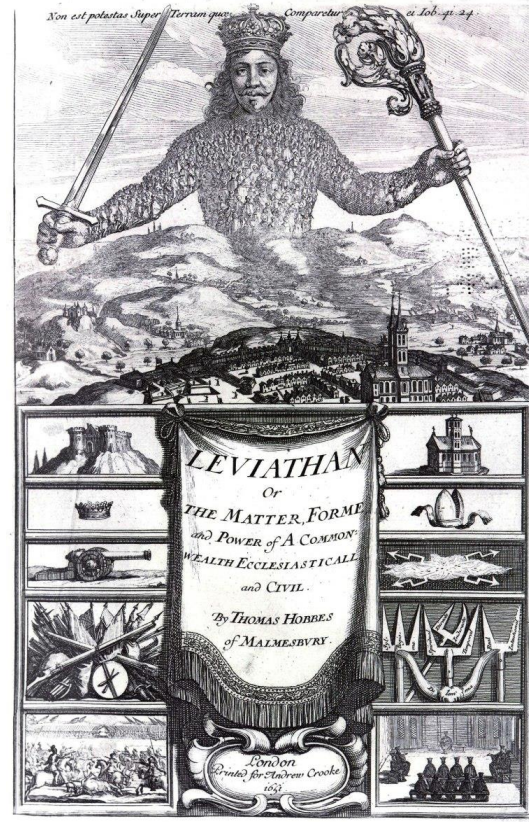
Dunbarjevo število in Twitter

<https://slo-tech.com/novice/t469855#&gid=1&pid=1>

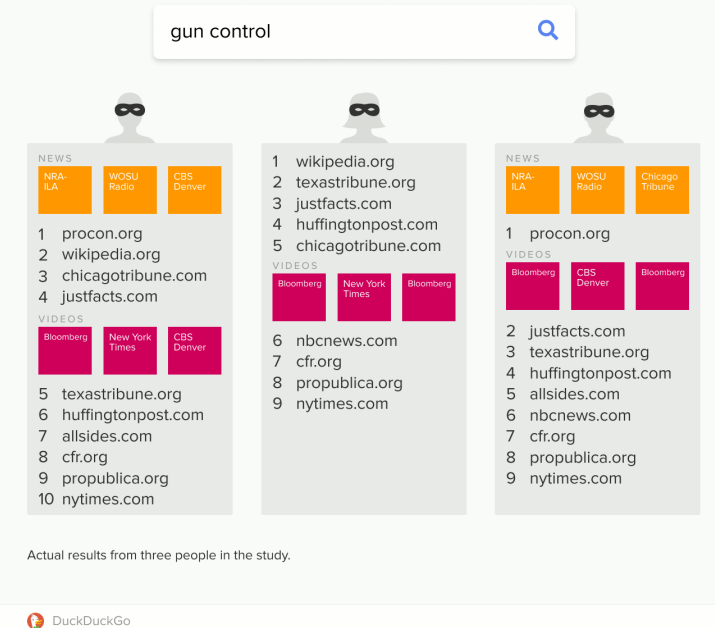
- wikipedia

The cover of Thomas Hobbes book "Leviathan" (1651). [wikimedia](#)

Google's Filter Bubble

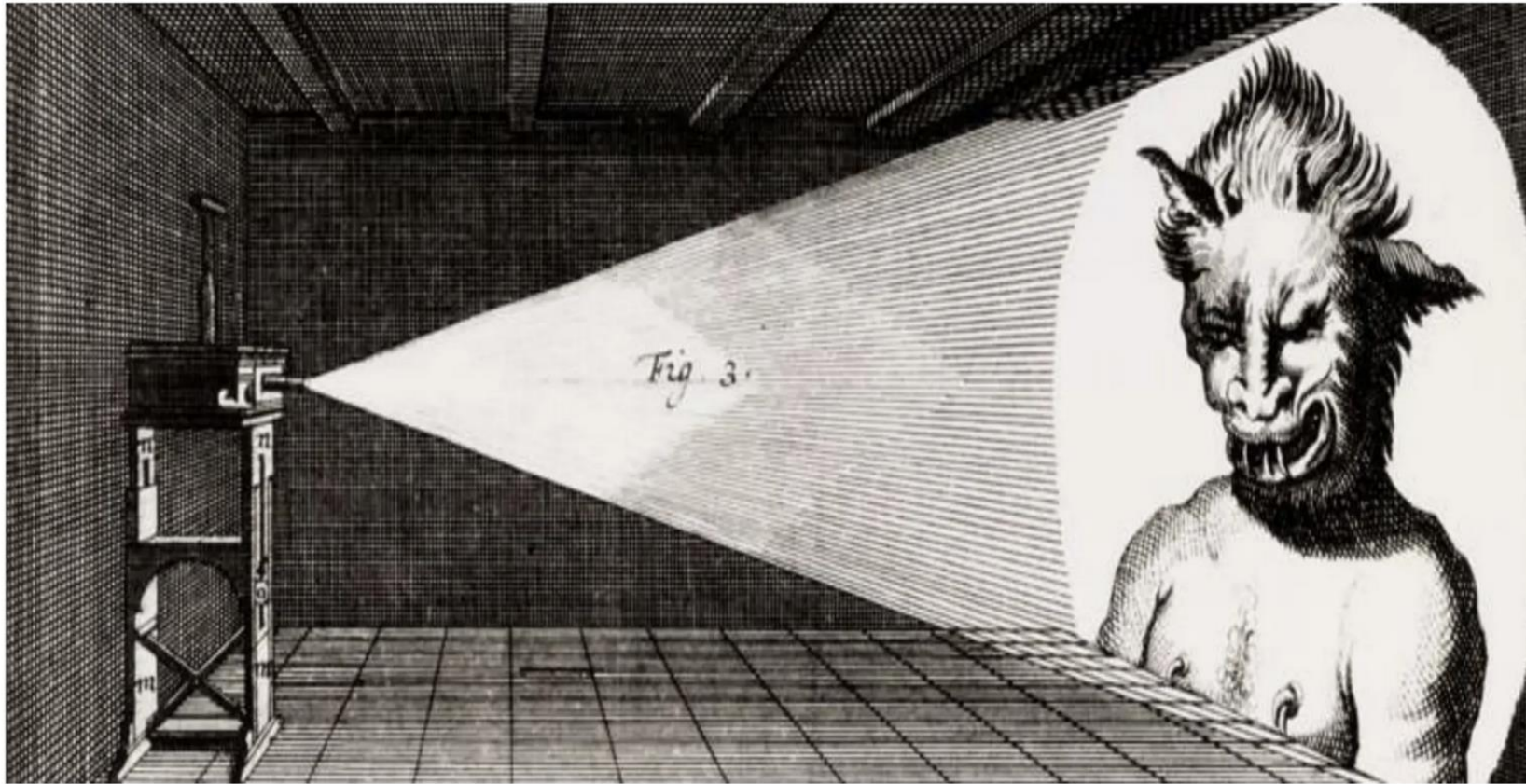
87 people across the U.S. searched Google at the **same time**, **logged out**, and in **private browsing mode**. You might think they would get the same results. **They didn't.**

<https://spreadprivacy.com/google-filter-bubble-study/>

Language, Media & Technology

Create **Unreal Realities**

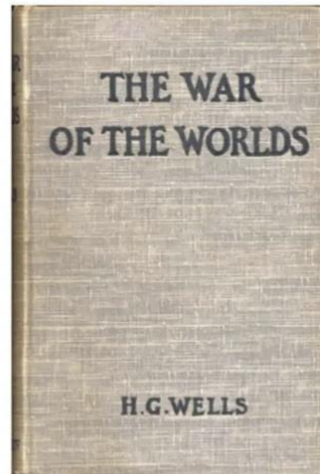

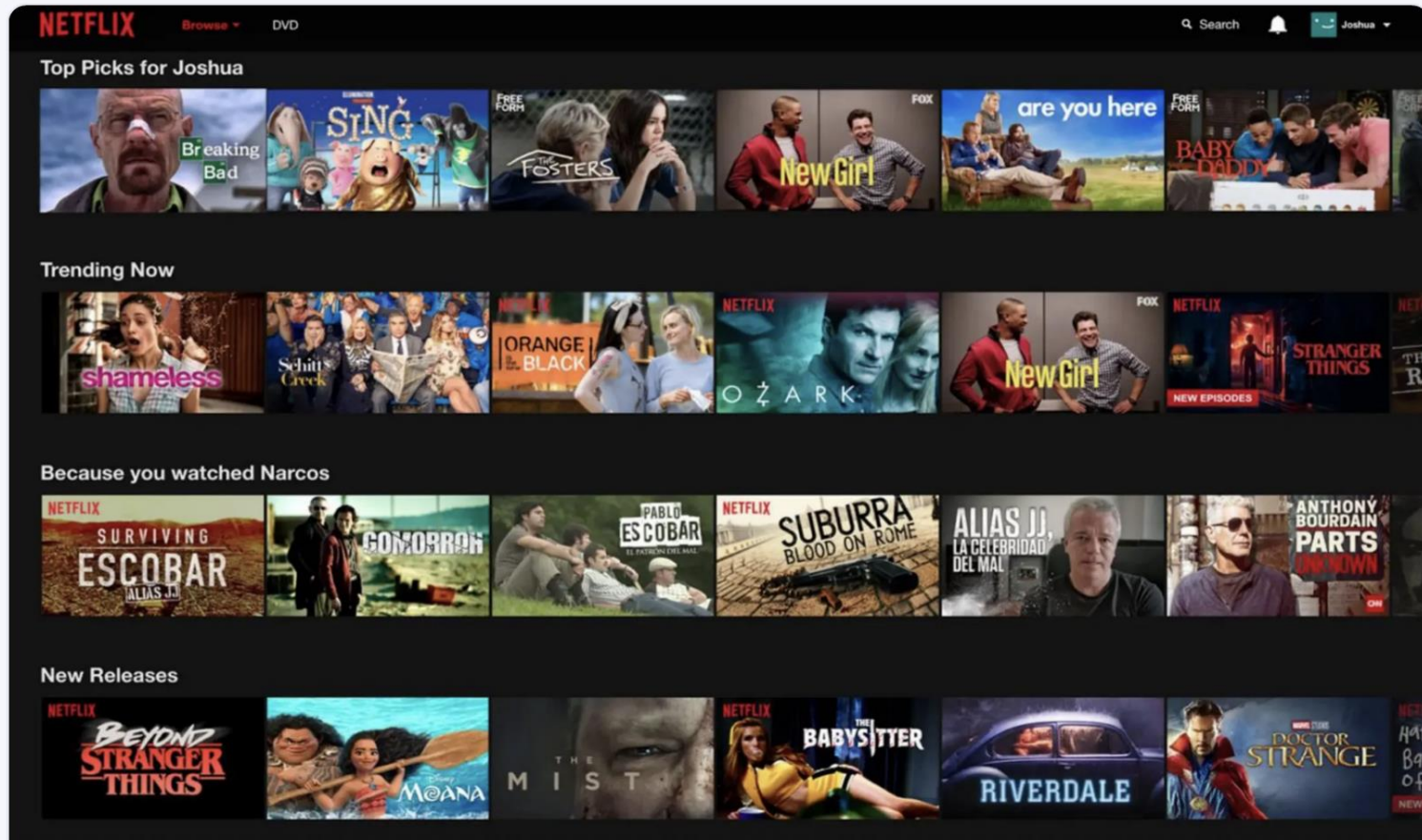

Generativna AI

Language, Media & Technology

Create **Unreal Realities**

**Algorithms Personalize
Information, Entertainment & Persuasion**

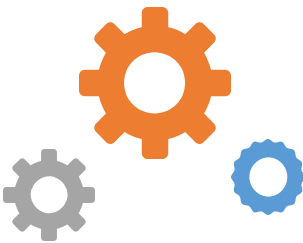
I LOVE GETTING MY NEWS ONLINE.
YOU CAN PICK AND CHOOSE
UNTIL THE WORLD IS JUST
THE WAY YOU LIKE IT!

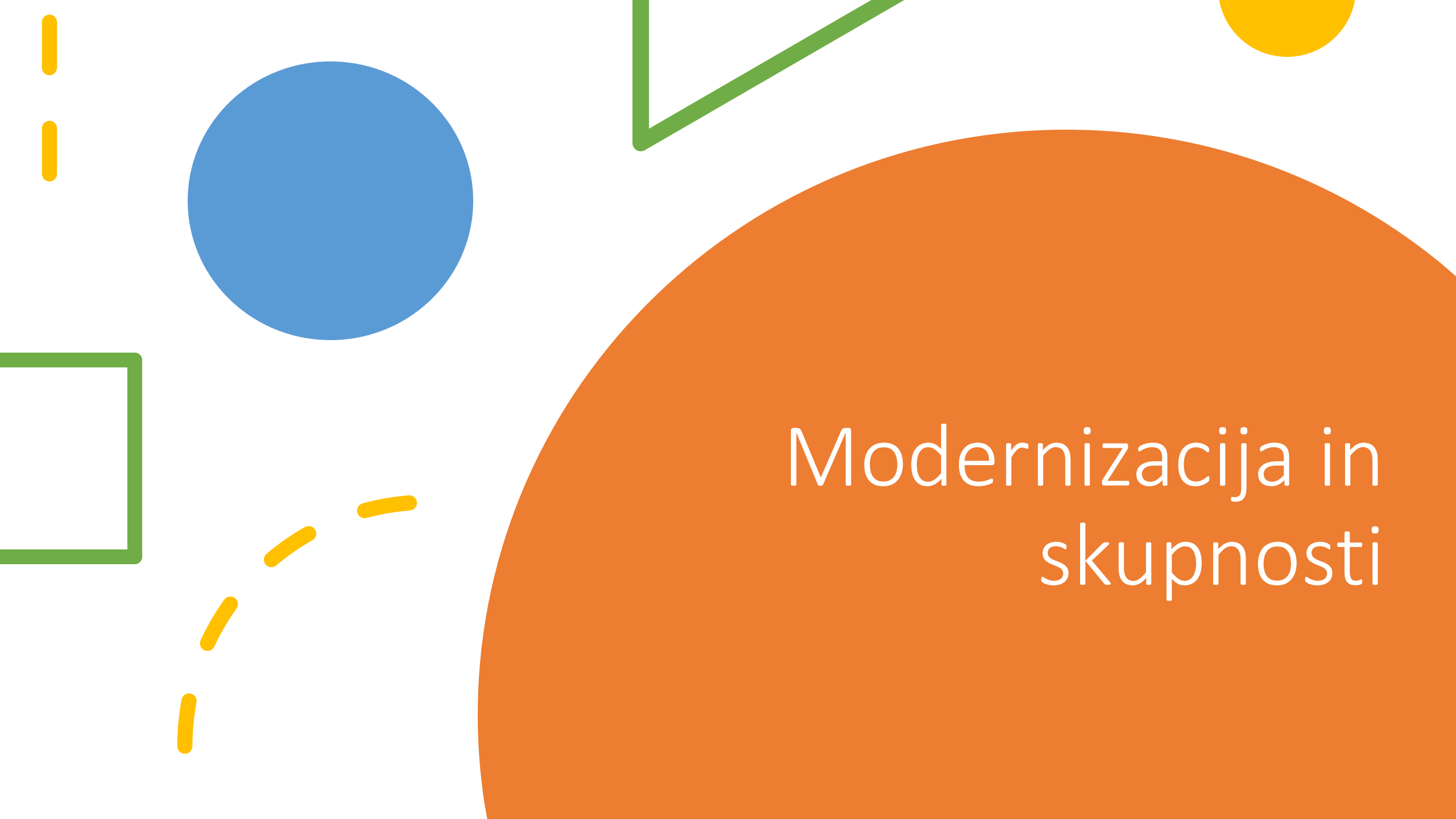

V skupini

- Vtipkajte iskalno geslo in primerjajte iskalne zadetke
- Kdaj ste najbolj opazili, da na vas vplivajo algoritmi
- Kaj še lahko dodate k temu?

4.

The background features several abstract geometric elements: a large orange circle on the right, a blue circle in the upper left, a yellow circle in the top right, a green L-shaped line in the top center, a green square outline on the left, and several yellow dashed lines scattered on the left side.

Modernizacija in skupnosti

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Modernizacija
- Gospodarske in družbene spremembe
- Industrializem
- Urbanizacija

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Politični vidiki
- Kulturne spremembe
- Globalni učinki
- Postmodernizacija / postindustrijska družba
- Informacijska tehnološka revolucija
- individualizacija

Modernizacija kot temelj sprememb in konceptualizacije skupnosti

- Postmodernizacija / postindustrijska družba
- Informacijska tehnološka revolucija
- individualizacija

- <https://www.youtube.com/watch?v=0BDd4GpkGj0>

Evolucijski pristop

- **Ferdinand Tonnies:**

Skupnost (*Gemeinschaft*) vs. družba (*Gesellschaft*)

- Skupnost v odnosu do:
 - Teritorija?
 - Organizacije?
 - Države?
 - Globalizacije?

- **Georg Simmel:**

- Velikost skupnosti: od diade k triadi in k večji skupini)

- **Émile Durkheim:**

- Heterogenost: mehanska ali organska solidarnost)

Robert Redfield (1960 [1949]: 4). Štiri ključne značilnosti skupnosti:

1. majhnost družbene ravni
2. homogenost aktivnosti in stanja duha članov
3. zavedanje drugačnosti
4. samo-zadostnost v smislu širšega razpona potreb skozi čas

Težko najti pravo definicijo – razen, da zadeva ljudi

Zato govorimo o različnih skupnostih: lokalna ipd.

- **Tradicionalni antropološki pogledi:**

- skupni interesi med ljudmi
- skupna ekologija ali lokalnost
- skupen družben sistem ali struktura

- Frankenburg (1966)
- Minar and Greer (1969)
- Warner (1941)

McMillan, D.W., & Chavis, D.M. 1986. "Sense of community: A definition and theory

- 1. članstvo: občutek pripadnosti ali delitve občutka osebne povezanosti
 - 2. vpliv: pomembnost, ustvarjanje razlike za skupino in pomembnost skupine za njene člane
 - 3. okrepitev: povezovanje in izpolnjevanje potreb
 - 4. skupna čustvena povezanost.
-
- sense of community index" (SCI)
-
- socializacija

- **Simbolni preobrat**

- funkcionalizem in strukturalizem sta se umaknila pogledom, da je kulturna realnost stvar konteksta in interpretacije – spremenil se je tudi pogled naskupnost

- Poudarek na tem, kako skupnost pridobi kulturni pomen in kako so ti pomeni povezani z drugimi.

- **Barth 1969**
- **Cohen 1985**

Prerez značilnosti:

- **Strukturne in kulturne:**

- Kot preplet komunikacij in interakcij med ljudmi – obstajajo skozi objektivnost “resničnih” interakcij (kot del družbene strukture)
- Kot predstava o skupni pripadnosti in viru skupne identitete – obstajajo skozi (inter)subjektivno predstavo ljudi o skupnih lastnostih in skupni pripadnosti (kot del kulture)

- **Globina**

- Globoke (thick): trdne, tesne, trajne, močne vezi
- Plitve (thin): šibke, ohlapne, minljive, šibke vezi

Razvoj skupnosti

- Razvoj skupnosti je pogosto povezan z delom v skupnosti ali načrtovanjem skupnosti in lahko vključuje različne deležnike
- The Different Drum: Community: Making and Peace (1987) Scott Peck
 - Pseudoskupnost
 - Kaos
 - Praznina
 - Prava skupnost
- grassroot organiziranje, oblikovanje koalicije in "organiziranje skupnosti na podlagi institucij"

Dileme in rešitve konceptualizacije

- Paul James
 - Utemeljeni / zakoreninjeni odnosi v skupnosti
 - Odnosi vezani na način življenja
 - Projecirani odnosi
- grassroot organiziranje, oblikovanje koalicije in "organiziranje skupnosti na podlagi institucij"

- Communities of place
- Communities of identity
- Communities of interest

Sodobni pogledi

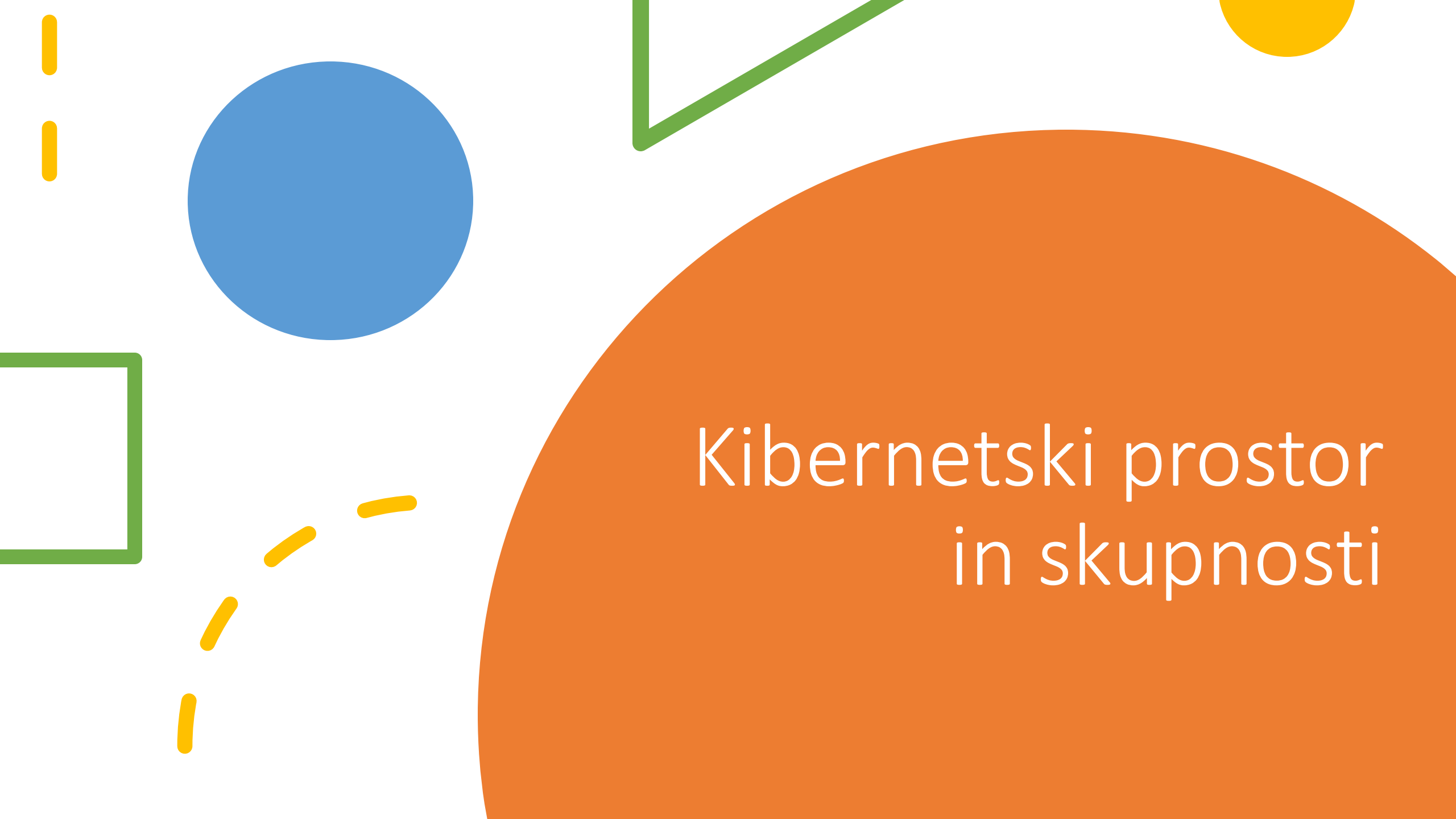
- Skupnost ločena od fizičnega prostora

- Zamišljena skupnost (Benedict Anderson, 1983)
- [Virtualna skupnost](#) (Howard Rheingold, 1993)
- Amit & Rapport
- Delanty
- Appadurai

- Melvin Webber 1963 – community without propinquity
- Barry Wellman 1979 – non-local community

Kibernetetski prostor in skupnosti

Kibernetični prostor

- Loader 1997: računalniško ustvarjena javna domena brez teritorialnih meja ali fizičnih atributov.
- Hillis (1999): prostorska vizualizacija informacij v globalnih informacijskih sistemih; omogoča interakcijo množičnih uporabnikov;
- Trček (2003): virtualno, omrežno, elektronsko posredovani interesni prostor
- Oblak (2000): posamezniki se lahko pogovarjajo, izmejujejo ideje, spremenijo osebnost in gradijo nove vrste skupnosti
- Bell (2001): poudari tri vrste zgodb o KP, so med seboj prepletene:
 - Materialne (strojna oprema, mreža računalnikov)
 - Simbolne (namišljen prostor med računalniki)
 - Izkuštvne (e-pošta, rač igrice, film...)

Virtualna realnost

- Jaron Lanier v 80ih: tridimenzijski svet, ustvarjen v celoti z računalnikom
- Kitchen (1998): uporabnik ni le opazovalec, ampak udeleženec
- Loader (1997): sistem, ki proizvaja alternativno in dinamično predstavitev podatkov. Slednja je v obliki interaktivnega sistema, modeliranega v treh dimenzijah...od simulatorjev letenja do spletnih brskalnikov

Internet in virtualne skupnosti

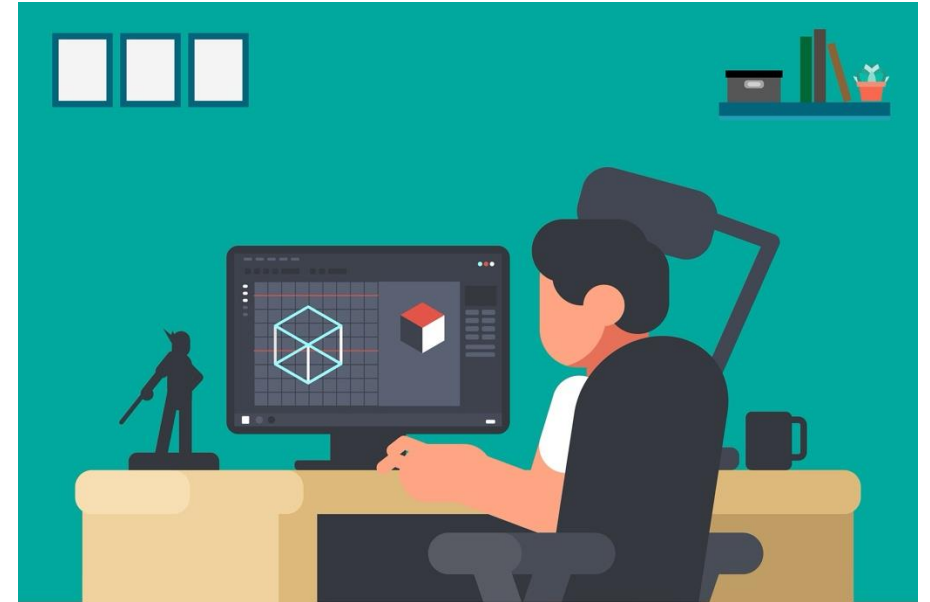
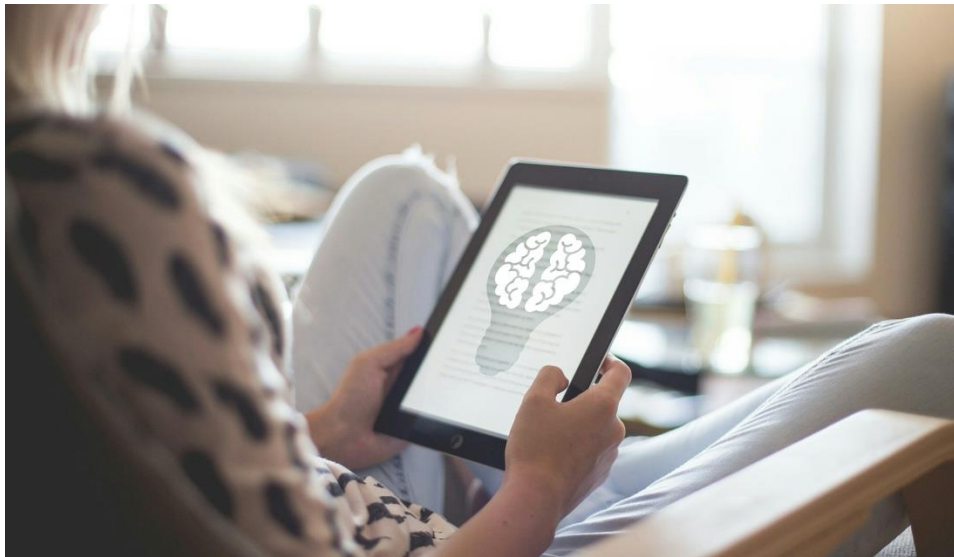
Globalni mediji in globalna vas (Marshall McLuhan); J.C.R. Licklider in R. Taylor
Končna fuzija prek globalizacije: človeštvo povezano v skupnost?

- Howard Reingold: *Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier* (1993)
 - Kot resnična, *globoka* skupnost, svet zase, alternativa dosedanjim skupnostim – v dobi, ko je “prebivalcev” interneta še zelo malo
- Manuel Castells: *The Information Age* (1996), *The Internet Galaxy* (2001)
 - Razlikovanje med dvema zelo različnima populacijama Interneta: redki prebivalci “domačij” in večina v ohlapnih interakcijah
 - Ne povsem nova skupost, ampak bolj ohranjanje povezanosti v dobi dramatično povečane mobilnosti
 - Potencial za (plitve) vezi med zelo raznolikimi ljudmi: dodatna sila povezovanja in grajenja heterogenih skupnosti
- Craig Calhoun: virtualno povezovanje med podobnimi, splošna fragmentacija

Delo po skupinah (15 min)

- Kaj je to virtualna skupnost? Ali se razlikuje od (ne)virtualne? V čem ja oz. ne?
- Kakšna je vloga in namen virtualnih skupnosti?

- Ali ste del kakšne virtualne skupnosti?
- Se vam zdijo stiki primerljivi v virtualni in ne-virtualni skupnosti?
- Ali tehnologija povezuje ali razdružuje? Zakaj?

Kaj so virtualne skupnosti?

- Po Handy (1995) je virtualna skupnost vsaka skupnost, ki nima lastnosti fizičnega prostora, kot je npr. dom.
- Po Kilsheimer (1997) je virtualna skupnost skupina ljudi, ki jih združuje skupni interes ali geografska vez.
- Po Figallo (1998) je virtualna skupnost skupina posameznikov, ki se redno srečujejo, da bi diskutirali o določeni temi, ki je skupna vsem posameznikom.
- Po Dennis, Pootheri in Natarajan (1998) je virtualna skupnost skupina ljudi s skupnimi interesi in cilji, za katere je elektronska komunikacija primerna oblika interakcije.

Diskusija

- Ali lastnosti skupnosti veljajo tudi za virtualne skupnosti?
- Kaj pa lastnosti – so primerljive?
- Lastnosti skupnosti in virtualnih skupnosti po Oblaku (2003):

Skupnost (Gemeinschaft)	Virtualna skupnost
Fizična določenost (družina, vas, mesto)	Prostorska neomejenost
Trajni in pristni odnosi med člani	Trajni in arbitrarni odnosi med člani
Razumevanje kot družbena integracijska vez	Občutek skupne identitete in pripadnosti
Navade in religija	Skupni interesi in vnaprejšnji cilji

Virtualna skupnost kot omrežje

- Po Wellman-u (2001, str. 195) posamezniki fleksibilno preskakujejo iz enega omrežja v drugo omrežje in svoja komunikacijska sredstva uporabljajo za navezovanje stikov z družbenim omrežjem, ki ga trenutno potrebujejo.

[IconFinder](#), 2020

Kakšne vrste virtualnih skupnosti poznamo?

- Šolske oz. izobraževalne skupnosti
- Akademske skupnosti
- Delovne skupnosti
- Družbena omrežja
- Medijske skupnosti
- Tematske skupnosti
- Igralne skupnosti
- Skupnosti razvijalcev
- Skupnosti podpore
- Interne skupnosti
- ...

-
-
- Vrste virtualnih skupnosti (Kollock in Smith 1993):
 - E-pošta asinhrona kom
 - sistem oglasnih desk (nulletin board systems) asinhrona kom (Usenet)
 - Klepetalnice (text chat) asinhrona kom (IRC) sinhrona kom
 - MUD (Multi-User-Domain) igre, igranje vlog sinhorna kom
 - Spletne strani
 - Grafični svetovi

Razdelitev glede na potrebe članov

- interesne skupnosti <https://mojtrener.com/>
- odnosne skupnosti
- transakcijske skupnosti
- fantazijske skupnosti

- <https://www.youtube.com/watch?v=OhOUNsATofU>
- 4 Main Things **The Online Community-A New Paradigm:**
 1. Longevity - The website has got a point of presence.
 2. Shared Value - Sharing of knowledge, solutions, and experience (Extremely important)
 3. Community Management - Empower the community to run the community. Moderators role should not be to talk down members but talk up.
 4. Trust - Common courtesy and respect. Extract the real underlying problem of asker and come up with real solutions.
- Challenges:
 1. To create a safe environment for people to encourage users to interact, participate, and commit.
 2. Empower the asker by allowing them to reward expert with points (levels of certification).
 3. To hear what community has to say and respond to their needs.

Virtualno in “realno”

- Zunanji svet v virtualni realnosti
 - Fizična infrastruktura interneta
 - Programska oprema interneta
 - Umeščenost uporabnika v družbeno-kulturno in fizično okolje
- Virtualnost v “realnem” svetu
 - Virtualna narava zamišljenih skupnosti
 - Virtualna narava družbe?
 - Narava fizične realnosti

Nadaljnji premiki: mobilni internet, inteligentni procesi, in spletna socialna omrežja

- Pametni telefon (širša uporaba od 2007): Povezanost in ločenost postaneta dokončno neodvisna od fizičnega prostora

- Spletna socialna omrežja: novi načini medsebojnega povezovanja in vplivanja
- Učeči se algoritmi

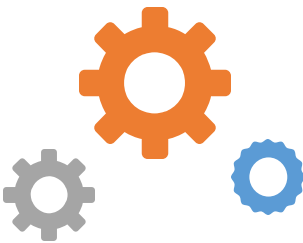
- Mark Carrigan: kako se znajdemo v digitalizirani zgodovini: med kuratorji in algoritmi

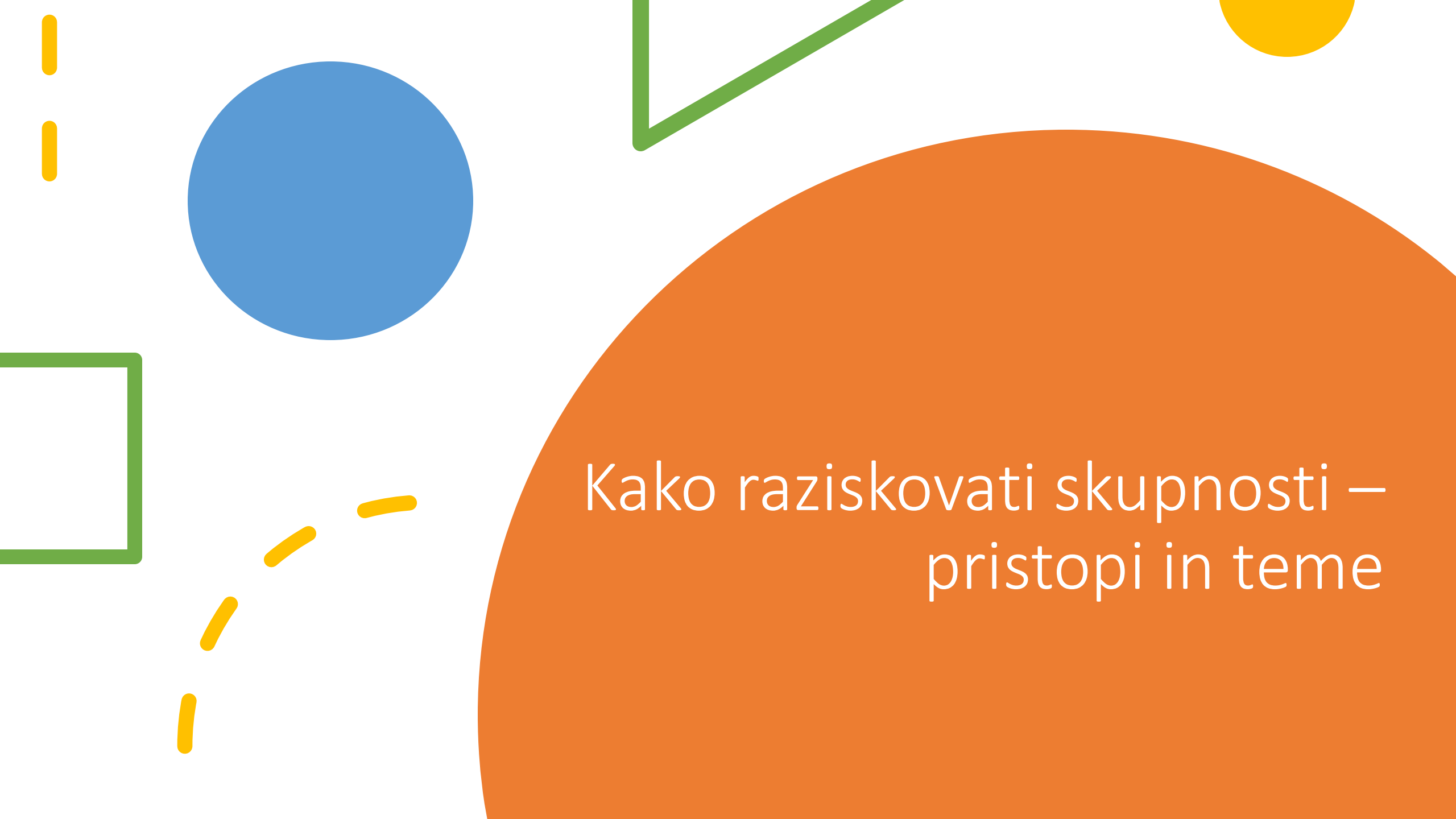
Pametne skupnosti

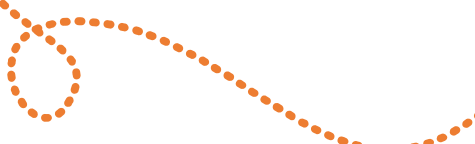
<https://www.delo.si/>

5.

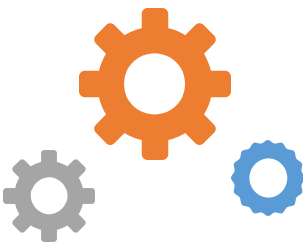

The background features several abstract geometric elements: a large orange semi-circle on the right side; a solid blue circle in the upper left; a green L-shaped line in the top center; a yellow dashed line in the top left; a green square outline on the left; and a yellow dashed line in the bottom left. A yellow circle is partially visible in the top right corner.

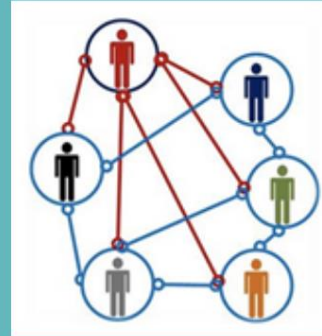
Kako raziskovati skupnosti –
pristopi in teme

1. Članek 2

Raziskovalno
delo

Danes: **Kako raziskujemo virtualne skupnosti?**

Akcijsko raziskovanje

- Uporaba različnih pristopov in metod
- Kvantitativna in kvalitativna metodologija
- Metode izberemo glede na raziskovalni problem in potrebe skupnosti
- Ankete, opazovanje, intervjuji, analiza sekundarnih virov (forum)
- AR: prevladuje kvalitativni pristop

Kvantitativno : Kvalitativno raziskovanje

Quantitative Research

- How many monthly visitors?
- How many webpages?
- How many web searches?

Think of "numbers"

Qualitative Research

- Why and how?
- What color?
- What style?

Think of "details"

Raziskovanje virtualnih skupnosti – kvalitativna paradigma raziskovanja

- Spletni intervjuji
- Spletne fokusne skupine
- Spletni dnevniki oz. blogi
- Opazovanje
- Digitalna etnografija/Spletna etnografija oz. netnografija - Po Kozinets-u (2020) gre za novo kvalitativno metodo, ki temelji na proučevanju vedenja članov virtualnih skupnosti.
- Ad hoc raziskovanje
- Tržna analiza

Raziskovanje virtualnih skupnosti – kvantitativna paradigma raziskovanja

- Opisna/Deskriptivna statistika
- Inferenčna statistika
- Eksperimentalno raziskovanje
- Anketa

Raziskovanje virtualnih skupnosti – analiza velikih količin podatkov

- Rudarjenje podatkov (oz. etnorudarjenje)
- Strojno učenje
- Analiza omrežij
- Razmislek: Za proučevanje katerih virtualnih skupnosti je potrebna analiza velikih količin podatkov?

Strateški principi kvalitativnega raziskovanja

- Večstranski motiv, sloneč na radovednosti
- Pogosto pridobimo različne podatke o subjektih raziskave
 - čeprav niso skladni s teorijo
 - nepričakovane spremenljivke
- Orientacija k celostnosti in kontekstu
 - celota
 - kontekst
- Zveznost procesov:
 - istočasna interakcija med empiričnim in konceptualnim
 - indukcija in dedukcija

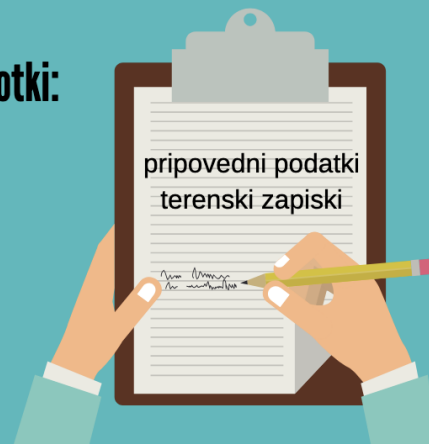

Metodološki principi kvalitativnega raziskovanja

- Sekvenčna analiza
- Različne metode glede na različne perspektive
- Sodelovanje med raziskovalcem in preiskovancem

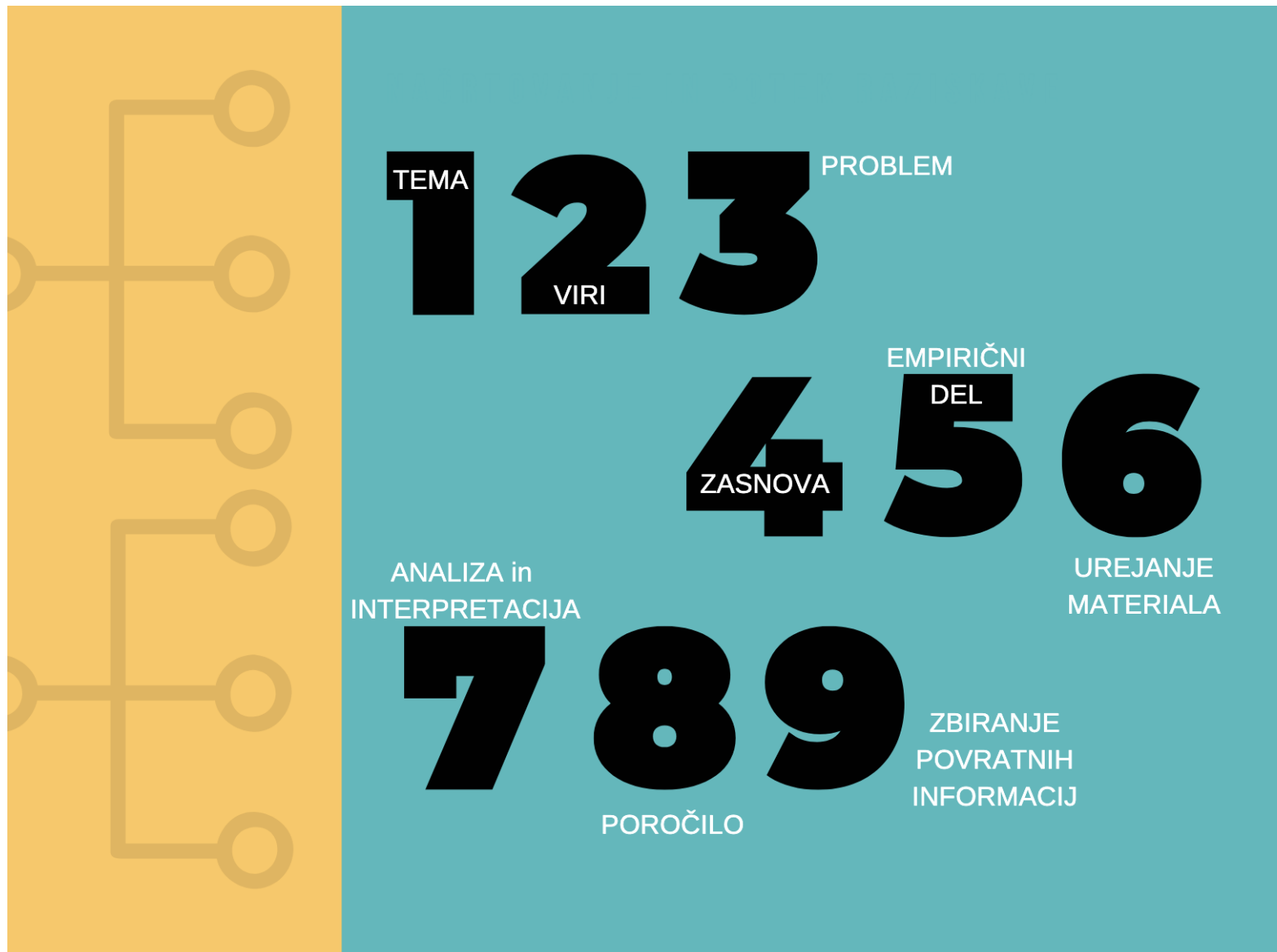
• Praktični napotki:

NAČRTOVANJE IN POTEK RAZISKAVE

1. problemi, teorije, metode
2. raziskovalni načrti, strategije, tehnike
3. zbiranje in analiza podatkov

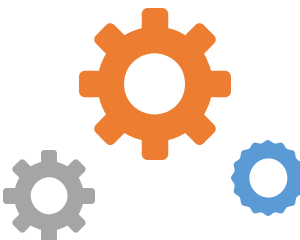

Etika

Splošno upoštevanje zakonodaje
Anonimnost
Pravičnost
Zaupnost
Soglasje
Udeležencem ne povzročamo škode
Ohranjanje zaupnosti
Zagotoviti ustrezno kvaliteto raziskave

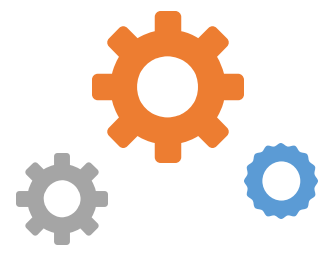
RAZISKOVANJE VIRTUALNIH SKUPNOSTI

TEME:

šport, zdravje, umetnost,
kulinarika, igre, religija,
avto, digitalna
tehnologija, politika

KONCEPTI:

elementi povezovanja
skupnosti, identitete,
odnosi, načini
komuniciranja, ...

Raziskovanje virtualnih skupnosti – področja

Kultura

Glasba

Film

Umetnost

Šport

Kulinarika

Igre

Avtomobilizem

Digitalna
tehnologija

Zdravje

Služba

Študij

Računalništvo

Raziskovanje
virtualnih
skupnosti –
kaj
proučevati?

Elemente povezovanja

Identitete

Odnose

Načine komuniciranja

Orodja komuniciranja

Nekaj primerov

Kateri so ključni dejavniki, ki vplivajo na odločitev članov foruma o izbiri potovanja?

RV 1.1: Kakšna je dostopnost oziroma oddaljenost destinacije kamor običajno potujejo?

RV 1.2: Katero prevozno sredstvo največkrat uporabijo v okviru potovanja?

RV 1.3: Kam najraje odidejo na potovanje?

RV 1.4: Na kakšen način člani običajno potujejo (v lastni režiji, s turistično agencijo)?

RV 1.5: Kako vpliva cena na njihovo odločitev za potovanje?

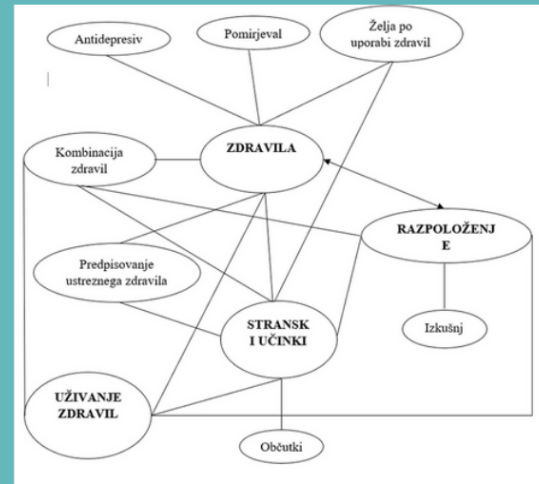
RV 1.6: Kakšne so njihove želje v okviru potovanja?

RV 1.7: Kakšne so njihove izkušnje glede predhodnih potovanj?

Zap. Št.	Uporabnik	Datum	Komentar
1	KAJ VAM JE BOLJ VŠEČ	22.09.2017	Kako koristite dopust ? Vam veliko pomeni, da odpotujete daleč stran, da se peljete z letalom. Ali rajši odidete na dopust s svojim avtomobilom in se z njim daleč peljete, recimo na jug v Dalmacijo, Črno goro. Ali greste rajši na bližnje destinacije. Zadnje čase ugotavljam, da je v Sloveniji kar precej lepih lokacij. Veliko je še neprehojenih poti, nevidenih lepot in neraziskanih brezpotij. To mi vedno bolj postaja všeč.
2	z letalom	23.09.2017	Mik in čar mojega dopusta, je potovanje z letalom. Še ko so bili otroci zelo majhni, smo izbirali potovanje z letalom. To je posebno doživetje. Nekaj zelo lepega. Tudi sedaj, ko so otroci že skoraj odrasli, gremo na dopust vedno z letalom. Turčija, Grčija, Španija, Tunizija, Maroko....za obliznit prste.
3	Bae	23.09.2017	Sovrazim letališča. Najraje dopustujem v gorah, Slo, It, Fr. Pa cukrcek Piran tu in tam.
4	tudi tako mislim	23.09.2017	Tako mi je vsec in rada imam letala in se hitro si na cilju. Pred leti se mi je veckrat zgodilo, da sem se guzvala na Hr cestah zaradi nekega karnevala enkrat, pa zaradi burje,...in mi ni, da sem v avto po 10 ur in vec.

Virtualna skupnost o anksioznosti in paničnih napadih

1. Kakšna zdravila uporabljajo člani za zdravljenje anksioznih motenj?
2. Ali imajo člani skupine stranske učinke po uporabi zdravil in kakšni so ti stranski učinki?
3. Kako so člani naklonjeni uporabi zdravil?

Kako in za kaj bi bili rezultati tovrstne raziskave uporabni?

Stik skupnosti z domovino

IPTV

Kakšne izkušnje ima skupnost foruma slo-android z gledanjem slovenskih programov preko IPTV doma in v tujini?

-Ali v forumu sodelujejo tudi izseljenci, ki imajo na ta način vez z domačim krajem?

-Kako pogosto uporabniki foruma uporabljajo storitve, ki jim omogočajo komunikacijo in vez z domovino?

1-S kakšnimi težavami se uporabniki foruma srečujejo pri povezovanju z domovino in uporabi programov njihove domovine in kako jih rešujejo?

Kako in za kaj bi bili rezultati tovrstne raziskave uporabni?

Na kakšen način Facebook skupina Marčki in Marčevke 2019 pomaga mamicam pri materinstvu?

kaj je glavni namen skupine?

Na kakšen način deluje?

Kako jim (članom skupnosti) ta omenjena skupina pomaga?

Ali se morda tudi srečujejo?

Kako in za kaj bi bili rezultati tovrstne raziskave uporabni?

Zakaj se virtualna skupnost igralcev igre Travian pojavi in kaj tako skupnost povezuje?

Kaj povezuje virtualno skupnost igralcev igre Travian?

Zakaj se virtualna skupnost igralcev (alianse) igre Travian pojavi?

Kako poteka komunikacija v virtualni skupnosti?

Kakšna znanja posameznik pridobi po vključitvi v skupnost?

Ali se pojavi virtualna skupnost tudi v resničnem svetu in kako?

Kakšni so ekonomski vplivi na virtualno skupnost?

Kako se izraža identiteta posameznika v virtualni skupnosti?

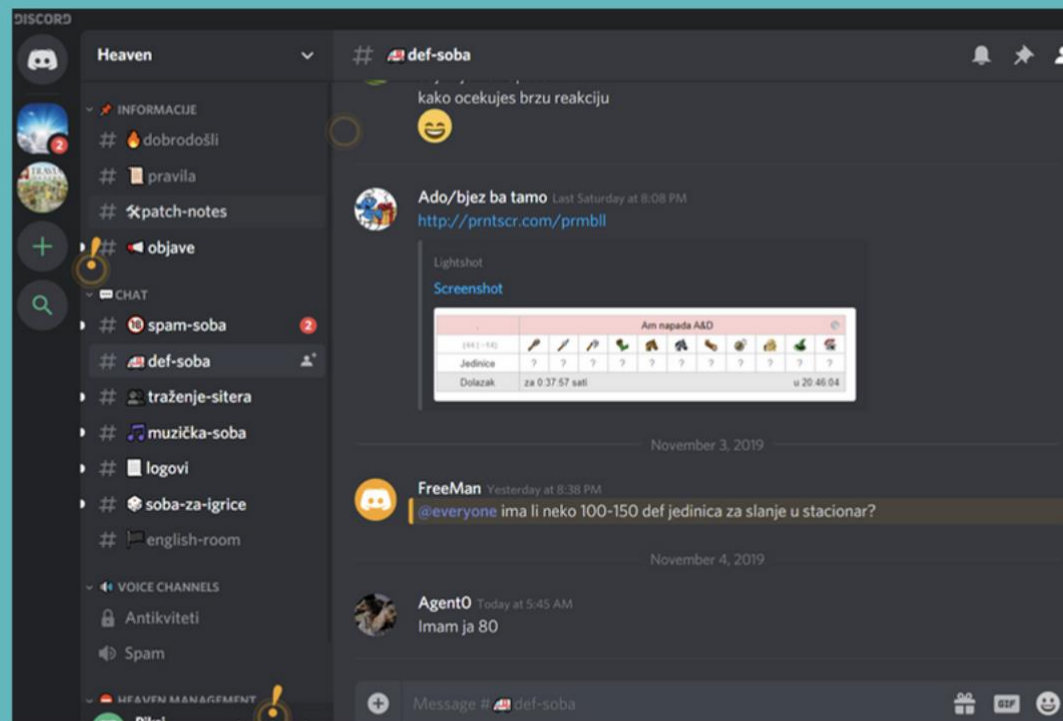
Kako in za kaj bi bili rezultati
tovrstne raziskave uporabni?

Forum Morjeplovec.net

definirati, kako virtualna skupnost foruma Morjeplovec.net pomaga udeležencem pri odločitvi ob nakupu motornega plovila.

Namen empiričnega dela je s pomočjo analize forumskih komentarjev ugotoviti kakšne informacije pridobi uporabnik foruma, za lažje odločanje pri nakupu motornega plovila.

Kako in za kaj bi bili rezultati tovrstne raziskave uporabni?

Opaziva, da je komunikacije veliko, preko 1.000 sporočil dnevno. V komunikacijski kanal je vključenih približno 100 članov. Zunanji komunikacijski kanal sva spremljala 30-60 minut dnevno. Zaradi velikega obsega sporočil sva se omejila na 500 sporočil pri analiziranju zunanjega komunikacijskega kanala, kar obsega približno polovico dneva.

Seznam forumov > Plovba z motornimi plovili in jadrnicami > Motorna plovila

POMOČ PRI IZBIRI ČOLNA

Moderatorji: moderator, moderator2, cibro

Odgovori Preišči to temo...

68 prispevkov

Re: POMOČ PRI IZBIRI ČOLNA

Napisal/-a igor11 » Ne Jun 16, 2019 22:17

Z 4,5 metrskim bi imel ob 1m valovih že težave gliserat, 6m ni primerljivo. Bi se moral še 4,5m peljat ,res pa da manj kot 5m gliser težko rentiš, ker ji skoraj nikjer nimajo. Z kakšnim morjeplovcem, ki ima cr. 4,5m fišerman, bi se mogoč zmenil, da te pelje in vidiš razliko stem, ki si ga rental, da ne bo ob nakupu prevelikega razočaranja.

morje, morje...

Re: POMOČ PRI IZBIRI ČOLNA

Napisal/-a primorc84 » Ne Jun 16, 2019 22:36

Oj jaz bi najprej preveril možnost priveza kajti dnevno stavit čoln noter pa ven rata muka, in še to lahko počneš z malim škafoz z katerim boš skakal po valovih pa še mokier boš vsakič ko bo morje razburkano. Še najboljšo idejo si dal sam jaz bi vzel kak mali gumenjak z novejšim motorjem za dalše izlete pa rentanje. Gumenjak z novejšim motorjem cirk 4000 če zdraven najameš takega kot si meš za 5 krat daš jurcka. Itak potem smo v unem zacaranem krogu in neskončnih debat ali **nakup** ali rentanje.

en mrzu gemiš, še raje en knc terana in ena feta pršuta, na zdravje morjeplovci

Specifikacija motornih plovil:

- tehnične lastnosti čolna

- vrsta plovila

Stroški investicije:

- stroški nakupa

- obveznosti

Čustvena potreba:

- razlog nakupa

- namen uporabe

- informacije za nakup

Še nekaj idej

- Analiza VS, ki se ukvarja z določenim športom / fitnes&prehrana / vsakdanje prehrane - jedilnikov
- Analiza VS lovcev; ljubiteljev psov; glasbenih skupin (ki igrajo na porokah); fotografov
- Analiza VS v igrayah: kako delujejo skupnosti v igrah, kaj jih povezuje, zakaj je potrebno povezovanje v igri, kako člani med seboj komunicirajo, katere stateški postopki so v igri pomembni za doseg ciljev
- Virtualne skupnosti v klepetalnicah
- Spletno nadlegovanje v igrah (Valorant)
- Percepcija uporabnikov portala do spoznavanja partnerjev preko aplikacij

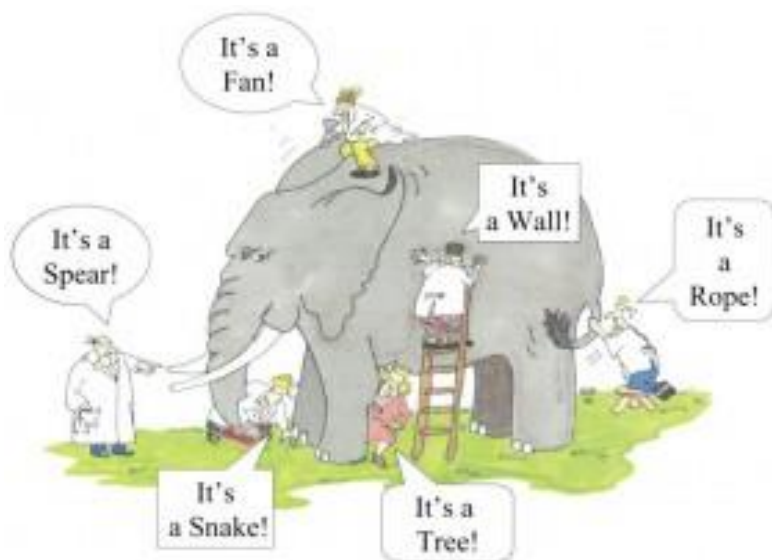
....

- Vas zanima tema?
- Ali tema ustreza vašim poklicnim ciljem?
- Ali imate ozadje ali izkušnje s to temo

Kaj lahko počnem?

- Interes
- kreativnost
- pripravljenost za delo
- cilj....

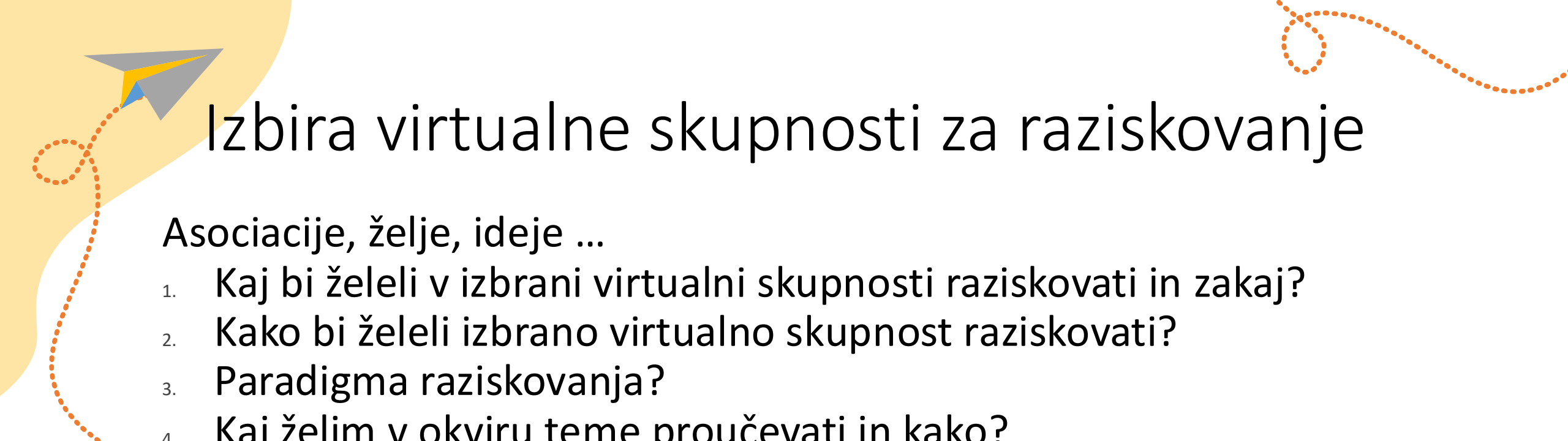

- Ali ste se pripravljeni posvetiti raziskovanju v naslednjih mesecih (branje, ocenjevanje in pisanje) tema?
- Ali je tema nova in bodo njene ugotovitve koristne za celotno znanje ali preprosto posnema druge raziskave?
- Razpoložljivost podatkov, omejen čas in potreben trud

Kako začeti za raziskovanje?

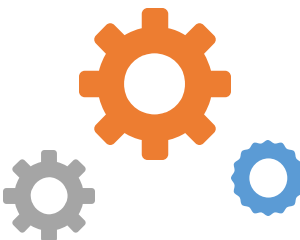

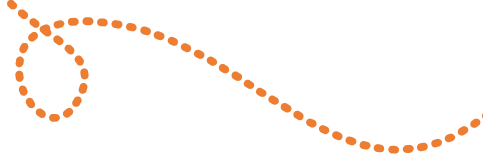
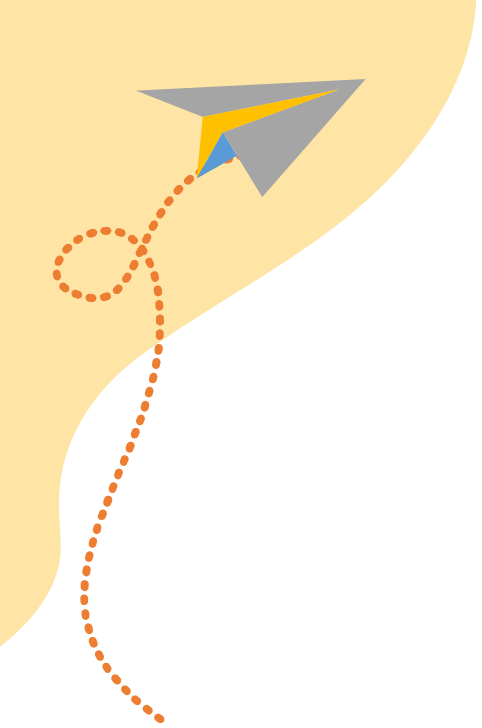

Izbira virtualne skupnosti za raziskovanje

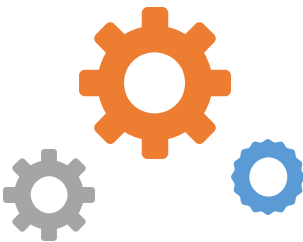
Asociacije, želje, ideje ...

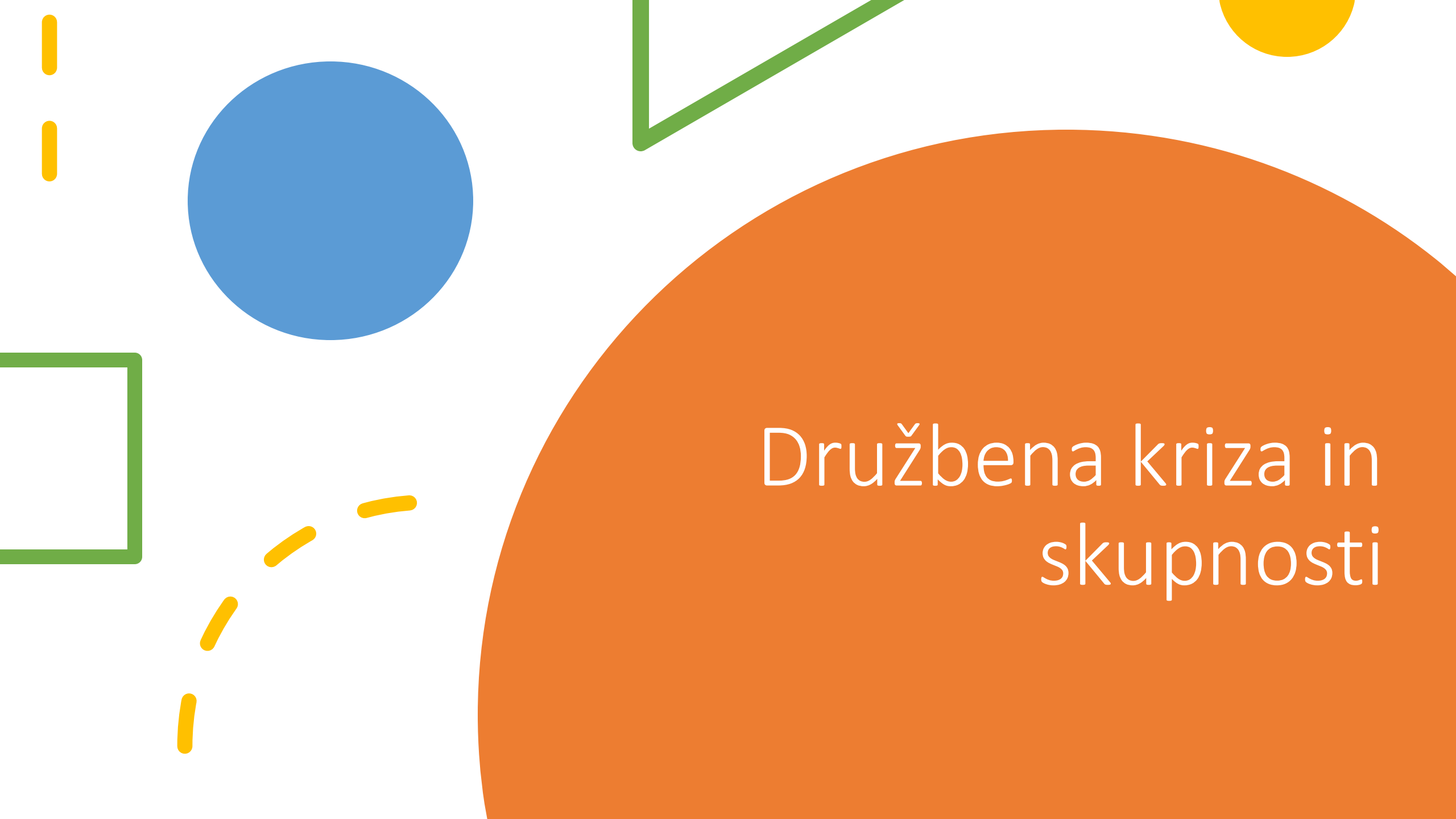
1. Kaj bi želeli v izbrani virtualni skupnosti raziskovati in zakaj?
2. Kako bi želeli izbrano virtualno skupnost raziskovati?
3. Paradigma raziskovanja?
4. Kaj želim v okviru teme proučevati in kako?
 - a. Elemente povezovanja
 - b. Identitete
 - c. Odnose
 - d. Načine komuniciranja
 - e. Orodja komuniciranja
5. Kaj lahko z raziskavo dosežete, spremenite?

6. in 7.

The background features several abstract geometric elements: a large orange circle on the right side, a blue circle in the upper left, a yellow circle in the top right corner, a green L-shaped line in the top center, a green square outline on the left, and several yellow dashed lines scattered on the left side.

Družbena kriza in
skupnosti

Družbena kriza

- Grški samostalnik krisis (izbira, odločitev, razsodba), iz grškega glagola krinein, ki pomeni odločiti se.
- Definicija – strukturni in simbolni (diskurzivni) elementi
- 2008
- Post - Covid

- Vloga tehnologije
- Kriza - priložnost?
- Vloga skupnosti

Zgodovina....

Krize pogosto vodijo k dolgotrajnim spremembam

Četrta industrijska revolucija

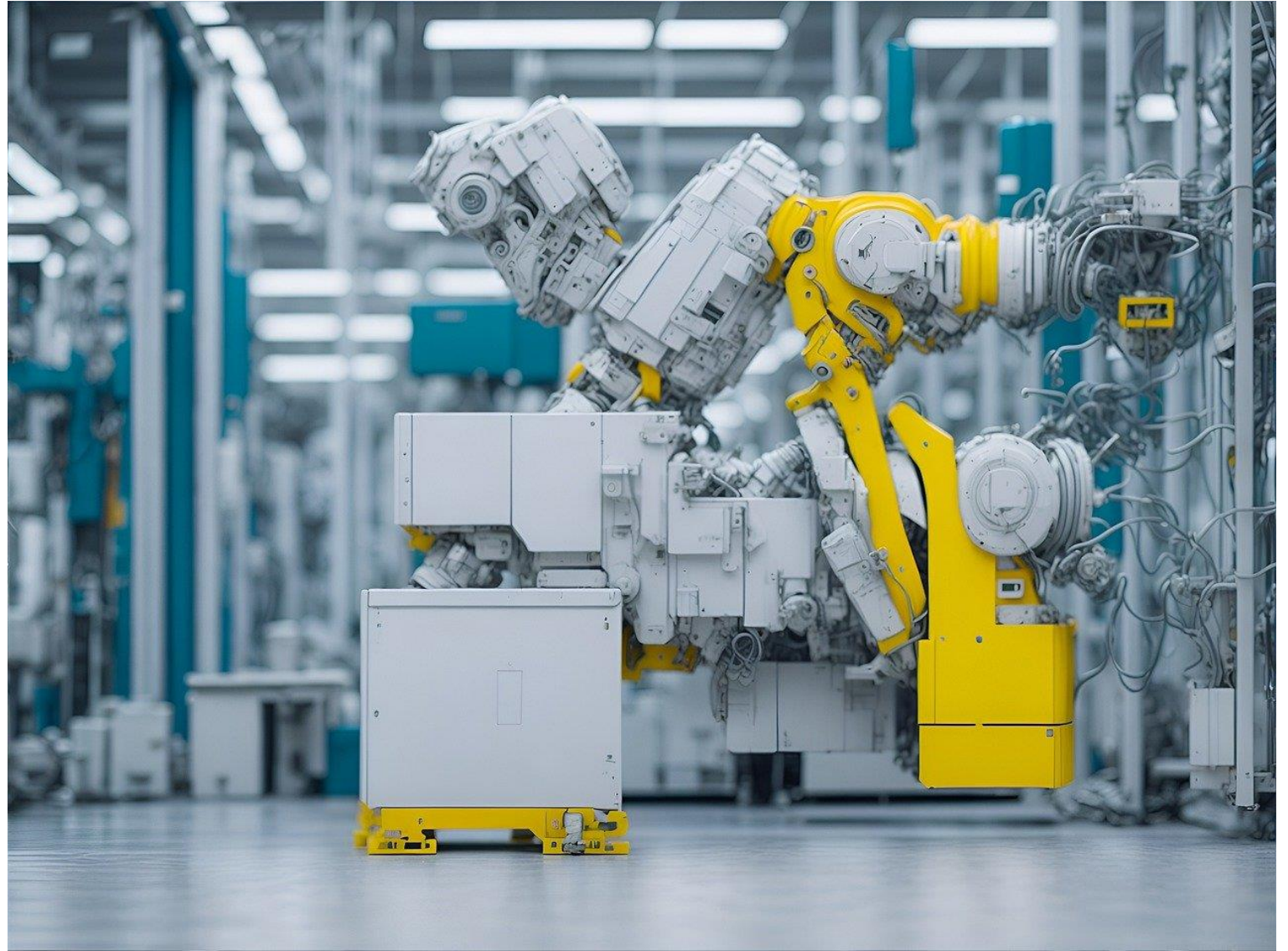

- Kiber-realni sistemi
- Internet stvari
- Računalništvo v oblaku
- Kognitivno računalništvo

Delo.si

Erik Brynjolfsson in Andrew McAfee, za to obdobje uporabila sloviti izraz »drugo obdobje strojev«

Kaj pa peta
industrijska
revolucija?

- Neverjetni napredki v umetni inteligenci, robotiki, internetu stvari, avtonomnih vozilih, 3D tiskanju, virtualni realnosti, nanotehnologiji, biotehnologiji brišejo tradicionalne meje in ustvarjajo nove poslovne modele.
- Uber, Tesla, Airbnb, Alibaba, Google so samo nekatera multimilijardna podjetja, ki so nastala v zadnjih 12 letih.
- To je **četrta industrijska revolucija**, v kateri živimo, in ki **v temeljih spreminja način, kako živimo, delamo in smo povezani med seboj**.
- Premik iz četrte v peto industrijsko revolucijo bo namenil več poudarka človeškemu delu proizvodnje, združil bo najboljše iz obeh svetov; ljudi in strojev, ter prinesel tudi večjo produktivnost.
- Monotone, ponavljajoče se naloge bodo »v rokah« mehanike, ljudje pa se bodo prepustili ustvarjalni strani posla. To jim bo omogočalo več odgovornosti in povečan nadzor nad sistemom, s tem pa možnost, da dvignejo kakovost proizvodnje.
- Nano hitro procesiranje in dozdevno neskončni spomin, roboti, droni, avtonomna vozila in drugi stroji nas bodo osvobodili od dolgočasnosti vsakdanjega življenja in dela ter našim umom omogočili, da se povzpnejo v nove višine.

Vir: <http://paletaznanj.si/peta-industrijska-revolucija/>

- **Želja po masovni personalizaciji oblikuje psihološko in kulturno gonilo industrije 5.0.**
- Ljudje si želimo izstopati, biti unikatni, se izražati in pri tem imeti podporo trga. Točno to bo ponujala industrija 5.0 – možnost, da se ljudje skozi personalizirane izdelke izrazimo kot posamezniki. Vsi, tudi tisti z bolj skromnimi prihodki. Takšne izdelke lahko naredi samo vključenost človeka.
- Ko bomo ljudem ponovno namenili osrednje mesto v industrijski proizvodnji, bo industrija 5.0 kupcem ponudila izdelke, ki si jih zares želijo, in ki nosijo znak človeške skrbi, človeškega dotika. Zaposlenim pa bo nudila delo, ki bo imelo več smisla in pomena.
- In ne nazadnje personalizacija daje tudi občutek luksuza. Čeprav industrija 5.0 prinaša vrnitev v stare čase, tudi tiste pred industrializacijo, ko je nekdo mesece dolgo pletel ali rezbaril darilo, ki je bilo narejeno čisto in samo po meri prejemnika, saj ga je tisti, ki ga je naredil, poznal osebno in zato vedel, kaj točno si želi in potrebuje. In v tem leži prihodnost.

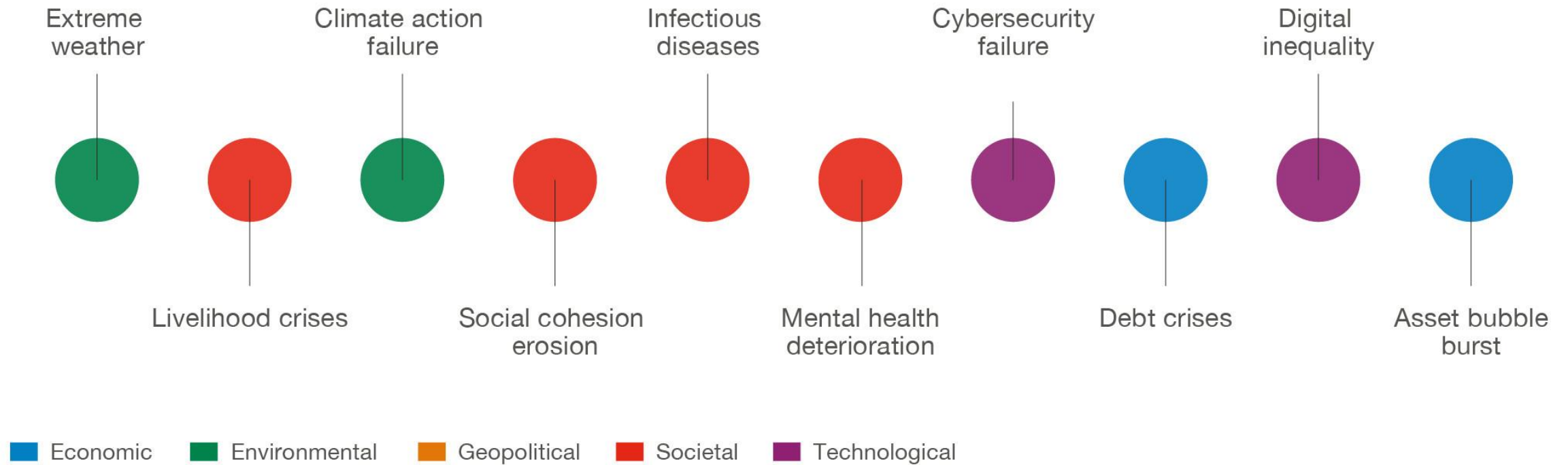
Diskusija – 15 min

- S kakšnimi izzivi se sooča sodobna družba – kateri so po vašem mnenju najbolj pereči
- Kakšna je vloga tehnologije v izzivih družbe
- Kakšna je vloga skupnosti v spopadanju s tovrstnimi izzivi – in kakšna je vloga tehnologije pri tem

Top Short-Term Global Risks

Over the next 0-2 years

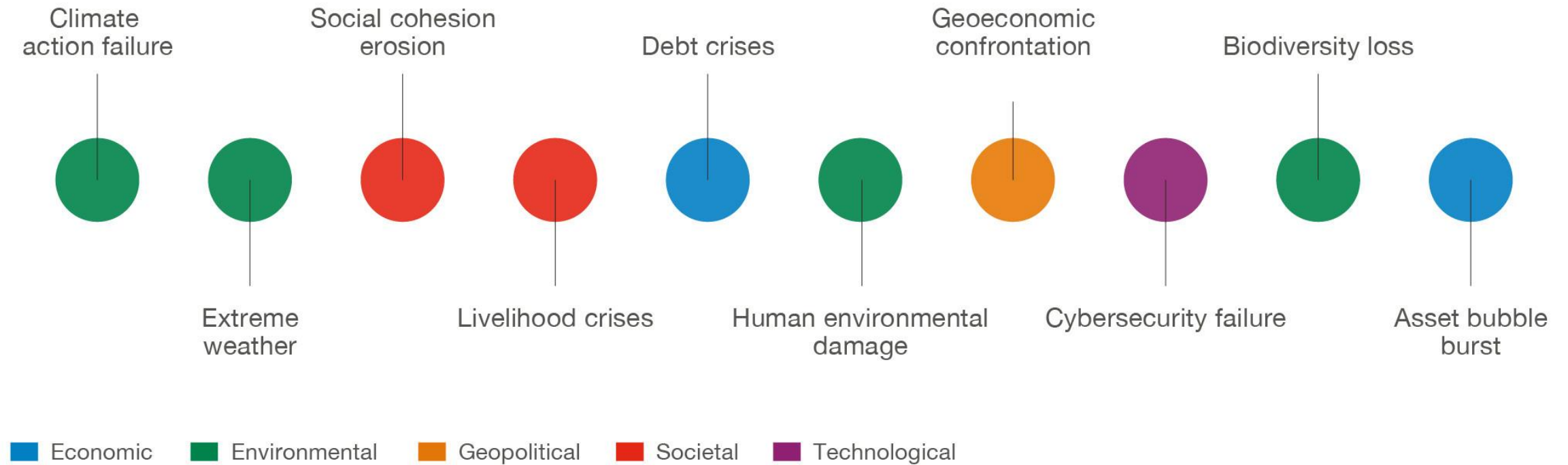

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Top Medium-Term Global Risks

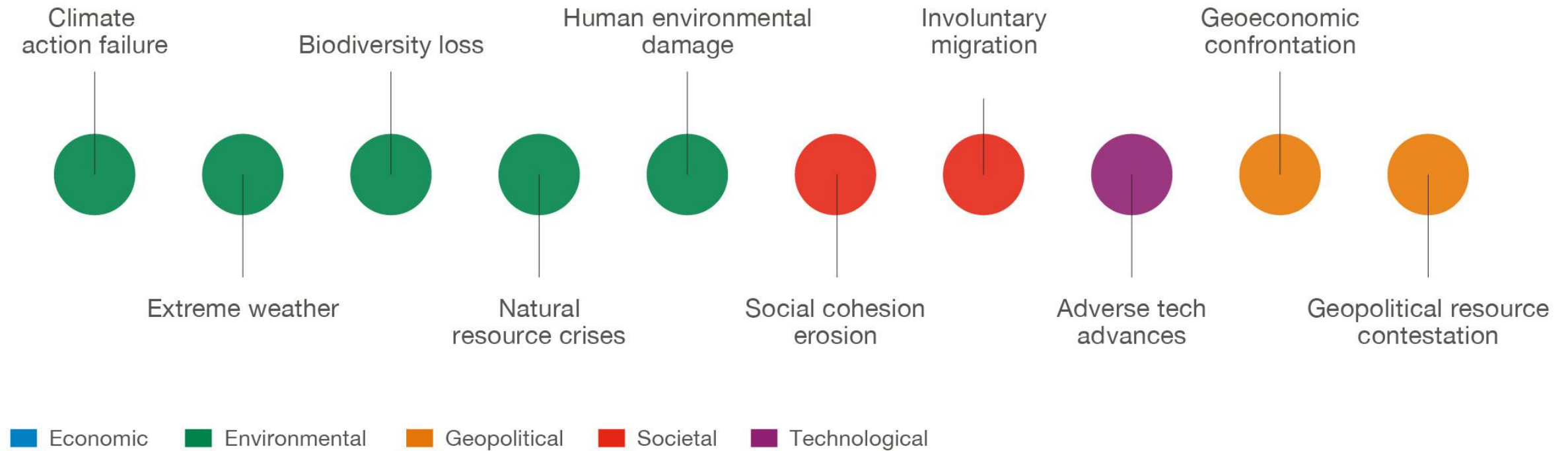
Over the next 2-5 years

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Top Long-Term Global Risks

Over the next 5-10 years

Source: World Economic Forum Global Risks Report 2022

Splošno o modernizaciji

- Kaj je moderna družba?
- Koliko je moderna družba stara?
- Ali obstaja postmoderna družba?
- Ali obstaja več vrst modernosti?

DRUŽBA TVEGANJA

Dve modernosti

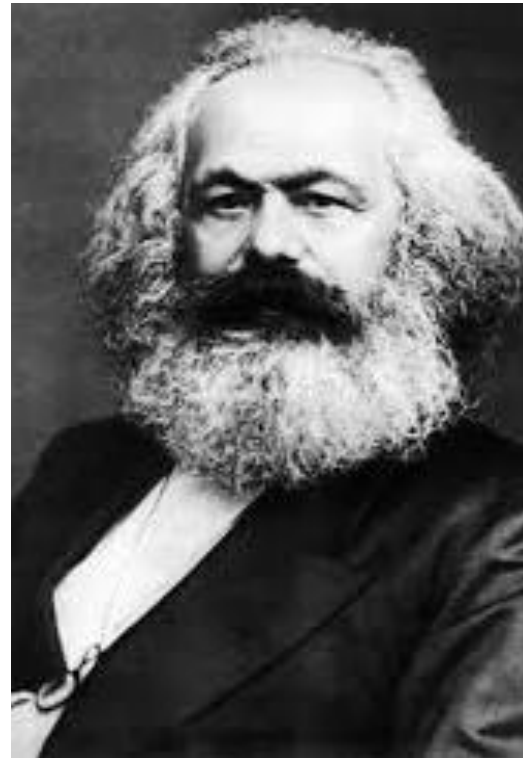
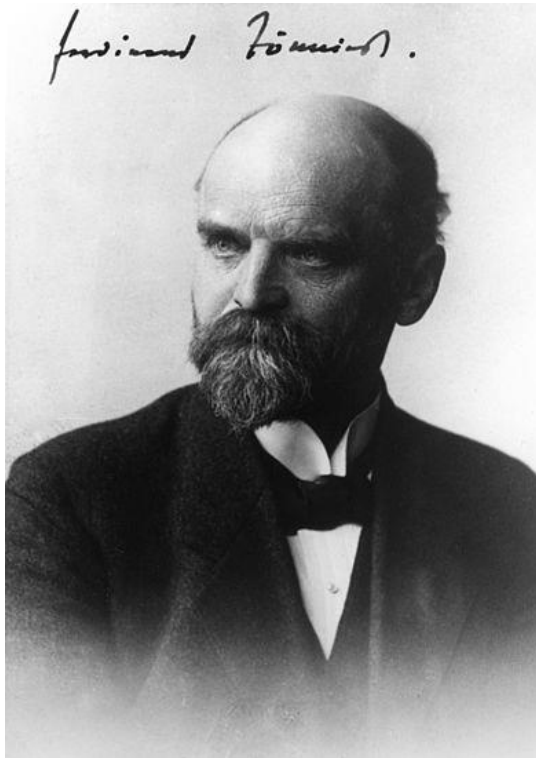
	Tradicionalno	Prva modernost	Druga modernost
Trajanje	Pred 1800	1800-1950	1950-
Tehnologija	Agrarna	Industrijska	Informacijsko-komunikacijska
Organizacija	Tradicionalna	Birokratska, fordistična	Fleksibilna, postfordistična
Bivanje	Razpršena ruralna poselitev	Urbanizacija	Deurbanizacija
Avtoriteta	Religiozna	Sekularna	Sekularna, bolj skeptičen odnos
Družbene delitve	Pripisani položaji	Razred, vprašanje lastnine	Status, vprašanje vključenosti
Odnos do napredka, razvoja	Odklonilen	Absolutno pozitiven	Relativiziran
Vrednote	Pred-materialistične	Materialistične	Postmaterialistične
Proizvodnja, ponudba	Na ravni minimalnih potreb	Množična	Individualizirana

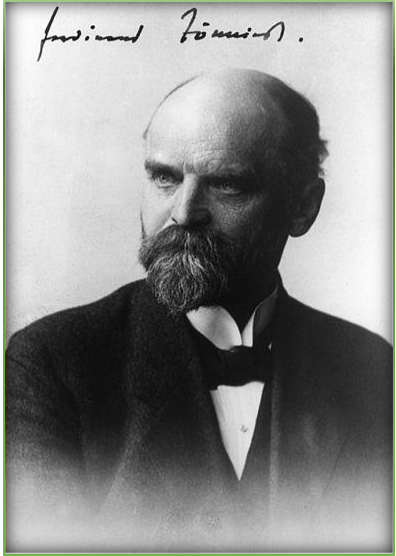
- Kriza skupnosti:

odtujitev, racionalizacija, anomija, razkroj

Trije tipični problemi
skupnosti v dobi
modernizacije in
njihove izpeljave

- Karl Marx: problem odtujitve
- Max Weber: problem racionalizacije
- Émile Durkheim: problem anomije
- Ferdinand Tönnies: problem razkroja

Ferdinand Tönnies: Razkroj skupnosti?

Gemeinschaft (skupnost)	Gesellschaft (družba)
Topli odnosi	Hladni odnosi
Medčloveška bližina	Medčloveška distanca
Emocionalni odnosi	Instrumentalni odnosi
Osebni odnosi	Brezosebni odnosi
Drugi ljudje kot cilj	Drugi ljudje kot sredstvo

Émile Durkheim: problem anomije

- Prednost in problem moderne dobe: individualna svoboda
- Problem razpada starih vezi in dezintegracija skupnosti: *egoizem*
- Problem razpada starih vrednot in norm: **anomija**
- Je svobode lahko preveč?

POVEZAVE SAMOMORA Z DRUGIMI DRUŽBENIMI POJAVI (E. Durkheim)

Durkheim predpostavlja, da je samomor družbeno dejanje. Z drugimi besedami, posameznik se odloči za predčasen zaključek svojega življenja zaradi razlogov, ki so družbene narave.

V povezavi s tem Durkheim razločuje štiri tipe samomorov, pri čemer se vsak izmed njih navezuje na drugačen odnos med posameznikov in družbo. Štirje tipi samomorov so: egoistični, altruistični, anomični in fatalični.

Egoistični samomor: se pojavi v situaciji, ko posameznik nima občutka, da pripada določeni skupini oz. mu primanjkuje tesnejši družbeni stiki. Takšne vrste samomorov opazamo v družbah, ki spodbujajo individualnost in težijo k zasledovanju osebne sreče. Posledica tega so krhke družbene vezi in (če pustimo ob strani družbena omrežja) občutek osamljenosti.

Altruistični samomor: se pojavi v situaciji, ko je posameznik preveč vključen v družbo za katero je pripravljen storiti vse, četudi pri tem tvega smrt. V takšni družbi je smrt posameznika sprejeta kot junaško dejanje. Posameznik se je tu torej pripravljen popolnoma podrediti ustaljenim družbenim normam.

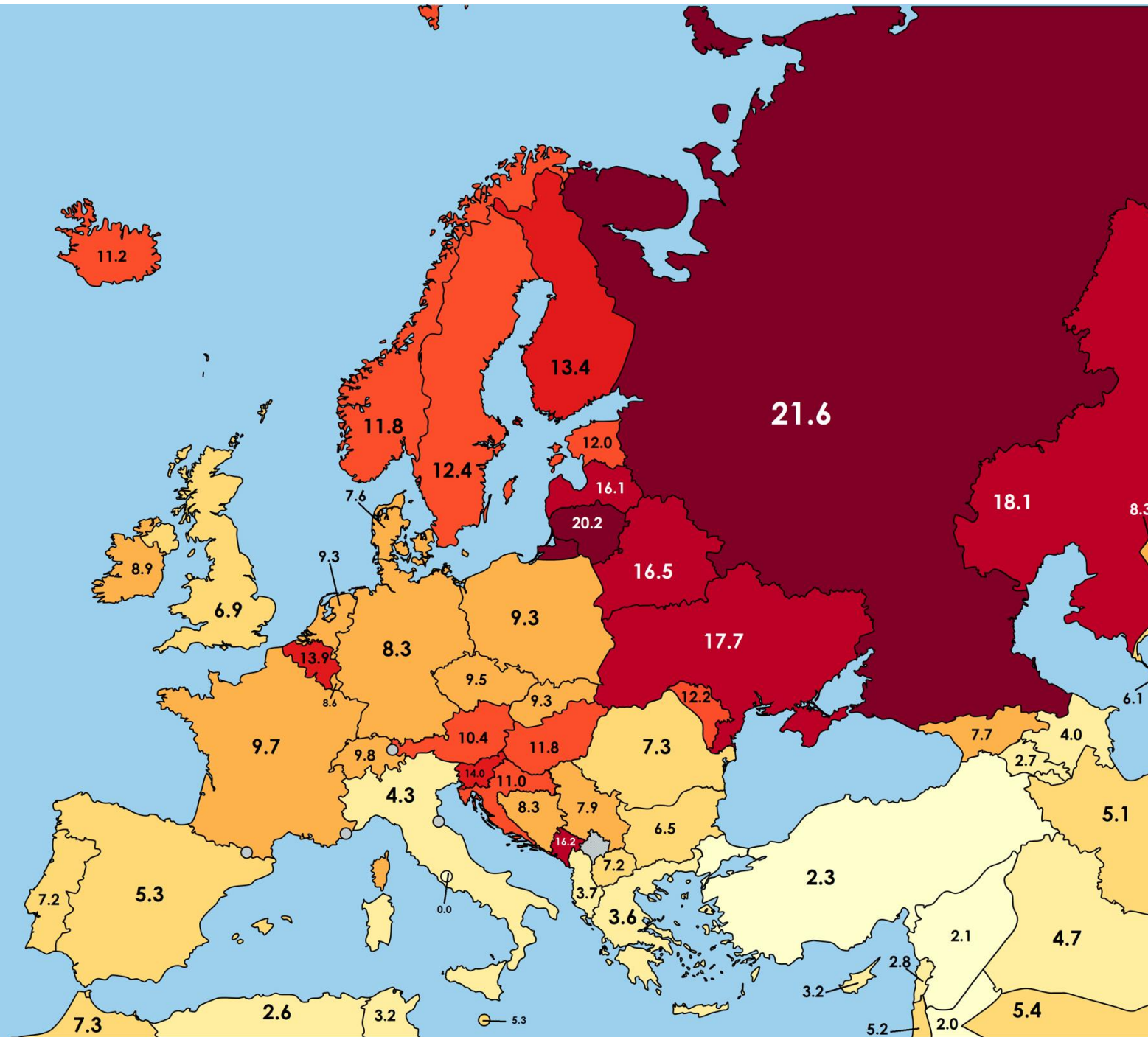
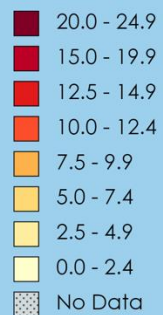

Anomični samomor: se pojavi v situaciji, kjer ni jasnih pravil, ki bi posameznika usmerjale pri njegovem delovanju. To se dogaja v obdobjih intenzivnih družbenih sprememb, gospodarskih, političnih ali drugih motenj, ki zamajajo temelje obstoječe družbene strukture.

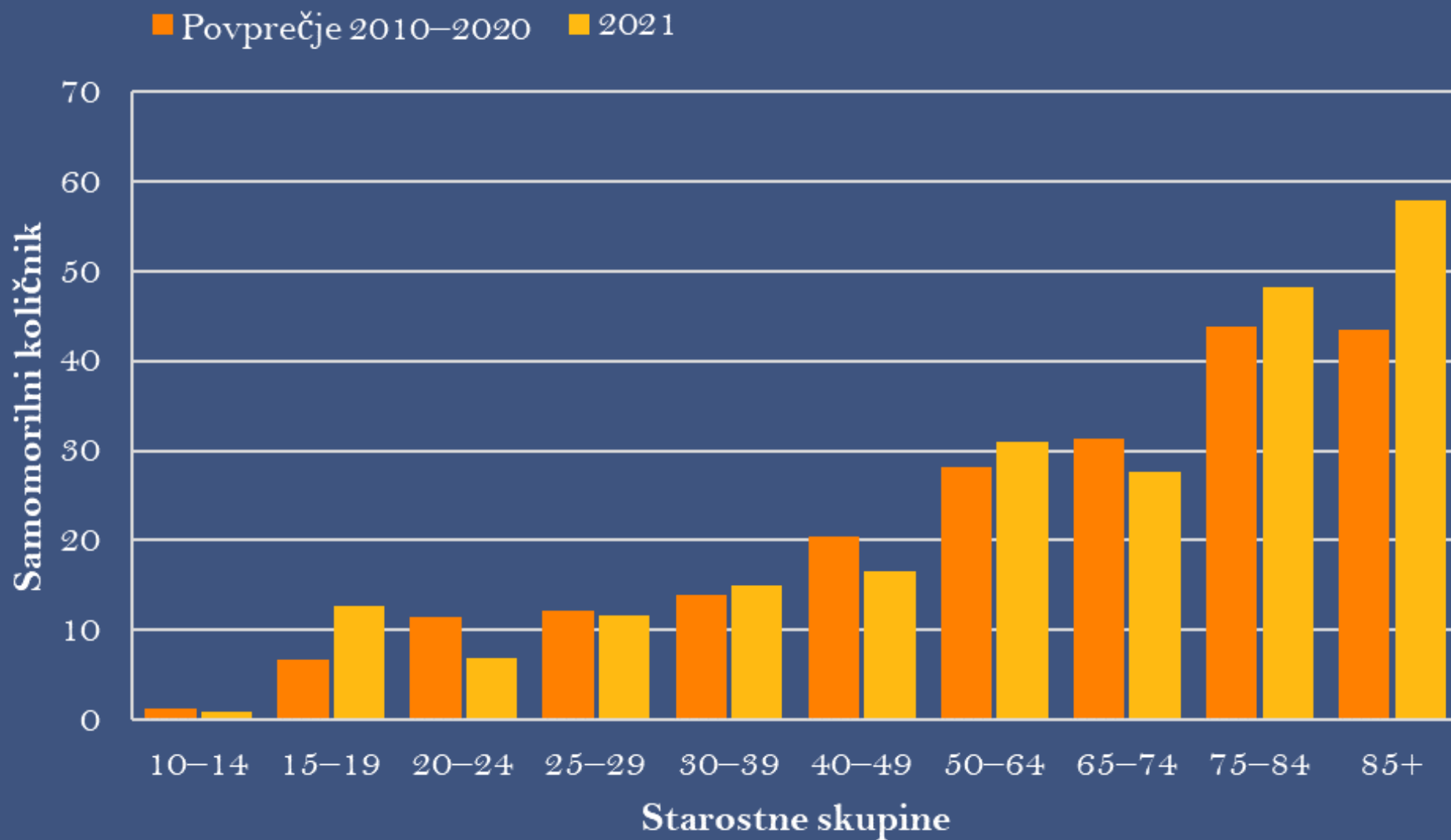
Fatalistični samomor: se pojavi v situaciji pretiranega nadzora javnega življenja s strani vsakokratne politične oblasti. Kakršnokoli odstopanje od predpisanih družbenih norm se kaznuje. Posameznik se čuti nemočnega in ranljivega. Ti samomori so značilni v družbah, ki so urejene avtoritarno.

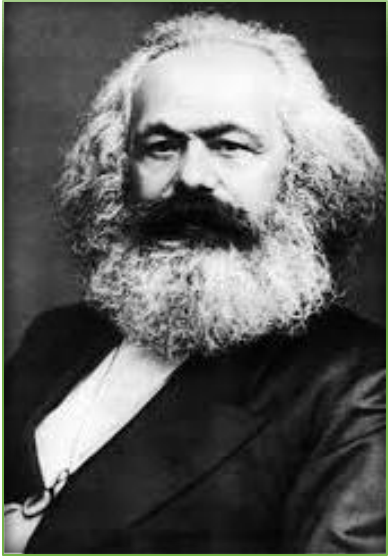
Suicide rate estimates,
age-standardized, per
100,000 people

Povprečje za Slovenijo (starostne skupine)

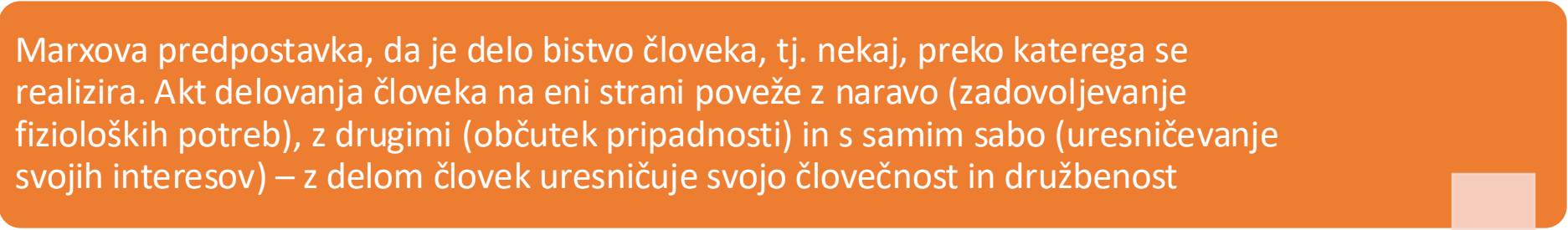
Leto				Razmerje m/ž
2010	20,3	33,11	7,73	4,3
2011	21,29	34,27	8,58	3,9
2012	21,40	35,67	7,70	4,6
2013	21,76	35,42	8,37	4,2
2014	18,81	31,79	6,05	5,2
2015	20,60	32,57	8,84	3,7
2016	17,97	28,71	7,40	3,8
2017	19,89	31,87	8,08	3,8
2018	17,08	26,68	7,60	3,5
2019	18,86	29,35	8,34	3,5
2020	17,57	27,98	7,08	3,9
2021	20,50	31,94	8,96	3,6

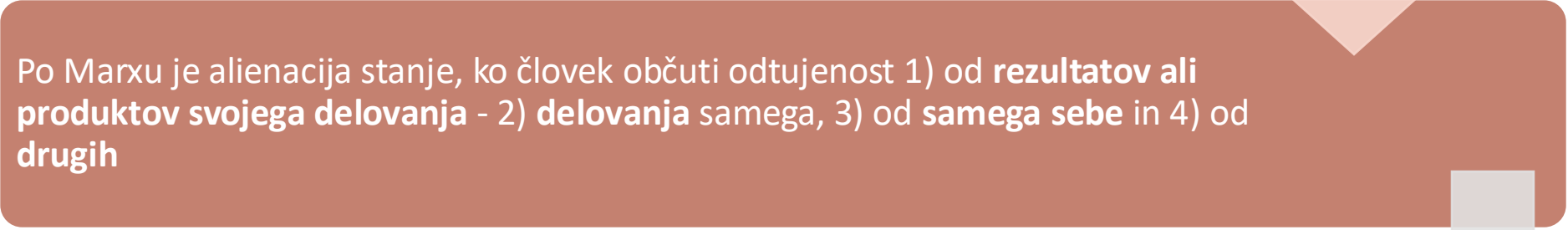
Karl Marx in odtujitev dela

- Delo kot specifično človeška ustvarjalna dejavnost in pot do samouresničitve
- Problem odtujitve dela v kapitalistični družbi
- Vidiki odtujitve
 - Odtujitev od produktivne aktivnosti (delo je instrumentalizirano, ni več pot do samouresničitve)
 - Odtujitev od produkta (je privatna last kapitalista)
 - Odtujitev od so-delavcev
 - Odtujitev od človeškega potenciala (razčlovečenje)
- Od industrijske k informacijski tehnologiji: kakšni so učinki?

Marxova predpostavka, da je delo bistvo človeka, tj. nekaj, preko katerega se realizira. Akt delovanja človeka na eni strani poveže z naravo (zadovoljevanje fizioloških potreb), z drugimi (občutek pripadnosti) in s samim sabo (uresničevanje svojih interesov) – z delom človek uresničuje svojo človečnost in družbenost

Po Marxu je alienacija stanje, ko človek občuti odtujenost 1) od **rezultatov ali produktov svojega delovanja** - 2) **delovanja** samega, 3) od **samega sebe** in 4) od **drugih**

Če se je v času Marxa delo dojemalo kot nekaj manualnega (veščine s predmeti), se danes delo dojema kot nekaj nemanualnega (veščine z osebami. Skratka, sodobni delavci so plačani za to, da v prejemnikih storitev producirajo ustrezno duševno stanje oz emocije – **nova odtujenost**

Prvi dejavnik odtujenosti je **prilastitev rezultatov oz. produktov dela s strani kapitalista**. Delavec torej ne živi neposredno od vrednosti svojega dela, saj produktov ni njegov. S tem je prekinjena vez med njim in naravo – uresničevanje fizioloških potreb.

Drugi dejavnik je **plačilo za delo**. Ker delavec dela za kapitalista, ki ga za to (ne)ustrezno plačuje, delo ni več notranje motivirano – postane nesmiselno oz. breme. Skratka, ne vidijo se sadovi njegovega dela. S tem je prekinjena vez s samim sabo.

Tretji dejavnik je **obravnavanje delavca kot potrošno blago**, ki se ga lahko kadarkoli zamenja. V tem smislu je delavski kolektiv razumljen kot sredstvo za uresničevanje proizvodnih ciljev kapitalista. Ko delavec občuti, da dela samo za eno osebo in ne za skupnost, se pretrga tudi njegova vez z drugimi.

R. Blauner: tehnologija proizvodnje in odtujitev

Vidik odtujitve	Obrtna proizvodnja	Mehanizirana proizvodnja brez tekočnega traku	Mehanizirana proizvodnja s tekočim trakom	Avtomatizirana proizvodnja
Nadzor nad delom vs. nemoč				
Smisel vs. nesmisel dela				
Integracije vs. izolacija				
Angažiranost vs. samoodtujitev				

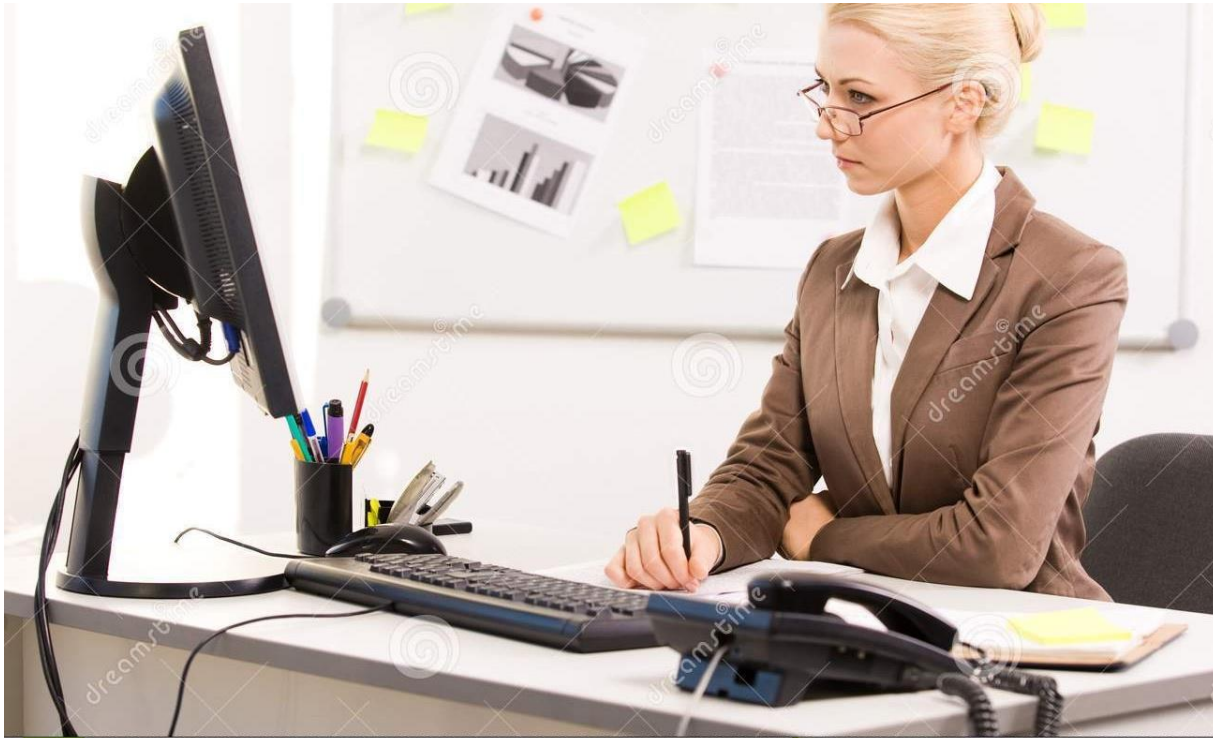
-
- Kako je danes z odtujitvijo – Industrija 5.0
 - Ali živimo že to vizijo?

Odtujitev onkraj industrijske proizvodnje: Nadaljni koraki?

- David Riesman (1950): “osamljena množica”
- C. W. Mills (1952): odtujitev “belih ovratnikov”
- Herbert Marcuse (1964): “enodimenzionalni človek”; kritika tako zahodnega kot sovjetskega sistema: odtujitev na ravni potrošništva
- Človek in informatizacija? Kdo se komu prilagaja?
- Hartmunt Rosa (2013): *Social Acceleration*

Racionalizacija in skupnosti: protestantska etika in duh kapitalizma (M. Weber)

Download from
Dreamstime.com
This watermarked comp image is for previewing purposes only.

ID 7486464

© Dmitry Shironosov | Dreamstime.com

Max Weber: družbeno delovanje

Presoja: Tip:	Sredstva	Cilji	Norme	Stranski učinki
Tradicionalno	+	-	-	-
Afektivno	+	+	-	-
Vrednotno-racionalno	+	+	+	-
Smotrno-racionalno	+	+	+	+

Modernizacijske družbene spremembe

- Modernizacija kot *racionalizacija*
- Izrazi racionalizacije:
 - Kapitalistično podjetništvo
 - Moderna organizacija: birokracija
 - Racionalno-legalna oblast
- Izvori racionalizacije: zakaj se je zahodna družba razvila v tako posebno smer?

Ekonomski ali kulturni temelji modernizacije

Karl Marx: družbene spremembe temeljijo na premikih v ekonomski bazi

Max Weber: družbene spremembe lahko temeljijo na premikih v kulturi

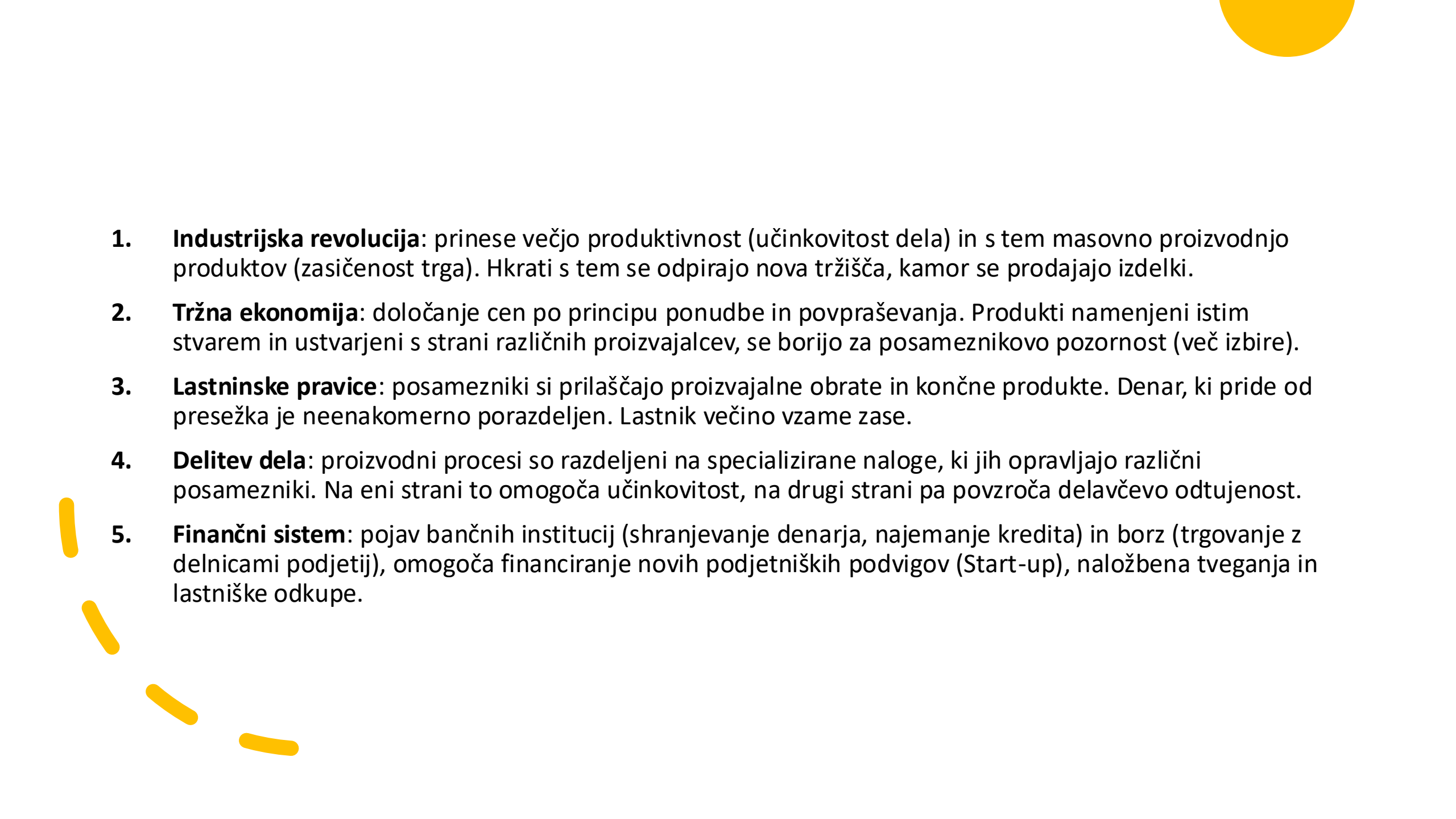
Max Weber: religija kot dejavnik spremembe

- *Protestantska etika in duh kapitalizma*
- Je religija posledica ekonomije ali obratno?
- temelj kapitalizma: ne želja po dobičku, temveč delo in skromno (asketsko) življenje

Weber predpostavlja, da obstaja povezava med verskim prepričanjem in ekonomskim obnašanjem. V tem smislu še posebej izpostavlja kalvinizem kot tisto religijo, ki je imela ključno vlogo za vzpostavitev kapitalističnega duha.

Kalvinizem je vera, ki posamezniku nalaga, naj veruje, dela in troši denar. Bistvene vrednote kalvinizma so trdo delo, disciplina, varčnost in posedovanje materialnih dobrin. Slednje se smatrajo za darilo od Boga, ki je posameznika nagradil za vztrajnost in pridnost.

Za kalvinizem je značilna predestinacija. Tako naj bi bilo posamezniku že od prej naloženo, ali ga pričakujejo nebesa ali pekel. Ker tega ljudje niso vedeli, so se tekom življenja trudili še bolj, da bi le upravičili svoj odhod v nebesa.

-
1. **Industrijska revolucija:** prinese večjo produktivnost (učinkovitost dela) in s tem masovno proizvodnjo produktov (zasičenost trga). Hkrati s tem se odpirajo nova tržišča, kamor se prodajajo izdelki.
 2. **Tržna ekonomija:** določanje cen po principu ponudbe in povpraševanja. Produkti namenjeni istim stvarjem in ustvarjeni s strani različnih proizvajalcev, se borijo za posameznikovo pozornost (več izbire).
 3. **Lastninske pravice:** posamezniki si prilaščajo proizvodne obrate in končne produkte. Denar, ki pride od presežka je neenakomerno porazdeljen. Lastnik večino vzame zase.
 4. **Delitev dela:** proizvodni procesi so razdeljeni na specializirane naloge, ki jih opravljajo različni posamezniki. Na eni strani to omogoča učinkovitost, na drugi strani pa povzroča delavčevo odtujenost.
 5. **Finančni sistem:** pojav bančnih institucij (shranjevanje denarja, najemanje kredita) in borz (trgovanje z delnicami podjetij), omogoča financiranje novih podjetniških podvigov (Start-up), naložbena tveganja in lastniške odkupe.

Kritika racionalizacije: od Webra do frankfurtske šole

- Max Weber: birokracija kot odlično orodje in kot grožnja
 - Omejitve uspešnosti
 - Grožnja človekovi svobodi
- Georg Simmel: filozofija denarja
 - Problem reifikacije, ko se vse kvalitete spreminjajo v kvantiteto
- Neracionalnost racionalnosti
 - Herbert Marcuse in frankfurtska šola: iracionalnost tehnokratske (formalne) racionalnosti
 - George Ritzer: mcdonaldizacija

Kritika racionalizacije (2): Zygmund Baumann

- Bauman: holokavst ni anti-moderna stranpot, totalitaristična grozdejstva 20. stoletja so neposreden odraz moderne birokratske racionalizacije
- Birokratska racionalnost ni zadosten, je pa nujen pogoj za totalitarni holokavst
- Birokracija ni samo nevtrarno orodje za karkoli: zaradi svoje narave je celo bolj nagnjena k realiziranju nehumanih projektov
- Za razliko od prejšnjih genocidov bistveno večji poudarek na kvantitativnih razsežnostih (na podlagi skrbne kalkulacije) in učinkovitosti
- Analogija z moderno industrijsko proizvodnjo

Racionalizacija v digitalni dobi

- Algoritmi in strojno učenje kot nadaljnji korak v racionalizaciji
- Yuval Noah Harari: česa bi se morali pri strojih bolj bati: da se bodo uprli - ali da se ne bodo nikoli ničemur uprli?

Homo narrans

kriza racionalnosti oz ali
smo lahko sploh racionalni

Jung in kolektivno
nezavedno

λ |

IMETI ALI BITI (E.
FROMM)

Fromm v knjigi preučuje **dva načina bivanja** in sicer sta to biti in imeti ter posledice, ki ju prinašata.

Njegova temeljna predpostavka je, da živimo v družbi, kjer prevladuje **materialistična kultura**. Konzumiranje in posedovanje sta dva procesa, ki naj bi nas pripeljala do osebne sreče in z njo uspeha.

Trdi, da se posamezniki zaradi pehanja za materialnim bogastvom in lastnino pogosto počutijo prazne in ločene od samega sebe, tj. odtujenost.

Svetuje, da bi morali preiti na tisti drugi način bivanja, tj. biti. Kot dodaja Fromm, to od posameznika zahteva konkreten razmislek o trenutnih vrednotah.

- 1) **Lastninjenje kot merilo za uspeh:** ljudje ocenjujemo sebe in druge glede na količino in vrednost stvari, ki jih posedujemo.
- 2) **Potrjevanje drugih in identiteta:** z nakupovanjem ljudje iščemo potrditev s strani drugih. Želimo jim ugajati. Na tak način ustvarjamo občutek samega sebe.
- 3) **Neprestano prizadevanje za še:** nikoli nismo zadovoljni, vedno si želimo še materialnih dobrin, premoženja, kar nam prinaša moč in vpliv.
- 4) **Erozija pristnih odnosov:** ljudje v drugih vidimo sredstvo za doseganje svojega uspeha. Z njimi navežemo stike samo tedaj, ko od njih nekaj potrebujemo. Odnosi so hladni, manjka sočutje.
- 5) **Odtujenost in nepovezanost:** bolj kot se identificiramo s stvarmi, ki jih posedujemo, bolj smo ločeni od samega sebe. Posledica je občutek izpraznjenosti, izgube smisla.

Kontinuitete med obema modernostima

- Pridobljeni položaji
- Predstavniška demokracija
- Tržno gospodarstvo
- Globalizacija
- Pomen znanosti in tehnologije

Skupnost in oblike družbene diferenciacije (Niklas Luhmann)

- Segmentarna diferenciacija
- Stratifikacijska diferenciacija
- Funkcionalna diferenciacija

Segmentarna diferenciacija

- Ljudje živijo v majhnih, prostorsko-sorodstveno opredeljenih skupnostih
- Skupnosti so razmeroma egalitarne, minimalno hierarhične; podobne druga drugi
- Primeri: rod, klan, pleme
- Tipična tehnologija proizvodnje: lovsko-nabiralniška

Stratifikacijska diferenciacija

- Tipičen človek je še vedno nizko mobilen, omejen v prostorsko-sorodstvenih in širših družbenih okvirih
- Glavna delitev družbe je med ozko vladajočo skupino in podrejeno večino: članstvo v eni ali drugi skupini je dano z rojstvom, skupini sta povsem ločeni
- Primeri: oligarhične mestne države, despotski imperiji, fevdalne družbe
- Tipična tehnologija proizvodnje: agrarna

Funkcionalna diferenciacija

- Človekova dejavnost se dogaja v različnih sferah oz. funkcionalnih podsistemih (kot proizvajalec in potrošnik v ekonomiji, državljan v politiki, učenec v šoli, roditelj v družini, član v klubu...)
- Hkrati pripadnost več (pogosto tekmujočim) skupnostim
- Visoka stopnja družbene in prostorske mobilnosti, ni povsem jasno, kje je posameznik dejansko “doma”
- Tipična tehnologija proizvodnje: industrijska (in postindustrijska)

P. Donati: Relacijska diferenciacija

- Človekova presega logiko stroge funkcionalne diferenciacije
- Občutenje, da nismo samo del funkcionalnih podsistemov
- Okrepljena virtualna dimenzija ob naraščajoči mobilnosti
- Tipična tehnologija proizvodnje: Internet

Razkroj starih in nastanek novih skupnosti z modernizacijo

- Razkroj starih skupnosti: stanovi, vaške skupnosti, cehi...
- Nove skupnostne pripadnosti klasične modernizacije
 - Narodi – nacionalizem
 - Družbeni razredi – razredna zavest?
- Nadaljnja individualizacija in globalizacija: vse globoke ("thick") pripadadnosti pod vprašajem

DRUŽBA TVEGANJA: NA POTI V NEKO DRUGO MODERNO (U. Beck)

Individualizacija

- Beck 2001 – tri dimenzije individualizacije:
 1. Dimenzija osvobajanja – osvobajanje od tradicionalnih oblik gospodovanja, oskrbovanja, spon
 2. Dimenzija odčaranja, kar pomeni izguba ontološke varnosti (Giddens 1991) oziroma izguba tradicionalne gotovosti, izguba zaupanja v vodilne družbene norme
 3. Dimenzija reintegracije – posamezniki morajo vzeti življenje v svoje roke

Spremembe vrednot mladih

- Boj za vsakdanji kruh – **družba pomankanja**, se preobrne v boj proti podnebnim spremembam, srčno-žilnim boleznim, odvisnosti od drog, pornografije in iger na srečo – **družba preobilja** = družba tveganja
- V družbi pomankanja se sprašujejo kako preživeti, v družbi preobilja pa kako smiselno živeti, kar rezultira v tveganje.
- Včasih si lahko tveganje začutil; vonj po iztrebkih, kruljenje v želodcu, drgetanje telesa, danes o tveganjih izvemo na etiketah produktov v obliki podatkov izraženih pojmi (npr. strokovni izrazi) in številkah (npr. odstotki).

Tveganja nastopajo **krajevno specifično** (npr. požar na Krasu) in **nespecifično univerzalno** (npr. segrevanje ozračja).

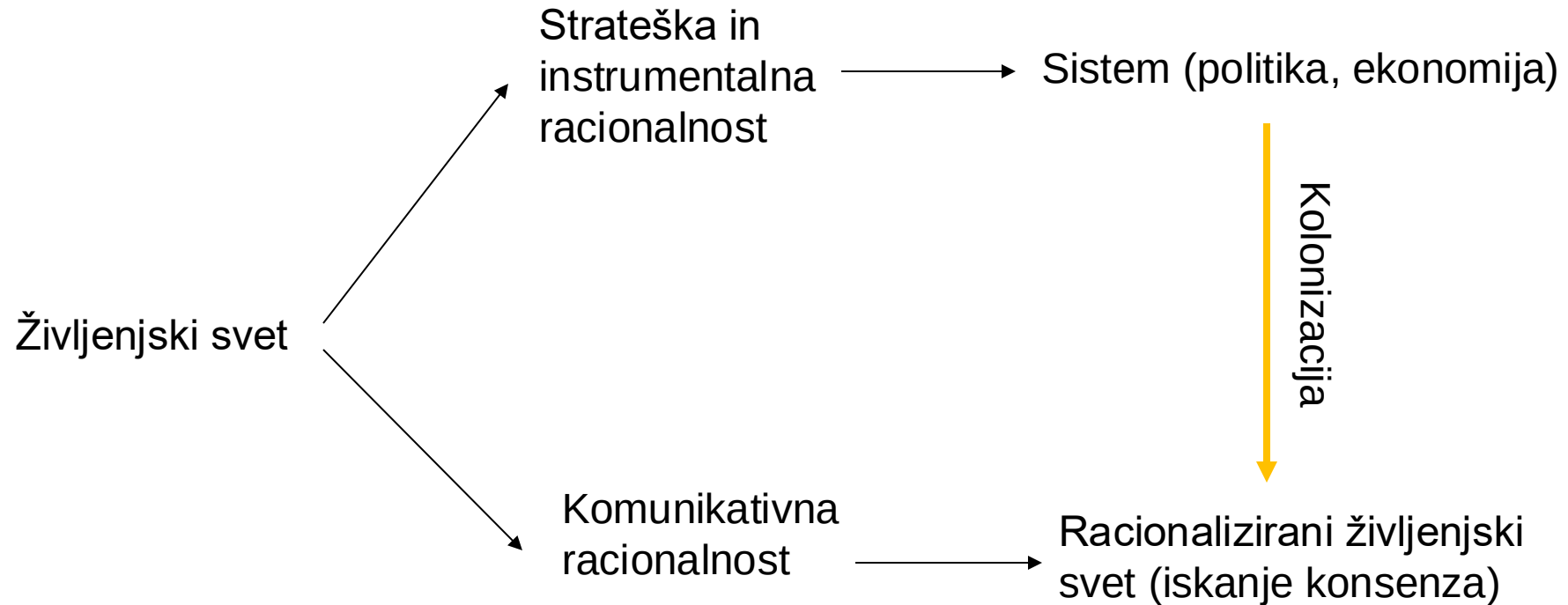
Družba tveganja je hierarhično urejena. Bogatejši kot ste, v večji meri se lahko, vsaj kratkoročno izognete tveganju (npr. lastništvo nad vodnimi viri), revnejši kot ste, bolj ste dovzetni za različne vrste tveganja (npr. dostop do pitne vode).

Efekt bumeranga – tisti, ki tveganje ustvarijo, tudi sami (nekoč) postanejo žrtev (uživanje škodljivih snovi v hrani, strupeni delci v vodi, smog v ozračju, ipd.)

Virtualni svetovi kot “skupnost” ali “družba”?

- FB, Instagram
- Twitter
- LinkedIn
- Academia, ResearchGate
- Večigralske igre
- Spletne trgovine
- Wikipedia
- <https://www.youtube.com/watch?v=e2Tq2gvGt80>

Jürgen Habermas: Skupnost kot življenjski svet in dve plati racionalizacije

Klasičen primer: tisk, javnost in politika

- Vzpon meščanske javnosti in demokracije
 - Vloga časopisov
 - Vloga salonskega in kavarniškega druženja
- Množični mediji kot pogoj demokracije in kot grožnja demokraciji?
 - Trendi v množični demokraciji
 - Trendi k ekonomski komercializaciji

Vprašanje kolonizacije v digitalni dobi

- Virtualne skupnosti: racionalizirani življenjski svet ali sistem?
 - Primeri: Wikipedia, Facebook, Instagram, Youtube...?
- Učinki strojnega učenja, nevroigrificiranja...?

Pristne socialne vezi v modernih družbah: socialni kapital in prijateljstvo

- Ray Pahl in nove oblike skupnosti: prijateljstvo vs. sorodstvo
 - Egalitarnost
 - Izbira
- James Coleman in socialni kapital: prednosti gostih socialnih omrežij
- Robert Putnam
 - Primerjava severne in južne Italije
 - Pomen povezovanja med ljudmi: nevladne organizacije, civilna družba kot generatorji socialnega kapitala
- Vloga generaliziranega zaupanja
- Vezivni in promositveni socialni kapital

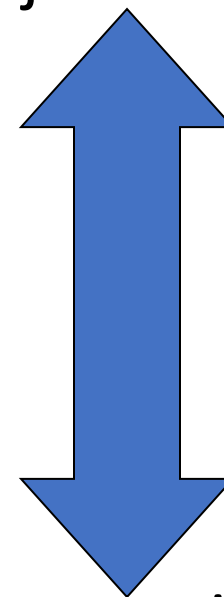
Peter Berger in Thomas Luckmann: problem smisla v sodobnih družbah

- Vzroki za krizo smisla:
 - Diferenciacija dejanj (različni življenjski redi, strukturna diferenciacija)
 - Pluralizem
- Odgovori:
 - Fundamentalistični odgovor
 - Relativistični odgovor (postmodernisti)
 - Intermediarne institucije

Berger in Luckmann: trije nivoji družbenega

- Množična komunikacija, velike institucije
- Intermediarne institucije
- Posameznik in vsakdanje življenjske skupnosti

Je skupnost na podlagi skupnih moralnih vezi še mogoča?

- Sta moderni individualizem in skupnost v nasprotju?
- Berger in Luckmann: Moralno komuniciranje – ni enotnih samoumevnih vzorcev, dinamično (pre)oblikovanje
- Možnosti za sintezo individualizma in skupnosti: Amitai Etzioni:
komunitarizem
 - Zavrnitev konservativne moralne avtoritarnosti
 - Zavrnitev liberalnega moralnega relativizma

DRUŽBENI POGOJI DUHOVNE ORIENTACIJE (T. Luckmann)

Človeški svet sestoji iz množice najrazličnejših kultur, ki pripadajo tej ali oni civilizaciji. Vsako človeško izkustvo oz. dejanje je v tem smislu moč umestiti v določeno kulturno okolje. Ko postanejo ta izkustva oz. dejanja trajna (oz. ponavljajoča se) začnemo govoriti o pomenu.

Pomeni se oblikujejo v procesu komunikacije. Človek svojih izkustev oz. dejanj sprva ne razume. To postane zanj razumljivo šele, ko se dodobra vživi v kulturo, tj. sprejme in posnema vzorce vedenja in dejanja drugih. Skratka, nauči se misliti v okviru kulture, ki ga obdaja.

V preteklosti (vsaj v okvirih zahodne civilizacije) je imela velik vpliv na kulturo krščanska religija. Danes to ne velja več.

Na eni strani smo priča procesu globalizacije (pojav multikulturnih skupnosti) in na drugi procesu sekularizacije (iskanje smisla izven okvirov verskih institucij) – osebna identiteta postane stvar vsakega posameznika.

Manjša vloga verskih institucij v družbenem življenju se kaže v obliki krize smisla. Človek nima več nekih objektivnih moralnih načel, ki bi se jih oprijel in ki bi ga usmerjale v vsakdanjem življenju. Kot takšen se zdi izgubljen in lahek plen za druge proizvajalce smisla, tj. mediji, korporacije, politiki, spletni vplivneži, ipd.

Luckmann rešitev ponuja delovanju v intermediarnih, tj. vmesnih institucijah, ki v življenje posameznika prinašajo nek smisel (nevladne organizacije, politična gibanja, športna in kulturna društva, ipd.).

Kako je pa danes

Fragmetacija, polarizacija,
tradicionalizacija

The
Economist

≡ Menu

Weekly edition

The world in brief

🔍 Search ▾

Culture | Star power

Astrology is booming, thanks to technology and younger enthusiasts

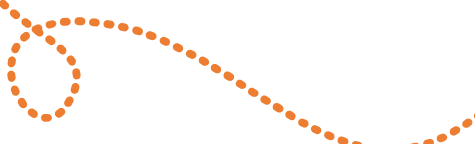
Gen Z is full of stargazing users

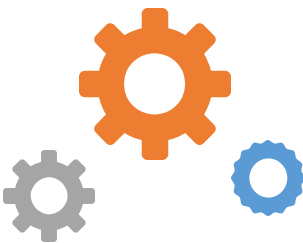
Amitai Etzioni

- Aktivna družba
 - visoka razvitost mehanizmov za oblikovanje konsenza
 - Visoka razvitost mehanizmov za usmerjanje družbe
- Komunitarizem (“Duh skupnosti”, “Zlato pravilo”...)
 - Prizadevanja za sintezo modernega individualizma in skupnosti

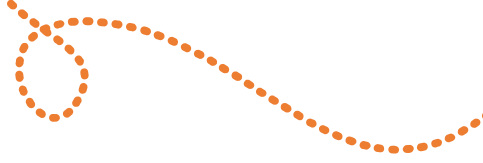
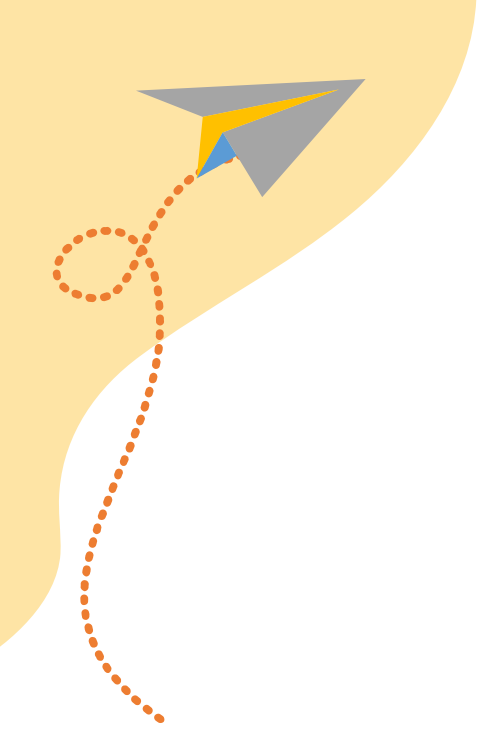
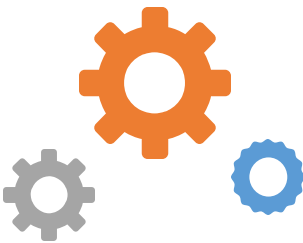

1. Članek 3

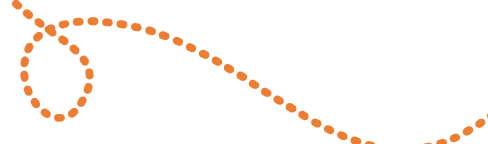

8.

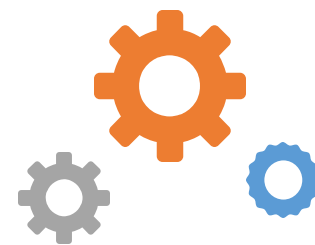

Skupnost,
soildarnost

1. Članek 4

Skupnost, solidarnost in pravičnost

- Specifično človeška lastnost?
- Eksperiment s podganami
- Eksperiment z delitvijo denarja
- <https://www.youtube.com/watch?v=3x5oElq8uUk>

Je za posameznika racionalno sodelovati v okviru skupnosti?

- Klasični pristopi: utilitarizem: John Stuart Mill, Herbert Spencer...
- Nadaljevanje: ameriška filozofija pragmatizma
- Novejši pristopi: teorije racionalne izbire

Problem sodelovanja

		B	
		Ne izda	Izda
A	Ne izda	A: +5 B: +5	A: -10 B: +10
	Izda	A: +10 B: -10	A: -5 B: -5

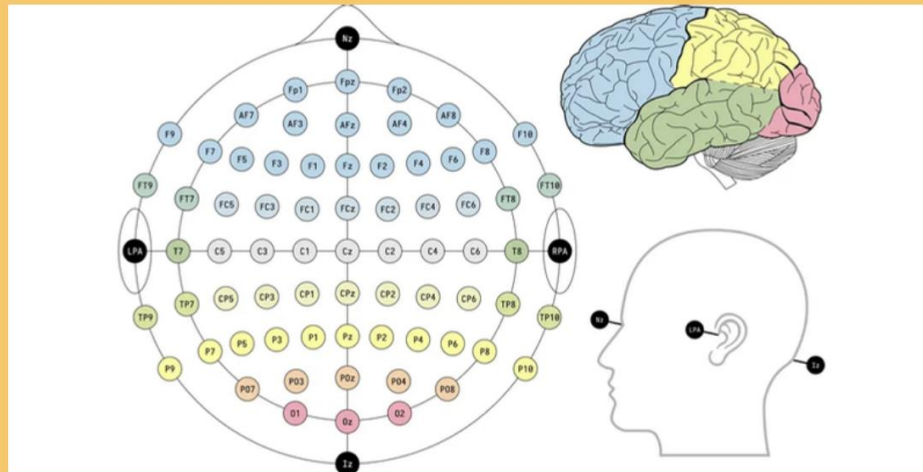
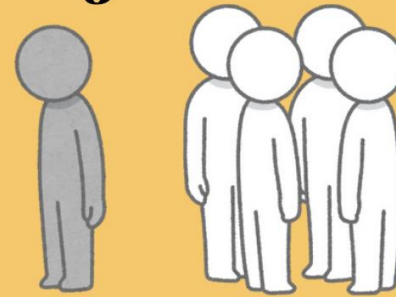
Problem sodelovanja

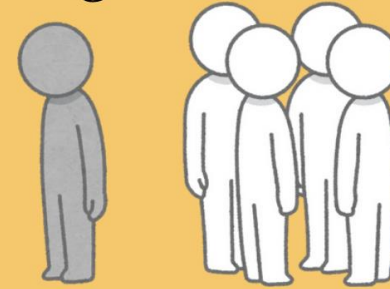
		B	
		Ne izda	Izda
A	Ne izda	A: +10 B: +10	A: 0 B: +10
	Izda	A: 0 B: -10	A: -10 B: -5

Kaj lahko pomaga k sodelovanju?

- Predvidljivost
- Ponavljanje interakcij
- Družbene vloge (namesto konkretnega človeka)
- Prepričanje v skupno sprejemanje družbenih norm („kolektivna zavest“)
- Obstoj družbenega reda ali vsaj iluzija, da obstaja družbeni red (kar ni težko, ker ljudje radi vidimo svet ko urejen)

Ste se kdaj počutili izključene?

- Cyberball igra
(Williams in
Jarvis, 2006)

PRIMER RAZISKAVE:

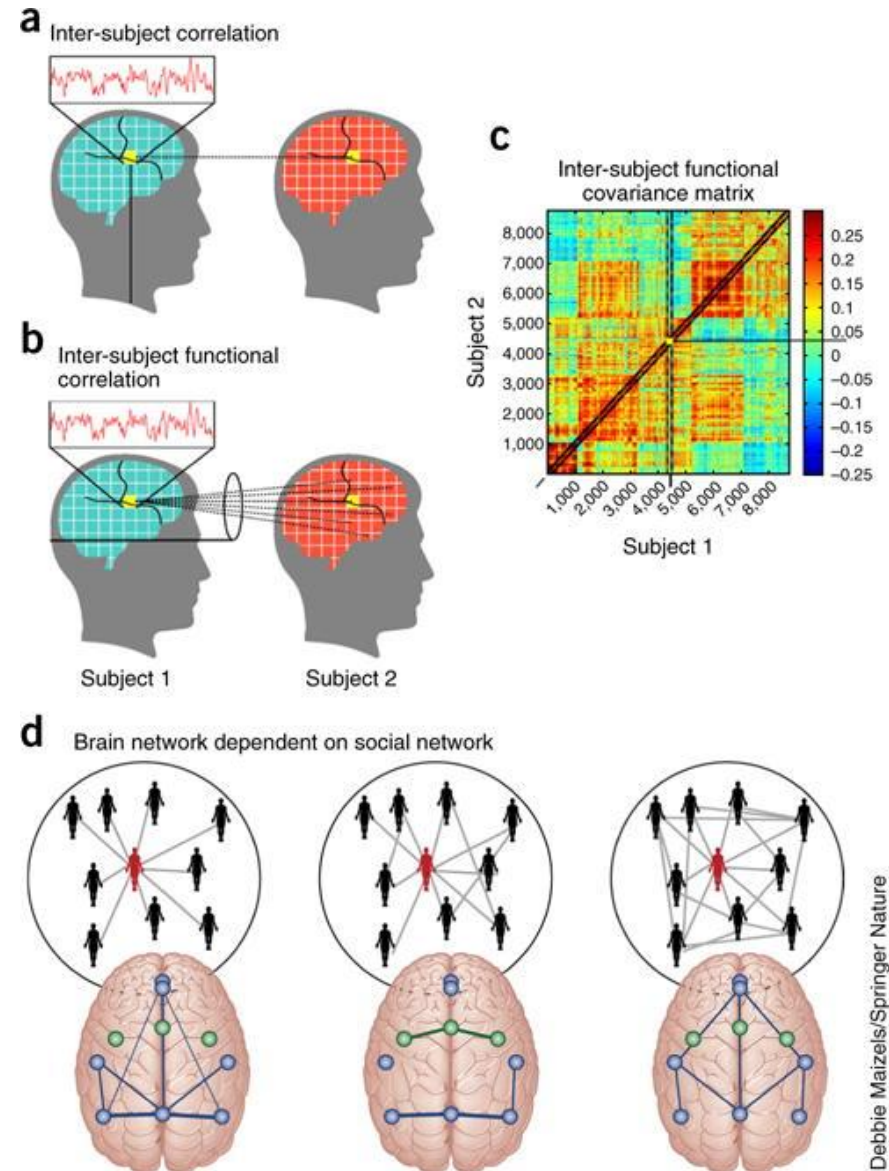
Omrežja možganske povezljivosti
in socialna izključenost

MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA
INFORMACIJSKE ŠTUDIJE NOVO
MESTO

Socialna nevroznanost

Omrežja možganske povezljivosti in socialna izključenost
MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE NOVO MESTO

- Socialna izključenost
- Vplivi in posledice

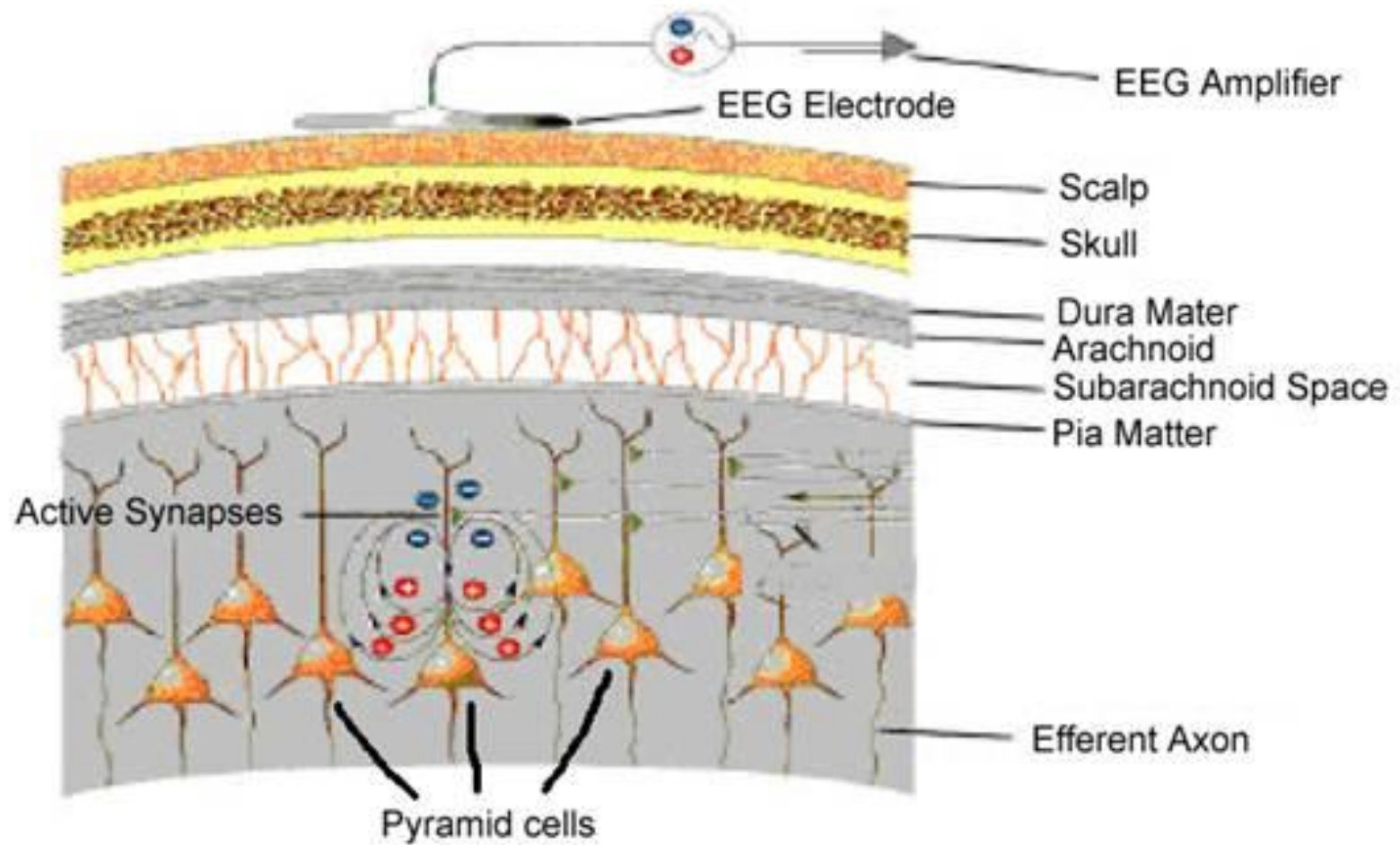
So vas kdaj zavrnil?

Omrežja možganske povezljivosti in socialna izključenost
MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE
NOVO MESTO

Omrežja možganske povezljivosti in socialna izključenost
MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE NOVO MESTO

EEG meri električno aktivnost

Omrežja možganske povezljivosti in socialna izključenost
MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE NOVO MESTO

Eeg Meritve in protokol

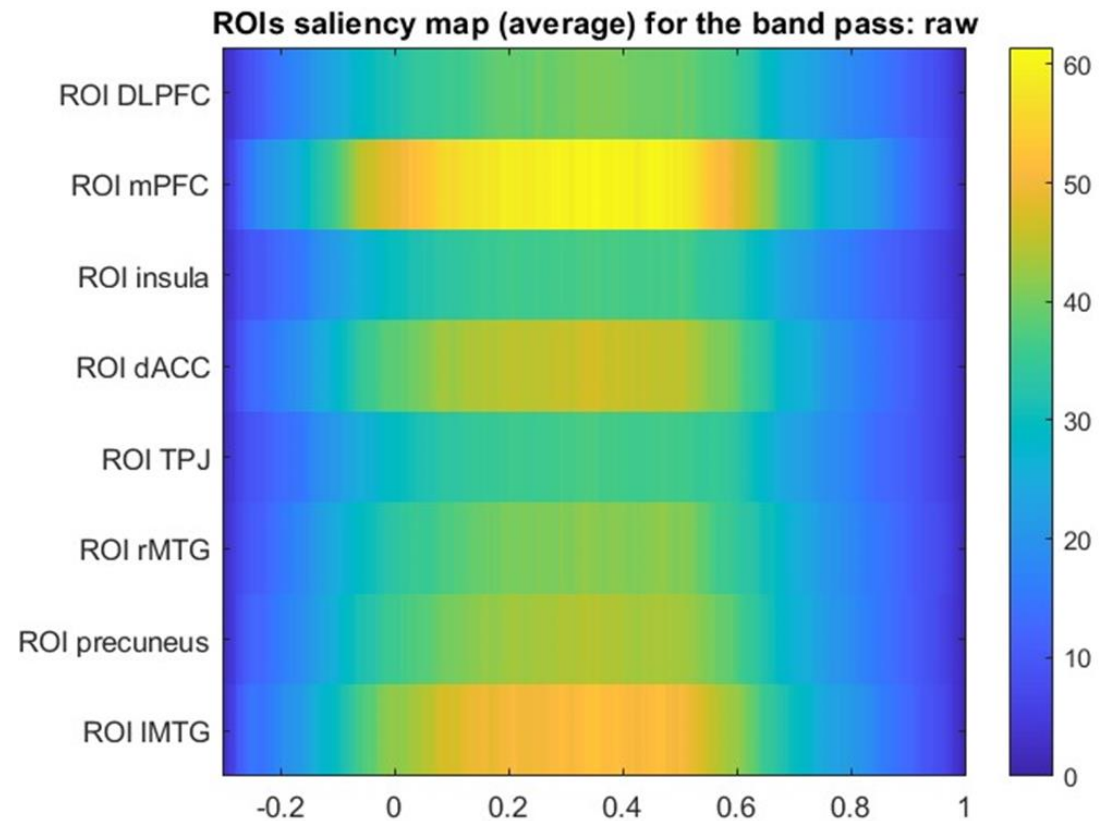
- 2x igra Cyberball z dvema pogoji: enakomerna vključenost in delna izključenost iz igre
- 15 min dolge časovne serije za vsak pogoj

Omrežja možganske povezljivosti in socialna izključenost
MATEJA LESAR, FAKULTETA ZA INFORMACIJSKE ŠTUDIJE NOVO MESTO

Ključne ugotovitve

- Z metodami strojnega učenja lahko klasificiramo razlike v EEG v pogojih socialne vključenosti/ izključenosti
- Statistični rezultati pokažejo značilne razlike na nekaterih elektrodah matric povezljivosti
- Pozicije elektrod se pojavljajo v za to značilnih regijah (ROI) za procesiranje socialne bolečine

Virtualni svetovi – sodelovanje, altruism, povezovanje, empatija?

- FB, Instagram
- Twitter
- LinkedIn
- Blogs
- Večigralske igre
- Social media movie clip:
<https://www.youtube.com/watch?v=d5GecYjy9-Q>

POVEZOVANJE VIRTUALNIH SKUPNOSTI

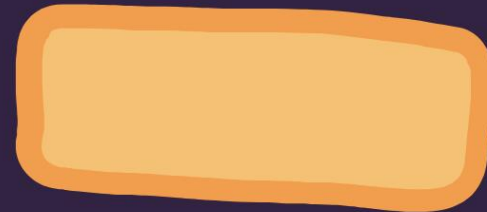
- možnost kompenzacije pomanjkanja skupnosti
- večja možnost izbire družabnih odnosov
- svoboda vključevanja
- premagovanje razdalj
- članstvo omogoča korist
- nimajo materialnih ovir

POVEZOVANJE VIRTUALNIH SKUPNOSTI

- distrakcija realnih skupnosti
- trend individualizacije
- propad skupnosti -trajnost?
- patološke in destruktivne virtualne skupnosti

Se nekaj idej
za
raziskovanje

V1: Virtualne skupnosti

Kaj povezuje skupnost, kateri elementi jih združujejo?

Kakšne vrste skupnost je? Koliko časa že obstaja? Koliko članov ima? Lahko pridobimo informacije o spolu ali starosti članov? Kako pogosto je skupnost aktivna? Kako komunicirajo?

OBLIKE KOMUNICIRANJA

Oblike komuniciranja	Primeri	Uporabnost
Pisana beseda	Pisma, memorandumi, sporočila zapiski, povzetki, pripombe, knjige	Uporabna v razne namene, enostavna oblika sporočanja, sorazmerno obstojna
Govorjena beseda	Pogovori, intervjuji, osebna srečanja, telefonski klici, sestanki, predavanja	Izmenjava podatkov je hitra in neposredna
Simbolična govorica	Kretnje, gibi, mimika, ton glasu, način stoje, gibanja	Vpliva na racionalno in čustveno razumevanje
Vidne podobe - vizualna komunikacija	Fotografije, videoposnetki, slike, risbe, film, kolaž, stripi	Vidna sporočila uporabljamo zato, ker želimo posredovati nekaj, kar naj bi gledalci dobro razumeli, lažje razbrali in si zapomnili
Multimedija - kombinacija metod, ki vključujejo informacijsko tehnologijo	Televizija, radio, revije, letaki, posterji, internet, mobilni telefon, powerpoint	Različni mediji ponujajo možnost raznih pristopov komuniciranja za javno uporabo

OBLIKE KOMUNICIRANJA

LOL

$$3+8=11$$

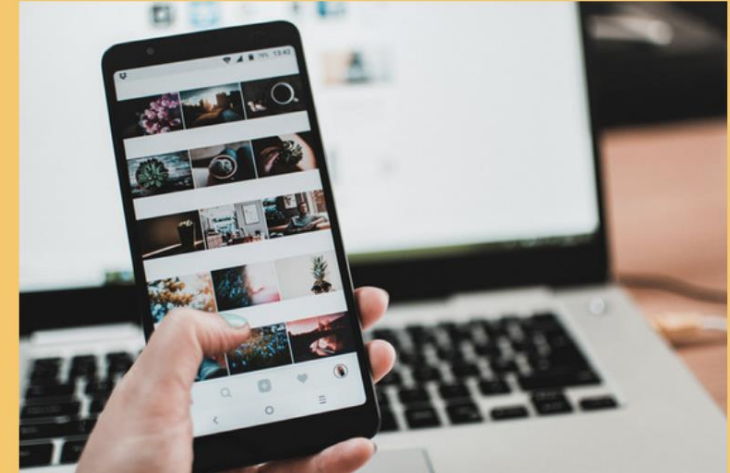

Arbre

Se nekaj idej
za
raziskovanje

V4: Oblike komuniciranja

Kako poteka komunikacija v virtualni skupnosti?

V kakšnem jeziku?

Kakšne oblike je?

Kakšna vsebinaprevlادuje?

Ali uporablja kakšne slengovske besede? Katere, kaj pomenijo?

DISKUSIJA

Ali menite, da imajo družbena omrežja več pozitivnih ali negativnih učinkov za posameznika?

Zakaj? Naštejte nekaj primerov obeh.

Ali menite, da imajo družbena omrežja več pozitivnih ali negativnih učinkov za družbo?

Zakaj? Naštejte nekaj primerov obeh.

Pomislite na medosebne odnose. Ali menite, da nas družbena omrežja zbližujejo ali

oddaljujejo?

Kakšna menite, da bo prihodnost družbenih omrežij? (npr. število uporabnikov, načini in

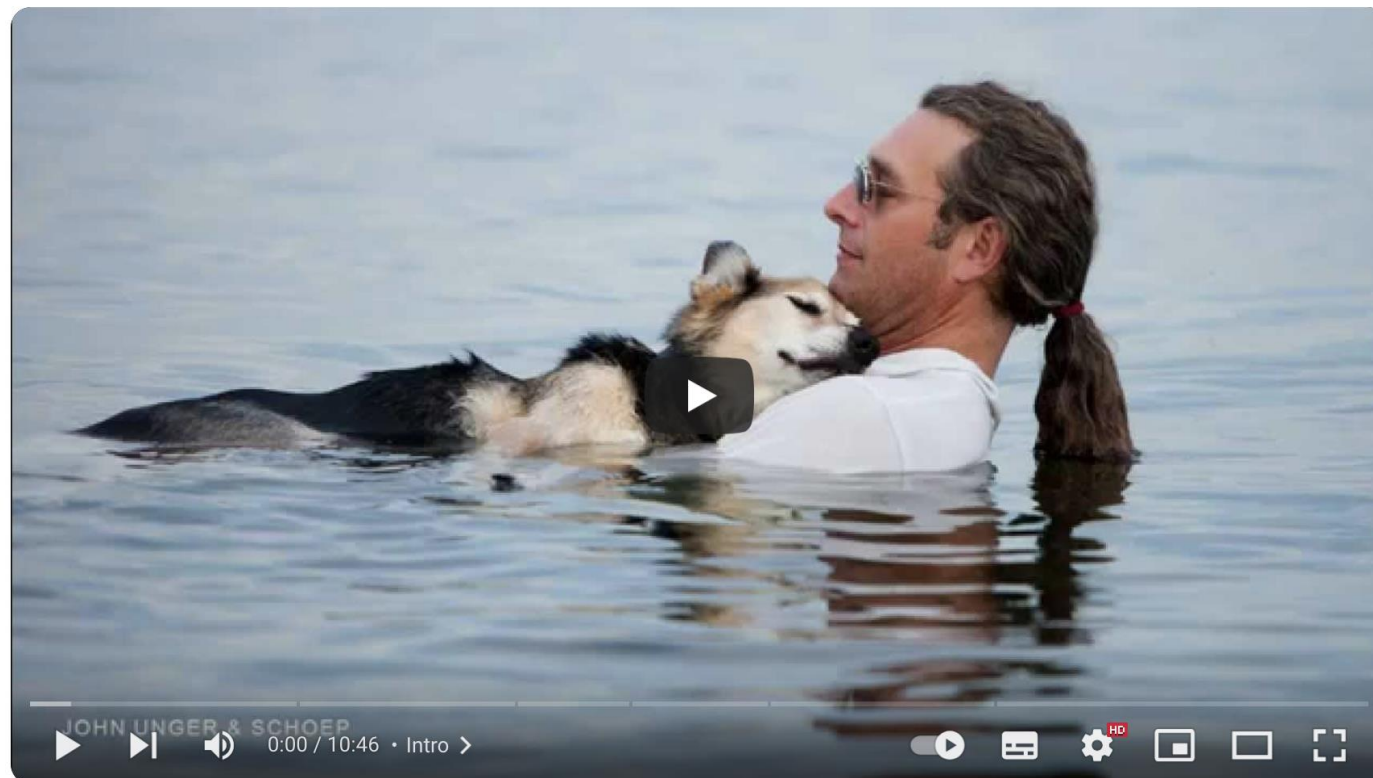
možnosti uporabe, vpliv na posameznika/družbo)?

Moč družbenih omrežij i n virtualnih skupnosti

- Pomislimo, koliko ljudi lahko doseže ena objava/ slika/ video. Kakšne posledice ima lahko to?
 - Katerega primera viralnosti se spomnite?
- Poglejmo si video:
<https://www.youtube.com/watch?v=ninDNeey5B0>

Išči

Empathy and the power of virtual communities | Hannah Stonehouse Hudson | TEDxGullLake

TEDx Talks ✓
42,3 mio. naročnikov

Naročite se

220

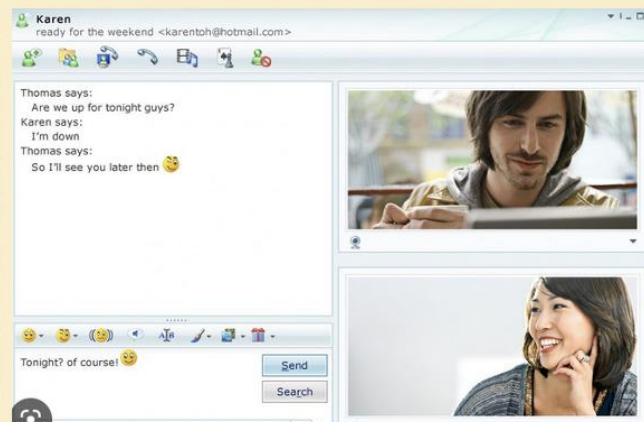
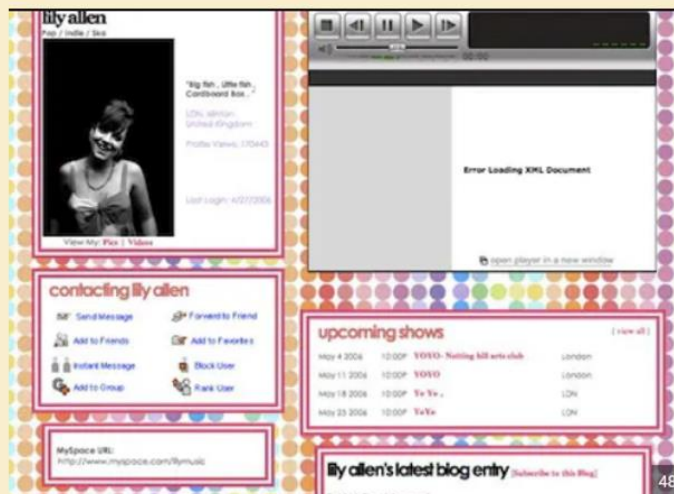
Deli

Hvala

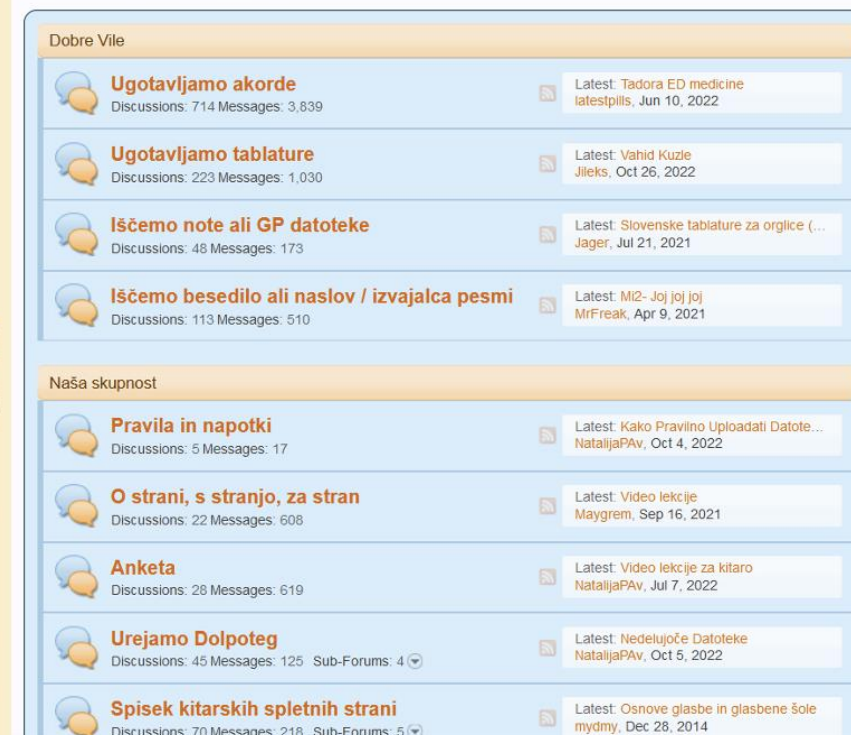

Virtualne skupnosti skozi čas

- Tehnološki napredek (hitrost interneta, nove tehnologije, spremembe v načinu komunikacije, ...) vplivajo tudi na razvoj virtualnih skupnosti
- Pomislimo, kako smo komunicirali online pred 15 leti?

Forum Trzalica.COM

IZOBRAŽEVANJE

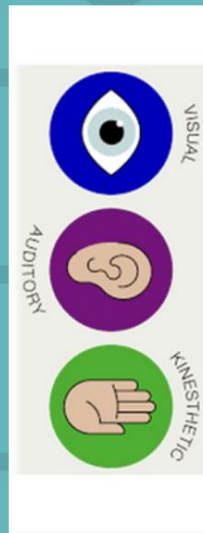

E-UČENJE

- e-učenje - personalizacija izobraževanja
- dostop do znanja/podatkov kjerkoli, kadarkoli
- neformalno izobraževanje kot dopolnitev primarnemu izobraževanju

Se nekaj idej
za
raziskovanje

V5: E-učenje

Ali virtualna skupnost omogoča
dostop do novega znanja?

Na kakšen način?

Kateremu učnemu stilu ustreza?

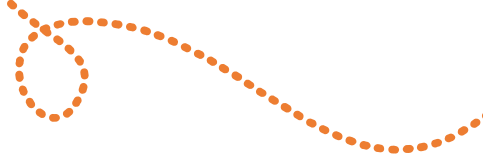
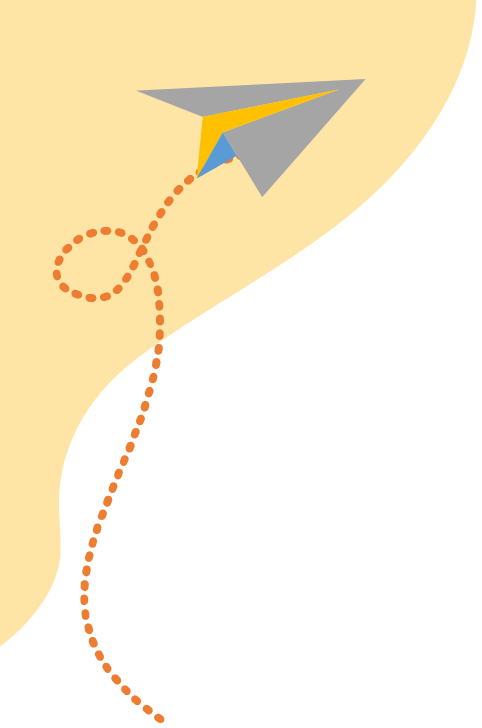
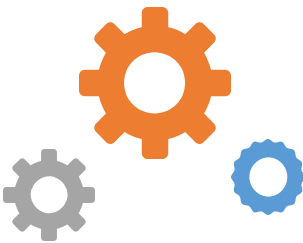
Če gre za e-learning sistem – kako deluje?

Kako skupnost pridobiva znanje z vključenostjo?

- Blog kot skupnost

9.

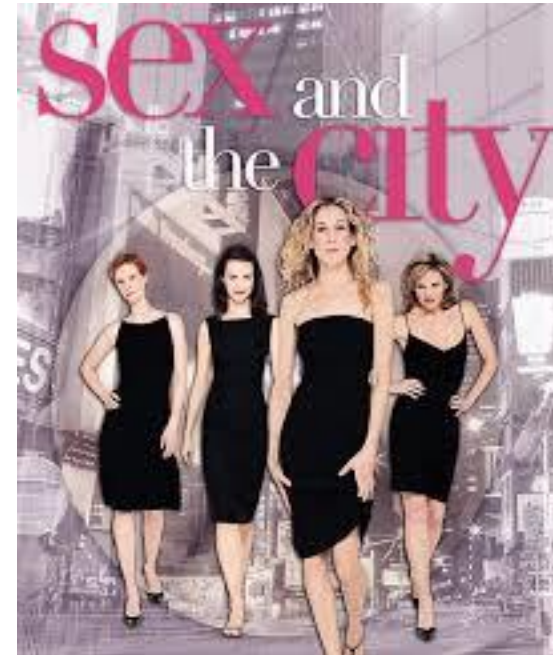

Identitete

- Kaj so to identitete?
- Kakšen je vpliv globalizacije in tehnologije
- Identitete v virtualnem svetu
- Nacionalno vs. transnacionalno vs. globalno
- <https://www.youtube.com/watch?v=ikGVWEvUzNM>

<https://www.youtube.com/watch?v=qYlhIX3FJg0>

Vir: <http://monda.eu/sl/modules/migration/4>

- Kaj so to identitete?
- Kakšen je vpliv globalizacije in tehnologije
- Identitete v virtualnem svetu
- Nacionalno vs. transnacionalno vs. globalno

Charles Horton Cooley

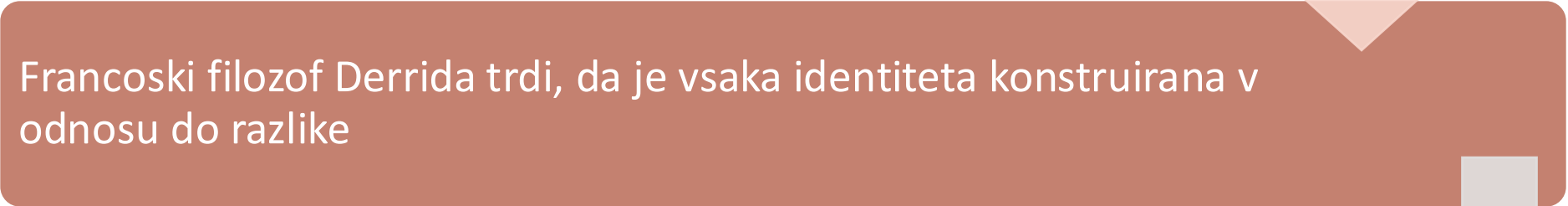
- Ljudje okoli nas so ogledalo
- Kar mislimo, da smo, je odsev tega, kar mislimo, da drugi mislijo o nas 😊

Več pomenov: tukaj nas zanima individualna in družbena identiteta

- 1. Sorodni pojmi: »jaz«, »jaz«, »oseba«, »osebnost«

Francoski filozof Derrida trdi, da je vsaka identiteta konstruirana v odnosu do razlike

Ni trdnega, vnaprej danega središča ali preproste prisotnosti; te obstajajo le v povezavi z nečim drugim.

- Zahodnjaki ponavadi mislijo, da je identiteta fiksna .
- RAZPRAVA: dokazi, ki podpirajo to trditev?
- a. Rojstni listi
 - 1) Imena se običajno spremenijo samo ob poroki
 - 2) EMŠO, DAVČNA
- b. Vse države do neke mere določajo identiteto državljanov
 - Popis in druge evidence (zdravje itd.)
 - Iz najrazličnejših razlogov: davki, vpoklic v vojsko
 - Osebni status (poročna dovoljenja)

Trdnost identitete

- Ideja fiksne jedrne identitete je bila temeljna predpostavka zahodne družbene in vedenjske znanosti
- Zanimanje za osebnost, ki velja za relativno stabilno
 - a. "Nestabilna" osebnost kaže na patologijo
 - b. Razvoj – otroštvo se vidi kot vodilo do fiksne identitete
- Ritualni »življenjske krize« transformirajo sebe, osebo 1
- Krst, prvo obhajilo, pričevanje, poroka, viteštvo
- Drugi obredi: posvečenje, iniciacije: "Morate se znova roditi"

- "Kraja identitete" zveni kot oksimoron, dokler ne razumete, kaj je
- Njegova možnost dokazuje, kako birokratsko zgrajena je ta identiteta

Kraja identitete je oblika kraje posameznikove istovetnosti, pri kateri se storilec pretvarja, da je nekdo drug. Kraja identitete je definirana kot uporaba osebnih podatkov oziroma identitete nekoga drugega (ime, datum rojstva, obstoječi naslov itd.)

http://www.ujp.gov.si/DocDir/Zgibanka_varnost.pdf

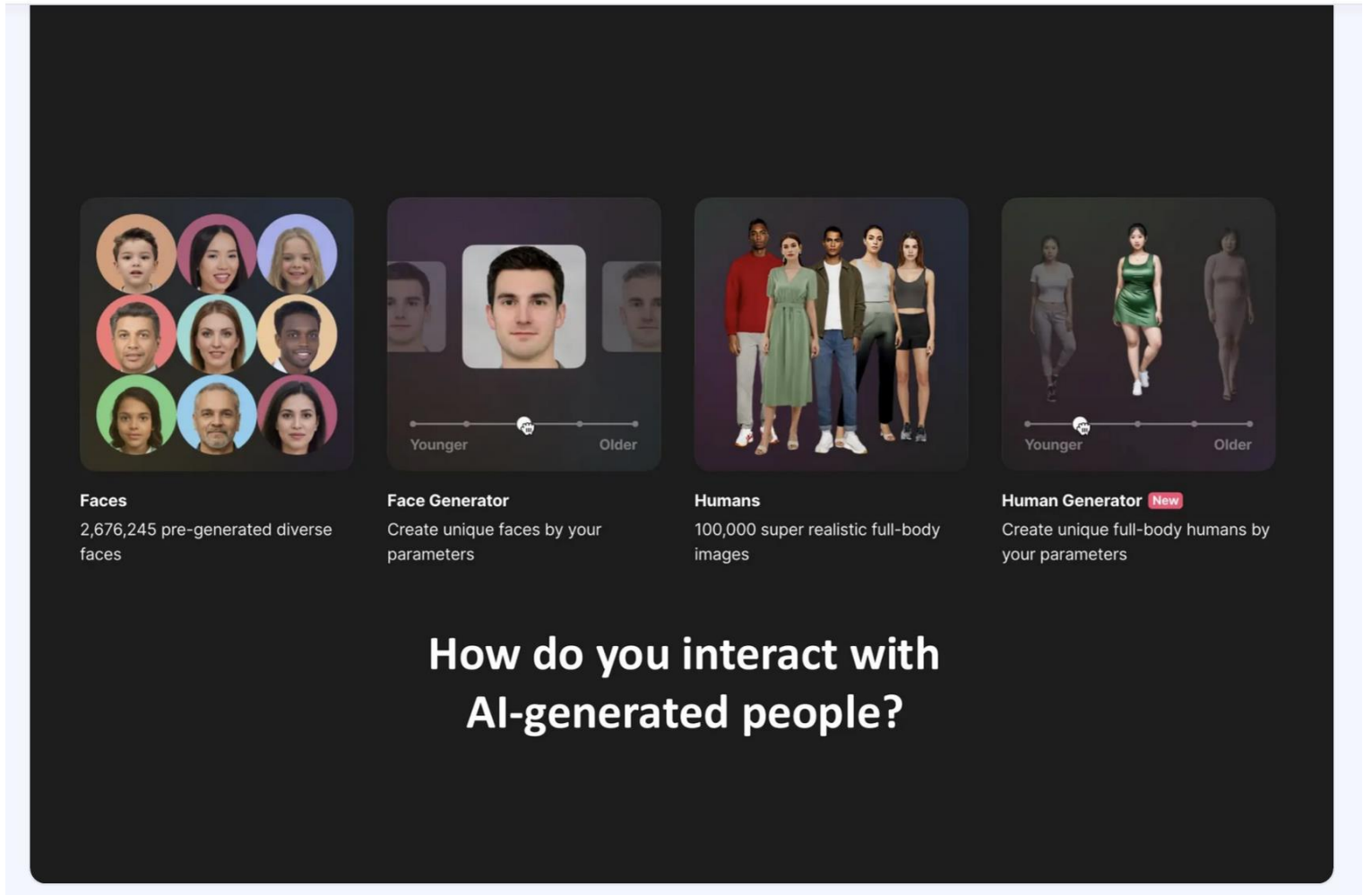
- Hekanje (angl. hacking)
- Ribarjenje (angl. Phishing)
- Farming (angl. Pharming)
- Vohunska programska oprema
- Socialni inženiring
- Trojanski konj
- Računalniški virusi in črvi

- Identiteta ni le naš osebni proces – kolektiven
- Teorija družbene identitete Tajfel in Turner
- Prepoznamo se v odnosu s tistimi, ki niso mi

- V tradicionalnih skupnostih – hierarhično, teritorialno zamejeno; s pomočjo mitov, ideologije, propagande se podobe MI-ONI prenašajo, utrjujejo
- Kaj pa danes? Digitalni mediji, globalni svet...

AI in identiteta

The screenshot displays the AI Identity Generator interface with a dark background. It features four main sections:

- Faces**: A 3x3 grid of nine diverse human faces. Below it, the text reads: "Faces" and "2,676,245 pre-generated diverse faces".
- Face Generator**: A central panel showing a male face with a slider below it labeled "Younger" and "Older". Below it, the text reads: "Face Generator" and "Create unique faces by your parameters".
- Humans**: A group of six diverse people standing together. Below it, the text reads: "Humans" and "100,000 super realistic full-body images".
- Human Generator**: A panel showing a female figure with a slider below it labeled "Younger" and "Older". Below it, the text reads: "Human Generator New" and "Create unique full-body humans by your parameters".

At the bottom center, the text reads: "How do you interact with AI-generated people?"

Turn God Mode on. Meet Human Generator

Create hyperrealistic full-body photos of people in real time

Create human Free

Jaw-dropping realism

Thanks to our advanced AI algorithms, you won't tell generated humans from real people

Maximum diversity

Generate characters of all ethnicities, ages, and body types

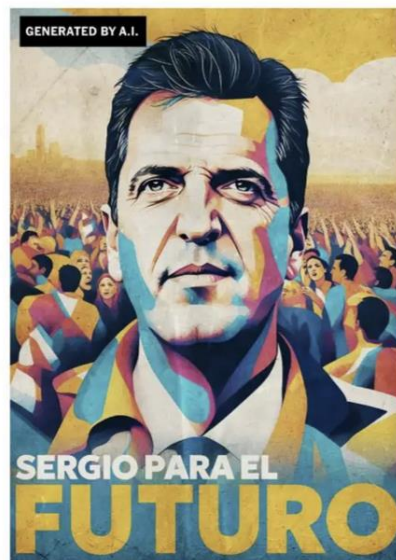

Different poses

From professional postures to casual stances. Create dynamic character visuals

AI in identiteta

How do you interact with
AI-generated propaganda?

AI in
identiteta

MAYOR'S OFFICE

Tongue Twisted: Adams Taps AI to Make City Robocalls in Languages He Doesn't Speak

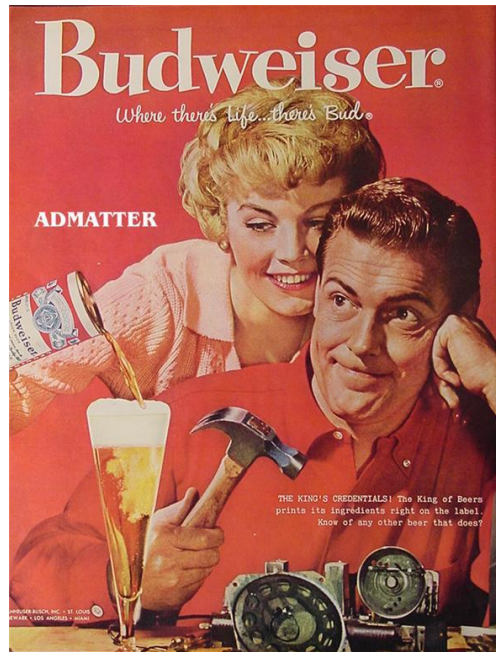
New York City law requires public documents and announcements be made available in a wide range of languages, but the mayor's computer-assisted pretending raises alarms for some ethics experts.

BY KATIE HONAN | OCT. 16, 2023, 3:18 P.M.

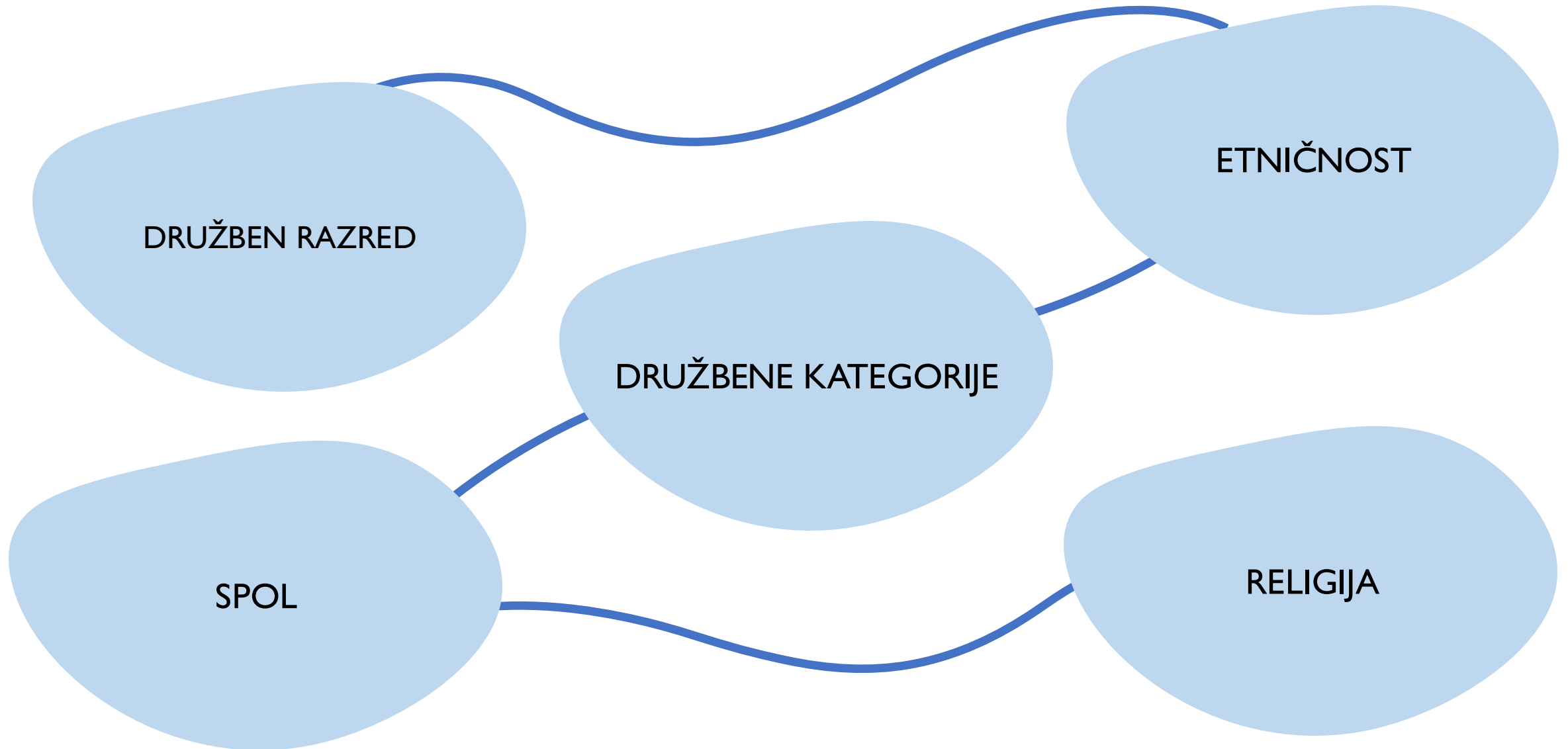
- Družbena in individualna identiteta kot pojma
- Očitno sta oba koncepta vzajemna; eden konstruira drugega
- Individualna identiteta se obravnava kot edinstvena: pripada eni osebi; Pojem psihološke identitete; Osebnost, značaj
- Medtem ko je "moški" ali "ženski" mogoče razumeti kot biološko – tudi pripisano

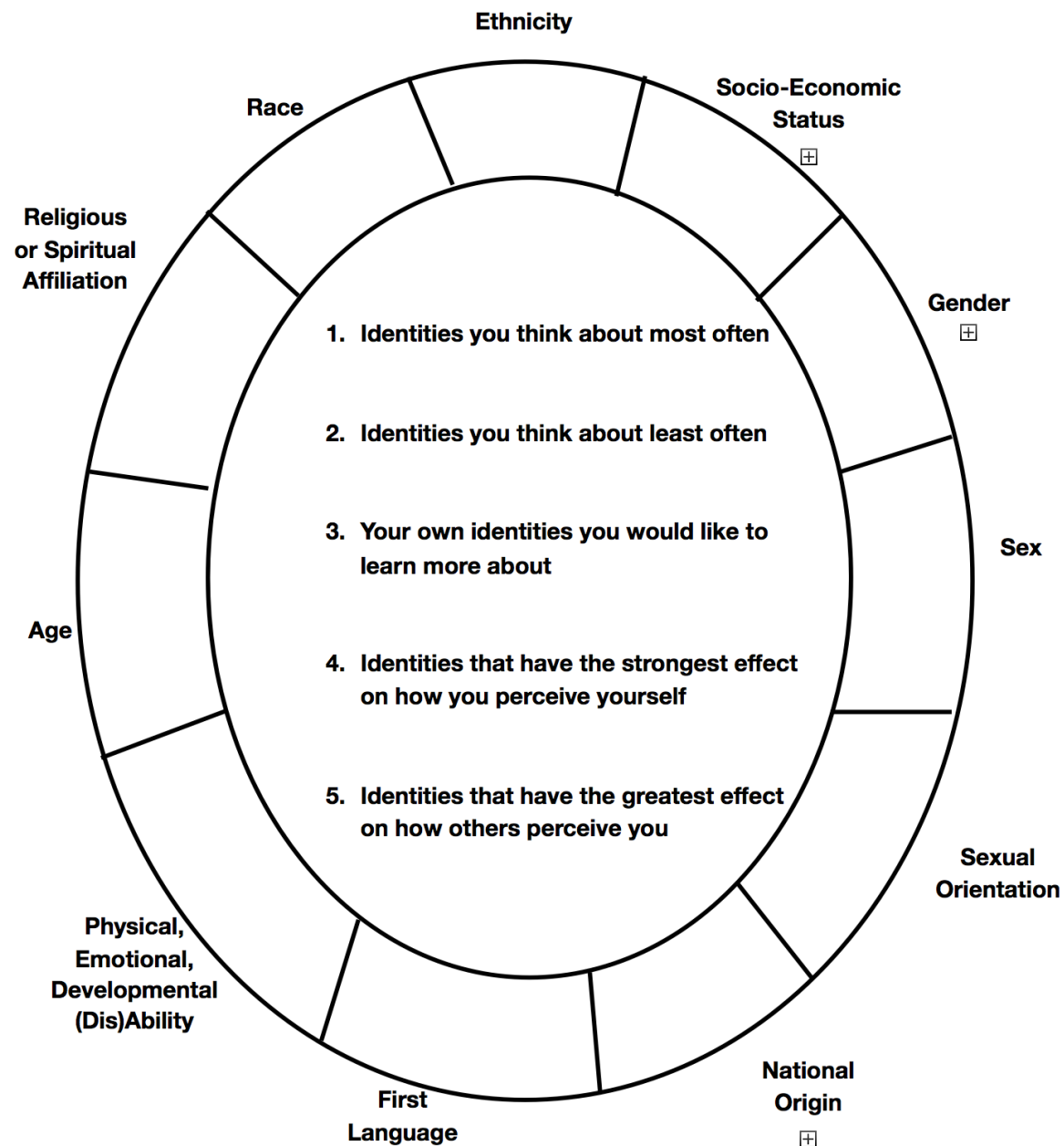

-
- Da bi razumeli identiteto - klasifikacije (etnična pripadnost, spol, spolna usmerjenost)
 - Temu lahko rečemo kategorična pripadnost
 - Kaj se skriva za klasifikacijami?
 - Na primer, pred 20. stoletjem ni bilo "homoseksualne" identitete
 - Obstajala je istospolna želja in spolno vedenje
 - v zvezi s temi občutki in dejanji so obstajale vrednote (zamerljivost ali strpnost)
 - Toda "ima rad moške" ni identiteta, kot sta postala "homoseksualec" ali "gej".

Kaj je družbena / kulturna identiteta?

Delo v skupini

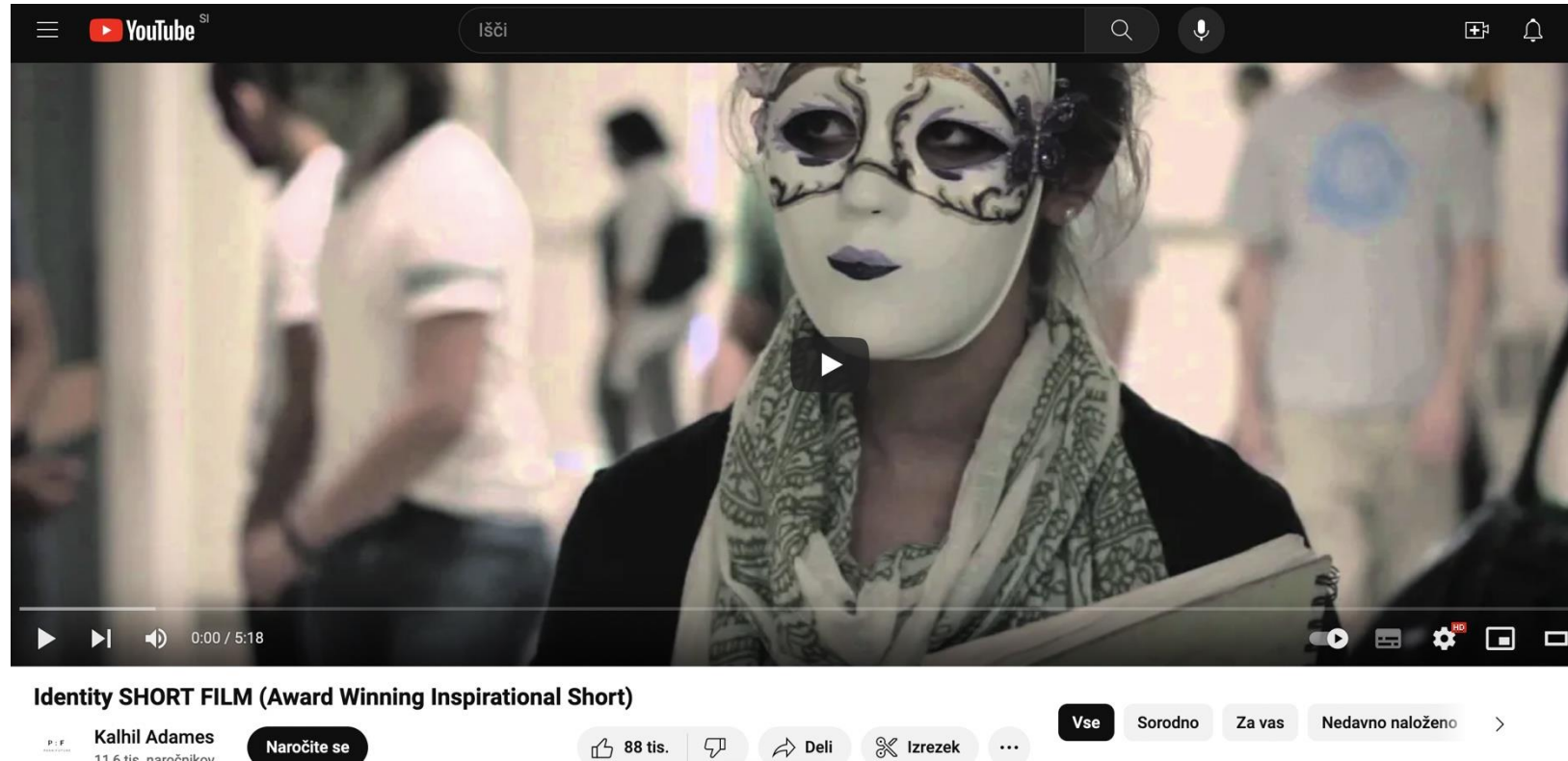

1) Zakaj je pomembno kritično reflektirati na identitete

15 min
individualno/skupinsko
delo - diskusija

- Sistemi družbenih klasifikacij služijo urejanju družbenega sveta in ustvarjanju standardiziranih kognitivnih zemljevidov kategorij relevantnih drugih
- Takšni sistemi družbene klasifikacije in načela vključevanja in izključevanja vedno ustvarjajo red
 - Toda vrsta ustvarjenega reda je povezana z vidiki širšega družbenega sistema
 - Klasifikacije so družbeni in kulturni izdelki, povezani z zahtevami klasifikatorjev
 - Družbena klasifikacija vedno izraža razlike v moči
 - Toda pri kateri koli klasifikaciji bomo vedno imeli "anomalije"

- <https://www.youtube.com/watch?v=ikGVWEvUzNM>

Kaj je identiteta?

Ključno

Sebstvo – pomen
drugega

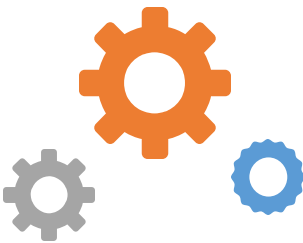
Identiteta je dinamična
(ne statična) – prakse,
rituali, diskurzi

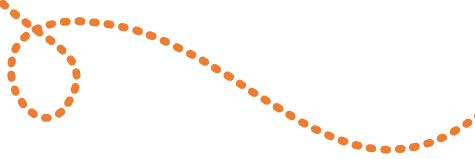
Do reifikacije in
esencializacije
identitete prihaja iz več
razlogov – družbeni,
politični, kulturni

Identiteta je večplastna,
odvisna od konteksta,
odnosov z drugimi
identitetami

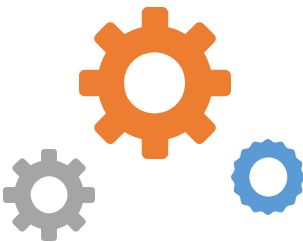
Identiteta se dogaja v
skupinah: je odnosna in
skoraj vedno javna in
institucionalizirana

10.

1. Članek 5

Sodobne identitete in skupnosti

- Nacionalno vs. transnacionalno vs. globalno

Transnacionalne diaspore

- Razpršenost pomenov: *digitalna, teroristično, bela, liberalna, konzervativna, homoseksualna, gluha, ipd. (Brubaker 2005: 3)*

Nekaj iz raziskav

- Golob, Tea; Matej Makarovič and Jana Suklan (2016): National Development Generates National Identities, PLOS ONE, vol. 11, no. 2.
- Makarovič, Matej and Tea Golob (2015): Increasing fluidity of identifications in the context of individualisation: identification with the European Union, *International Social Science Journal*. Vol .64, issue 213-214, pp. 291-303.

Dojemanja nacionalne identitete

- Občutek pripadanja narodu in občutek, da je to pomembno
- Kaj narod/nacija sploh pomeni?
 - Opremljen prek države (nacionalnost = državljanstvo)
 - Opremljen prek druge politične enote (npr. kot enota s posebnim statusom v okviru federalnega ali podobnega sistema)
 - Opremljen prek culture, a z aspiraciji po oblikovanju lastne politične organizacije v obliki države ali izrazitejše politične avtonomije
- Kateri nacionalni državi posameznik pripada?
 - Tisti, v kateri živi (v tem trenutku ali večino življenja)?
 - Tisti, v kateri se je rodil oz. iz nje izhajajo njegovi predniki (migranti, diaspore)?
 - Tisti, v kateri živi večina njegovih rojakov (zamejci, etnične manjšine)?

Kdaj bi štel nekoga kot pripadnika istega naroda/nacije, kot sem jaz sam?

To have been born in [Country]

To have [Country Nationality] citizenship

To have lived in [Country] for most of one's life

To be able to speak [Country language]

To be a [religion]

To respect [Country Nationality] political institutions and laws

To feel [Country Nationality]

Analiza glavnih komponent po podatkih iz ankete international social survey programme

To have been born in [Country]	.838	.102
To have [Country Nationality] citizenship	.641	.411
To have lived in [Country] for most of one's life	.752	.277
To be able to speak [Country language]	.283	.632
To be a [religion]	.652	.057
To respect [Country Nationality] political institutions and laws	-.057	.840
To feel [Country Nationality]	.353	.635

Je nacionalno identiteto mogoče izbrati ali je preprosto dana?

- Koliko vključujoči ali izključujoči smo Slovenci?
- Je nacionalna identiteta preprosto dana? Ali jo lahko preprosto izberemo?
- Jo določajo dejavniki, ki so izven posameznikovega nadzora? Kateri?
- Jo lahko posamezniki ali skupine instrumentaliziramo za različne namene: kot projekt izgrajevanja identitete?

Možna razlikovanja:

Klasične nacionalne identitete:

- Zahodno-evropski izvor: “francoski model”: univerzalističen, razmeroma vključujoč; država kot podlaga – vezan na *voluntaristične* kriterije
- Srednje-evropski izvor: “nemški model”: temelji na kulturnih posebnostih, nacionalna kultura je podlaga za državo, tudi podlaga za etno-nacionalizem – vezan na *askriptivne* kriterije

Onkraj klasičnih nacionalnih identitet: posledice globalizacije, množičnih migracij, nadnacionalnih identitet

- Konstrukcija transnacionalnih identitet: migrant, etnične manjšine, iskanje zgodovinskih korenin....
- Konstrukcije nadnacionalnih identitet: kozmopolitske, regionalne (EU)

Napovedovanje trendov?

- Od klasične do druge modernosti... (Ulrich Beck, Anthony Giddens, Scott Lash, Ronald Inglehart...)
- Nacionalne politike na podlagi pripisanih (askriptivnih) nacionalnih identitet prihajajo v konflikt z novo realnostjo: npr. Nemčija bi danes težko uporabljala “nemški model”
- Zaradi globalizacije in migracij se povečuje pomen transnacionalnih in supernacionalnih identitet
- Vendar so tudi klasične identitete lahko zelo vztrajne in se lahko celo ponovno okrepijo
- Povezovanje z razvojem: Human Development Index

Trendi glede teritorialnih identitet?

	Types of identity	Povezanost z razvojem (Indeks človeškega razvoja)
Klasični družbeni red	Klasična pripisana identiteta: trdna, prenaša se medgeneracijsko, npr. etnonacionalizem	Doslej upadala z razvojem
	Klasična voluntaristična identiteta: trden občutek za vključujoče državljanstvo, npr. patriotizem	Ni povezana z razvojem
Nastajajoči družbeni red	Instrumental supranational identifications: Instrumental identification based on pragmatic choices, e.g. EU citizenship	Doslej naraščala z razvojem
Aktualna dilema	Oživljanje pripisanih identitet? Razvoj nadnacionalnih "klasičnih" identitet?	Bo to nov trend?

Virtualne skupnosti in identitete

- Preseganje in relativizacija identitet
- Krepitve fundamentalizmov
- Izziv za mlade – Howard Gardner & Katie Davies (2013): The App Generation: kreativnost ali ujetost v šablone?
 - Identitete
 - Intimnosti
 - Imaginacije

?

- Peter Steiner, The New Yorker, 1993

Identitetna maškarada?

- Branda Danet (1995): 80% drugačnega prezentiranja glede na spol, raso ali spolno usmerjenost
- Lisa Nakamura (2002): Identitetni turizem: tudi kot pot do kulturnih kompetenc – razumevanja drugega
- Sistematično laganje o identiteti: fenomen *catfish*
- Boti, ki posnemajo človeka
- Wikidentities: izkrivljene samoprezentacije za potrebe socialnih spletnih medijev (25% najstnikov, 30% najstnic navaja napačne podatke o sebi)

Značilne grožnje

- FB nevoščljivost in FB depresija
- Življenjski turizem: z nenehnimi fotografijami postanemo turisti v svojem življenju
- Šablonske identitete: like/dislike, emotikoni; skrajnost: spletne šablone postanejo oblikovalci identitete
- Jaron Lanier: nujnost vključevanja običajnih uporabnikov v oblikovalske odločitve

Učinki občutka anonimnosti

- Več svobode, odkritosti, neposrednosti
- Širjenje lažnih novic
- On-line sovražni govor
- Cyberbullying
- Politični ekstremizem

Pristnost virtualnih skupnosti

- Putnam in Bowling Alone: fenomen pred virtualnimi skupnostmi
- Priložnosti za disapore in migrante
- Vitualne skupnosti ne izključujejo aktivnosti v “zunanjem” svetu

<https://www.youtube.com/watch?v=CSpyZor-Byk>

DIGITALNA IDENTITETA

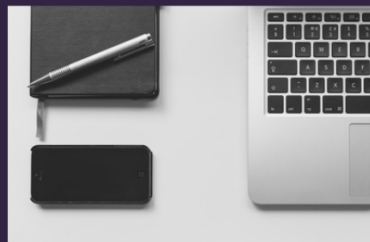
Ponovimo

4 ASPEKTI, KI IZHAJAJO IZ VIRTUALNIH OKOLIJ

- stopnja anonimnosti
- performativna identiteta
- multiple osebnosti - fluidnost identitet
- ustvarjanje identitet, ki ne obstajajo v offline svetu

Identiteta je kreirana znotraj socialnega konteksta preko socialnih diskurzev.

DIGITALNE IDENTITETE

- osebne spletne strani
- spletni dnevniki - blogi, vlogi
- socialna omrežja in profili
- avatar - interaktivna socialna reprezentacija uporabnika

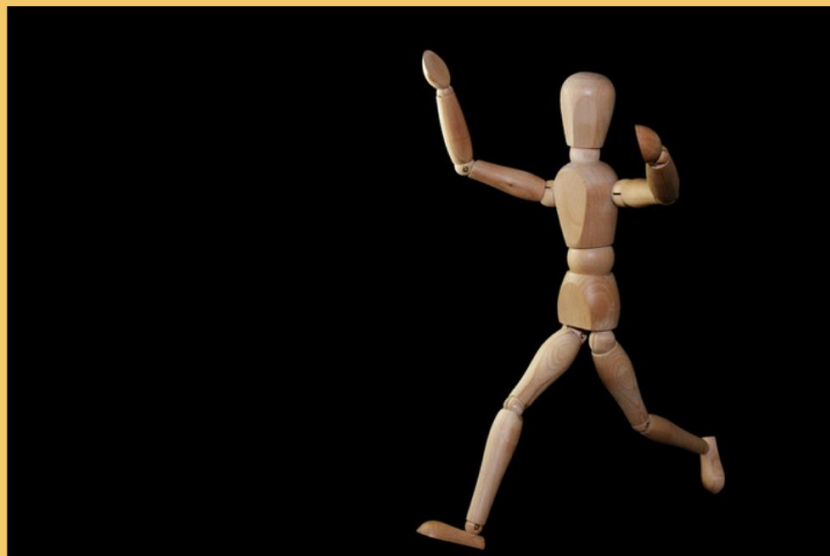
V2: Virtualne identitete

Kako se izraža identiteta v virtualnih skupnostih?

Ali so imena, ki se pojavljajo lahko tudi imena v resničnem življenju? Kako se identiteta uporabnika kaže-prezentira drugim uporabnikom? Ali je možno imeti več virtualnih identitet? Katere vse imate vi?

TELO V DIGITALNEM

POSTHUMANIZEM IN TELO

- helikopter in pilot - ena entiteta
- entiteta H in P kot informacijsko procesni sistem
- entiteta H in P kot redukcija vzorčnih in nevzorčnih informacij

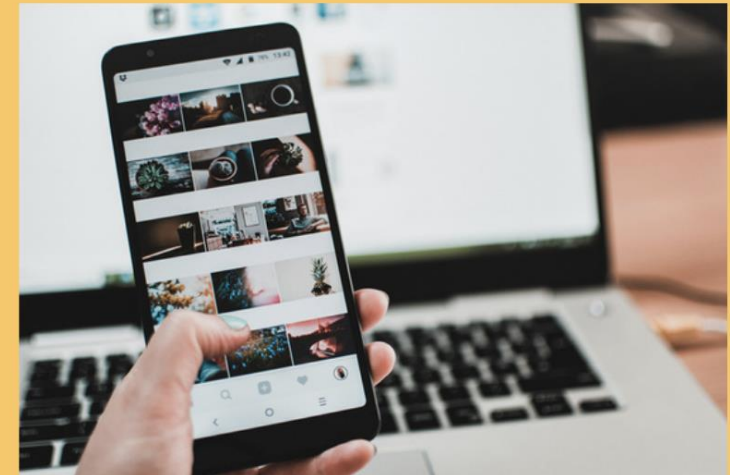
TELO

- kiborgi
- meso ustvari podatke: raztelešenje
- podatki ustvarijo meso: tehnološko utelešenje
- Utelešena kognicija: Homo faber

Se nekaj idej
za
raziskovanje

V4: Oblike komuniciranja

Kako poteka komunikacija v virtualni skupnosti?

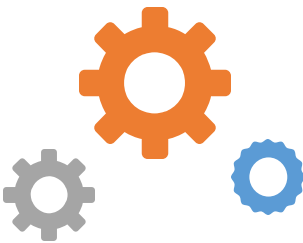
V kakšnem jeziku?

Kakšne oblike je?

Kakšna vsebinaprevlادuje?

Ali uporablja kakšne slengovske besede? Katere, kaj pomenijo?

11

Skupnosti in
poslovni svet

EKONOMIJA IN SKUPNOSTI

INFORMACIJSKA DRUŽBA = MREŽNA DRUŽBA

prostor pretoka (Castells, 1996):

- komunikacijska infrastruktura
- omrežja interakcij
- jedra in hubi
- brezčasen čas

MREŽNA EKONOMIJA

- Decentralizirana omrežja velikih podjetij
- Multi-lokacijska, segmentirana produkcijska in distribucijska veriga
- Omrežja majhnih podjetij povezana v večja omrežja
- Bazirana na projektih
- Bolj direkten odnos med potrošniki in podjetji, ki temelji na „feedbacku“ in pridobivanju podatkov

Tonkiss, 2006

"New economy" increasingly depends on buying and selling ideas, creations, processes and innovations (Marlin-Bennet, 2004)."

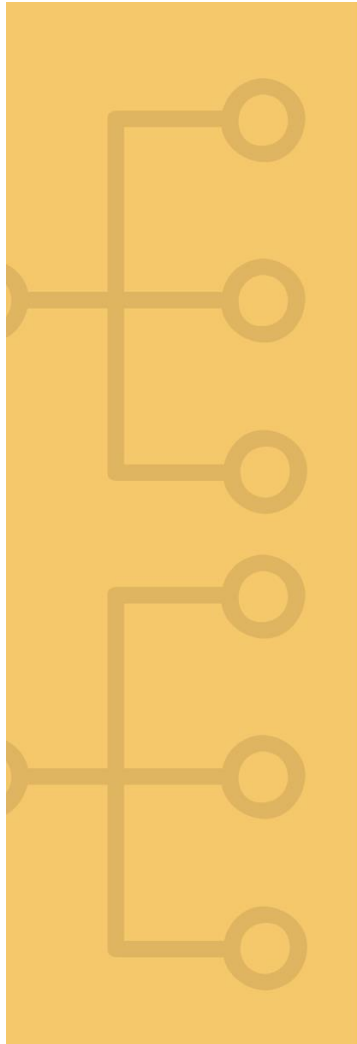

BREZTEŽNA EKONOMIJA

(Miller, 2011):

- breztežni denar
- breztežne storitve
- breztežni produkti

BREZTEŽNA EKONOMIJA

- patenti
- pravice kopiranja
- blagovne znamke
- dizajn

„Power shifts to those who own, control and can utilize information.“ (Bell in Castels)

The business of
beelonging –
David Spikes

Video igre – veliko jih je bolj
navezanih na skupnost, kot na samo
igro

Zakaj je skupnost prednost na trgu?

Apple

Going online

Naraščajoča
moč stranke,
potrošnika

Amazon –
stranke lahko
govorijo med
sabo

Naslednja faza:
povezati stanke
in druge
deležnike

Vzpon interneta –
potreba po skupnosti

Kriza skupnosti –
vrednost skupnosti v
porastu

Uspešne znamke bodo
tiste, ki ustvarijo
skupnost – avtentične
povezave, občutek
resnične pripadnosti

KAKO TO DOSEČI?

- Potrebno je investirati v prave ljudi in teme
- Duolingo

Pomembna lojalnost
strank in frekvenca
obiska

Produkt, oglaševanje, storitev...skupnost

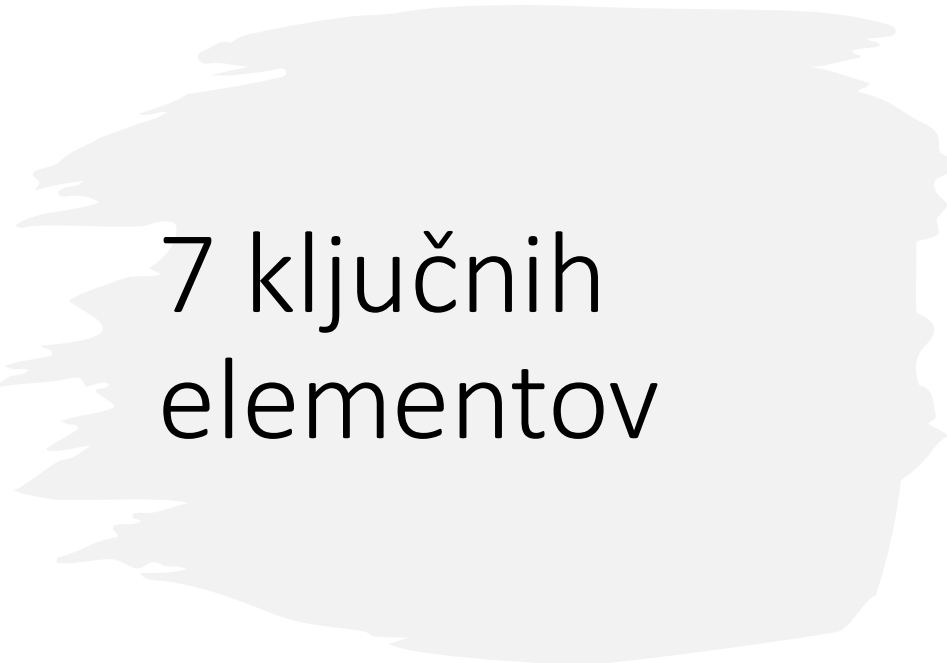
Močne skupnosti podpirajo podjetniško dejavnost

PODJETNIŠKI MODEL:

- Entuziastični člani priobivajo nove stranke
- Zadrževanje članov
- Podpiranje drug drugega

ZAKAJ ZDAJ?

- Dostopnost IKT platform
- Potrošniki pričakujejo drugačen odnos
- 2020 – 80% ustanoviteljev zagonskih podjetij poročalo, da je oblikovanje skupnosti pomembno, 28% - konkurenčna vrednot

7 ključnih elementov

Skupen namen in vrednote

Preposta, jasno dostopna vrednost oz uporaba

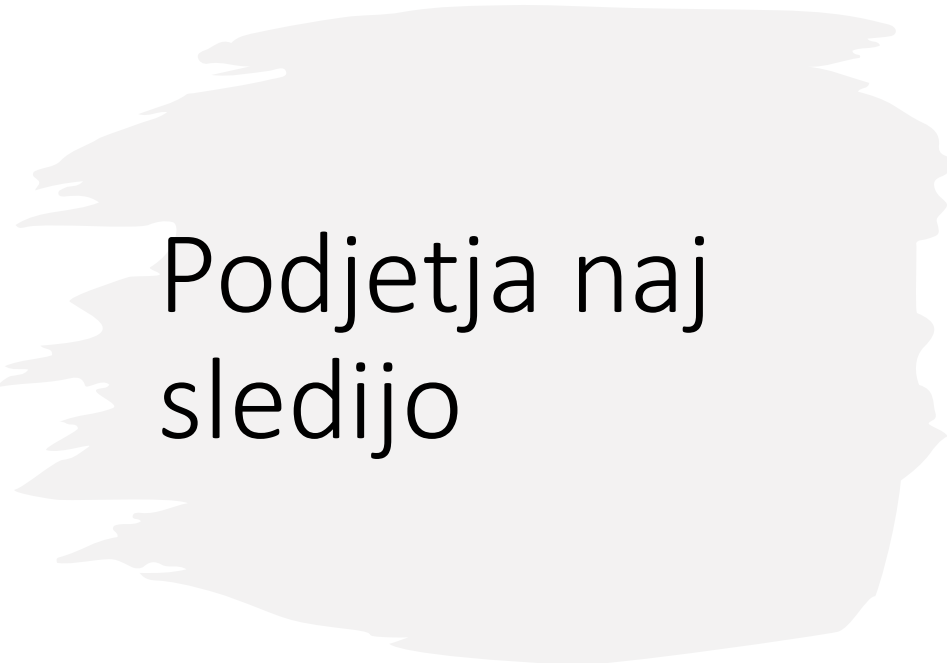
Enostavno ustvarjanje vrednosti

Jasno definirane spodbude in nagrade

Jasno oblikovana odgovornost

Zdravo raznoliko sodelovanje

Odprtost, objektivnost, upravljanje, razvoj

Podjetja naj
sledijo

Skupnostna
potrošnja in
ustvarjanje

Dostava in
izvedba

Organizacijske
izkušnje

- Community building – tool
- Community entrepreneurship

- Ko ustvariš skupnost –ustvariš družbeno identiteto
- Program skupnosti mora upoštevati:
 - Kako usvariti vrednote, pripadnost in čustveno varnost za člane
 - Kako ustvariti vrednost in oprijemljive rezultate za podjetje

Temelji
strategije
skupnosti – 3
ravni

Poslovna raven

Raven skupnosti

Taktična raven

Gradnja družbene identitete:

- Identifikacija
- Participacija
- Validacija
- Izkušstvo skupnosti

Lojalnost:

Neposredna interakcija: Virtualne skupnosti podjetjem omogočajo neposredno interakcijo s strankami, spodbujajo močnejše odnose in gradijo zvestobo blagovni znamki. Platforme, kot so skupine v družabnih omrežjih, forumi in skupnosti, specifične za blagovne znamke, omogočajo podjetjem, da zbirajo povratne informacije v realnem času in takoj obravnavajo potrebe strank.

Vsebina, ki jo ustvarijo uporabniki: Spodbujanje strank, da delijo svoje izkušnje, ocene in kreativno vsebino, pomaga pri pristnem trženju. Ta organska vsebina lahko poveča ugled blagovne znamke in zaupanje med potencialnimi strankami.

Tržne raziskave in inovacije:

Crowdsourcing Ideas: Podjetja lahko izkoristijo virtualne skupnosti za množično zbiranje idej za nove izdelke, storitve in izboljšave. Ta sodelovalni pristop ne le spodbuja inovacije, ampak tudi zagotavlja, da je razvoj usklajen s potrebami in željami strank.

Vpogledni podatki: Spletne skupnosti ponujajo ogromno podatkov, ki jih lahko podjetja analizirajo, da bi razumela tržne trende, vedenje strank in nastajajoče potrebe. Ta pristop, ki temelji na podatkih, krepi strateško odločanje.

Podpora strankam:

Medebojna podpora: Virtualne skupnosti pogosto postanejo samozadostna podporna omrežja, kjer si stranke pomagajo pri vprašanjih in težavah. To zmanjša obremenitev ekip za pomoč strankam in izboljša zadovoljstvo strank

Zagovorniki blagovnih znamk: angažirani člani virtualnih skupnosti pogosto postanejo zagovorniki blagovnih znamk, promovirajo izdelke in storitve znotraj svojih omrežij in povečujejo doseg blagovne znamke.

Mreženje in strokovni razvoj:

Industry Connections: profesionalne virtualne skupnosti, kot so skupine LinkedIn ali forumi, specifični za panoge, olajšajo mreženje, izmenjavo znanja in sodelovanje med strokovnjaki. To podjetjem pomaga pri povezovanju s potencialnimi partnerji, strankami in talenti.

Možnosti učenja: Te skupnosti nudijo dostop do dragocenih virov, spletnih seminarjev in razprav, ki pomagajo pri strokovnem razvoju in obveščanju o industrijskih trendih.

E-trgovina in neposredna prodaja:

Prodaja, ki jo vodi skupnost: Podjetja lahko integrirajo funkcionalnosti e-trgovine v svoje virtualne skupnosti in tako omogočijo neposredno prodajo. Ta brezhibna integracija omogoča članom, da kupujejo izdelke in storitve znotraj skupnosti, kar povečuje udobje in povečuje prodajo.

Ekskluzivne ponudbe in predstavitve: Podjetja lahko člane skupnosti nagradijo z ekskluzivnimi ponudbami, zgodnjim dostopom do novih izdelkov ali posebnimi dogodki, ki spodbujajo občutek pripadnosti in spodbujajo sodelovanje.

Trajnost in družbeni vpliv:

Sodelovalni projekti: Virtualne skupnosti lahko mobilizirajo člane za družbene namene, trajnostne pobude in skupnostne projekte. Ta skupna prizadevanja lahko spodbudijo pozitivne spremembe in povečajo ugled blagovne znamke.

Družbena odgovornost podjetij (CSR): Sodelovanje z virtualnimi skupnostmi v zvezi z dejavnostmi družbene odgovornosti podjetij pomaga podjetjem pokazati svojo zavezanost družbenim in okoljskim ciljem ter pritegniti družbeno ozaveščene potrošnike.

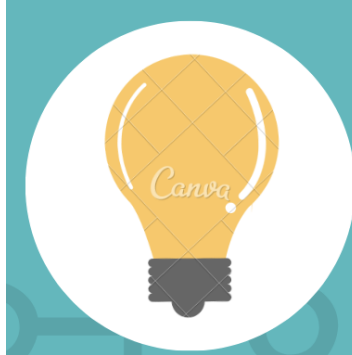
Primeri uspešnih skupnosti

Salesforce Trailblazer Community: platforma, kjer uporabniki Salesforce delijo znanje, postavljajo vprašanja in sodelujejo pri rešitvah, s čimer spodbujajo močan občutek skupnosti in zvestobe blagovni znamki.

LEGO Ideas: spletna skupnost, kjer oboževalci LEGO oddajajo ideje za nove komplete, uspešni predlogi pa se spremenijo v uradne izdelke. To ne samo spodbuja inovacije, ampak tudi vključuje oboževalce v ustvarjalni proces blagovne znamke.

Reddit's Various Subreddits: Številne blagovne znamke sodelujejo v ustreznih podreditih za interakcijo s skupnostmi, ki jih zanimajo njihovi izdelki, zbirajo povratne informacije in gradijo odnose.

Ekonomija in digitalni mediji

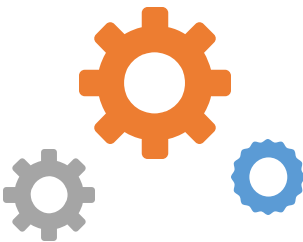
V6: Ekonomija in digitalni mediji

- Kakšen del digitalnih medijev, ki jih ti uporabljaš je pod vplivom oglaševanja? Katere skupnosti, ki jim pripadaš so pod vplivom oglaševanja?
- Ali je skupnost, ki jo proučuješ pod vplivom oglaševanja?
- Ali je v skupnosti omogočeno nakupovanje? e-denarnice, lahko kupujete digitalne dobrine?
- Ali skupnost omogoča dohodek? Delo?
- Razmišljajte o tem kako so digitalni mediji vplivali na ekonomske spremembe v družbi. Kaj vse se je pojavilo z razvojem IKT, kakšne možnosti so se odprle in kako to vpliva na globalni trg?

Skupnosti in marketing

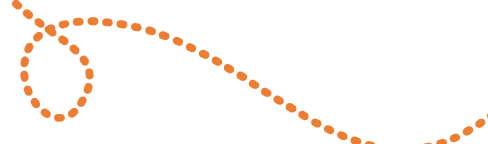
- Virtualne skupnosti se lahko uporabljajo tudi za marketing. Preberite članek in prediskutirajte ter odgovorite na vprašanja: Kako oz. zakaj se virtualne skupnosti uporabljajo v marketingu?
 - Kakšne so prednosti uporabe virtualnih skupnosti v marketingu?
 - Na kakšen način virtualne skupnosti komunicirajo s strankami oz. potrošniki?
 - Katera orodja uporabljajo virtualne skupnosti za komuniciranje?
 - Kako lahko podjetje ustvari virtualno skupnost?
- <https://learn.g2.com/virtual-community>

12. in 13.

Politike in skupnost

1. Članek 6

POLITIKE IN SKUPNOSTI

POLITIKE

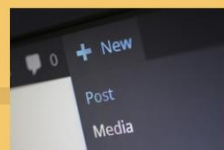
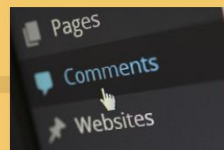

- informacijska demokacija
- demokratizacija moči odločanja
- angažirani državljani in deliberativna demokracija

Parlamer

Parlamer je orodje, ki z analizo glasovanj in transkriptov nastopov lajša spremljanje dela v Državnem zboru.

 parlamer.si

INTERNET KOT JAVNA SFERA

- omogoča dostop do javnih političnih informacij
- dostopnost objavljanja in produkcije
- anonimnost
- svoboda govora

Se nekaj idej
za
raziskovanje

V7: Politike in virtualne skupnosti

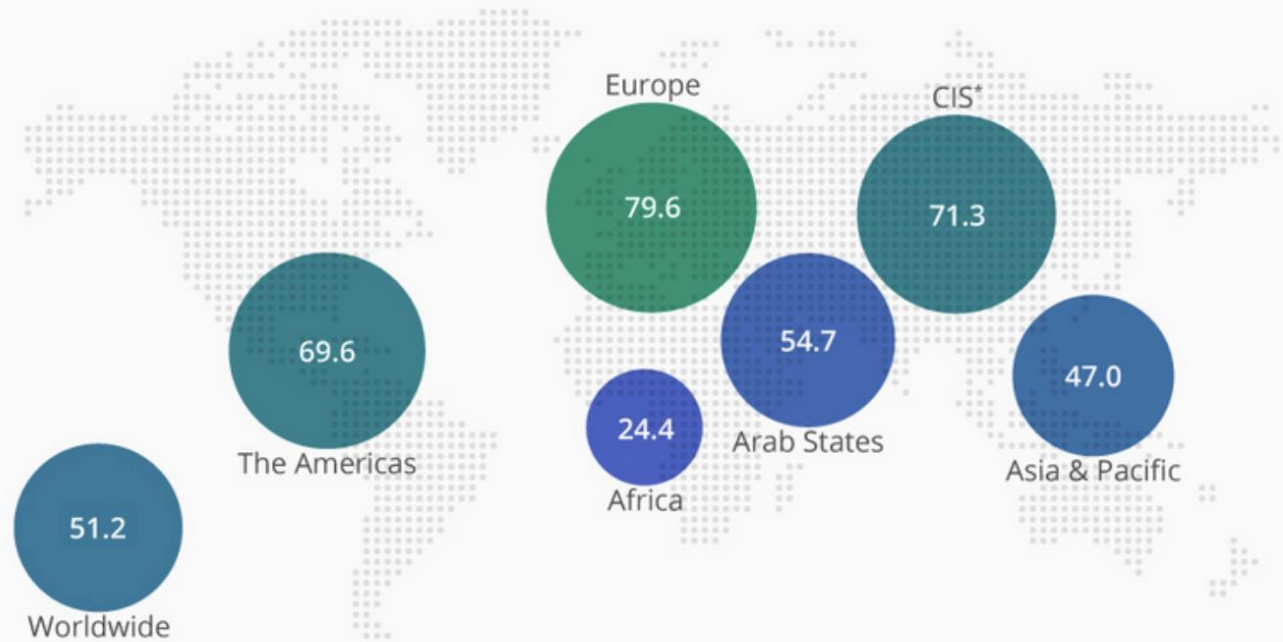
- Na kakšne načine virtualne skupnosti omogočajo javno vključenost?
- Kako ključen je internet za vašo participacijo v politiki demokracije?
- Kaj so prednosti in slabosti blogov kot odprtih virov objavljanja?

DIGITALNI RAZKORAK

The (Not So) World Wide Web

Estimated number of internet users per 100 people in 2018

@StatistaCharts

* Commonwealth of Independent States, a group of post-Soviet republics incl. Russia

Source: International Telecommunication Union

statista

Digitalni razkorak

- Produkcijska aktivnost
- Politična aktivnost
- Socialna aktivnost
- Aktivnost potrošnje
- Aktivnost varčevanja

po Selwyn (2004)

Digitalni razkorak

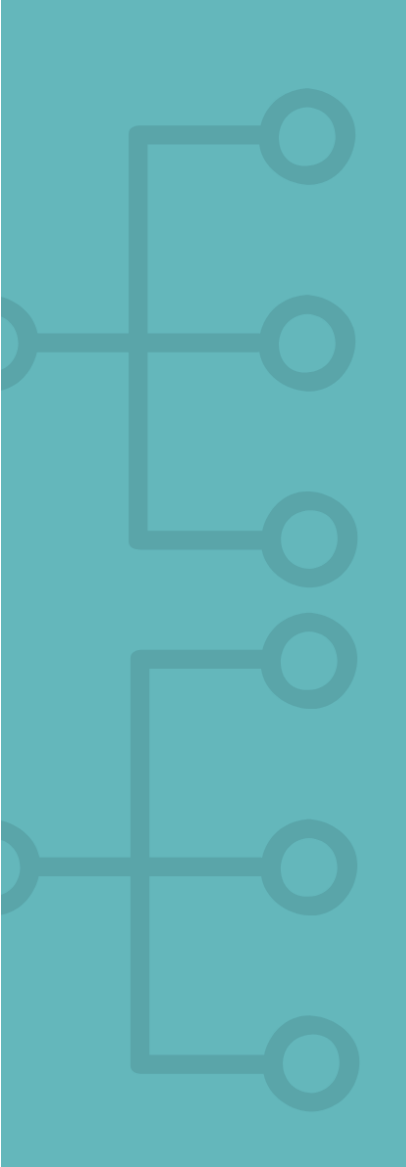
Individualni:

- Starost
- Spol
- Rasa
- Etničnost
- Osebnost
- Inteligenca
- Usvajanje tehnologije

Pozicijski faktorji:

- Pozicija na trgu dela
- Izobrazba
- Sestava gospodinjstva
- Kraj bivanja
mesto: podeželje, jezik, pismenost...

po Van Dijk
(2005)

Digitalni razkorak

Vrsta razkoraka

- Tehnološka
- Nematerialna
- Materialna
- Socialna
- Izobrazbena

Deljene lastnosti

- Tehnološke priložnosti
- Življenjske priložnosti, svoboda
- Kapital: ekonomski, socialni, kulturni
- Pozicija, Moč, Participacija
- Sposobnosti, Veščine

V8: Digitalni razkorak

Razmislite o vseh vrstah neenakosti v skupnostih,
zakaj se pojavljajo in v kakšnih kontekstih?
Podkrepite s primeri in poročajte!

Diskusija

- Izberite si eno virtualno skupnost, do katere imate dostop (forum, Facebook skupina, blog, ...)
- Preglejte jo in jo na hitro analizirajte po naslednjih parametrih. Napišite kratko poročilo:
 1. Virtualne identitete:
 - Kako se odraža identiteta v tej virtualnih skupnostih? Je ta ista kot v resničnem življenju?
 - Kako se identiteta člana virtualne skupnosti kaže v odnosu do drugih članov?
 - Ali ima lahko član v virtualni skupnosti več identitet?
 2. Oblike komuniciranja:
 - Katere oblike komuniciranja uporabljajo člani?
 - Za kateri namen uporabljajo katero obliko?

Upravljanje in nadzorovanje

- Legalne in etične zagate
- Kaj je dovoljeno, kaj je nezaželeno
- Kdo nadzoruje posameznike dejavne na spletu?
- Ali se lahko skrijemo na spletu?
- Več ravni: makro nadzor družbe in posameznikov (s strani koga?)
- Nadzor znotraj skupnosti
- <https://www.youtube.com/watch?v=3Wq4S2pXD3c>

Nadzor

Michel Foucault

Kibernetiski prostor vs fizični prostor

Njegove splošne teorije o družbeni (politični) moči in razmerju med védenjem in močjo, kot tudi njegovo razmišljanje o diskurzu v povezavi z zgodovino zahodne misli so v humanistiki in družboslovju našle široko uporabnost in sprožile mnoge pomembne razprave.

Bil je zgodovinar, ki ga je zanimal predvsem prehod iz tradicionalnih v moderne oblike družbene organizacije. Njegove analize načinov kako so se razvile moderne oblike vedenja (v medicini in družbenih vedah) so dale moč novim oblikam moči nad populacijo. Njegovo delo je bila pomembna alternativa marksističnim odnosom do moči.

- Zgodovino vidi kot nenehen boj med različnimi bloki moči, ki skušajo vsiliti svoj sistem dominiranja. Te sistemi ne temeljijo le na posedovanju sredstev ekonomske produkcije, ampak prevzemajo kontrolo sistema vedenja – produkcija pomenov.
- Zgodovina kot serija intelektualnih paradigem – epistem
- Episteme so celoten izbor odnosov, ki združujejo diskurzivne prakse – vsako zgodovinsko obdobje ima določen pristop in različne diskurze, ki ustvarjajo pomene
- Diskurz kot prevladujoč način sporazumevanja v družbi, ki loči eno obdobje od drugega, diskurzi tvorijo episteme
- Episteme blizu semiotskega koncepta pomenov kod
- 16. stoletje
- 18. stoletje čas razuma, razsvetljenstvo
- 19. stoletje industrijska revolucija
- 20. stoletje naprej
- Episteme: renesansa, klasicizem, moderna

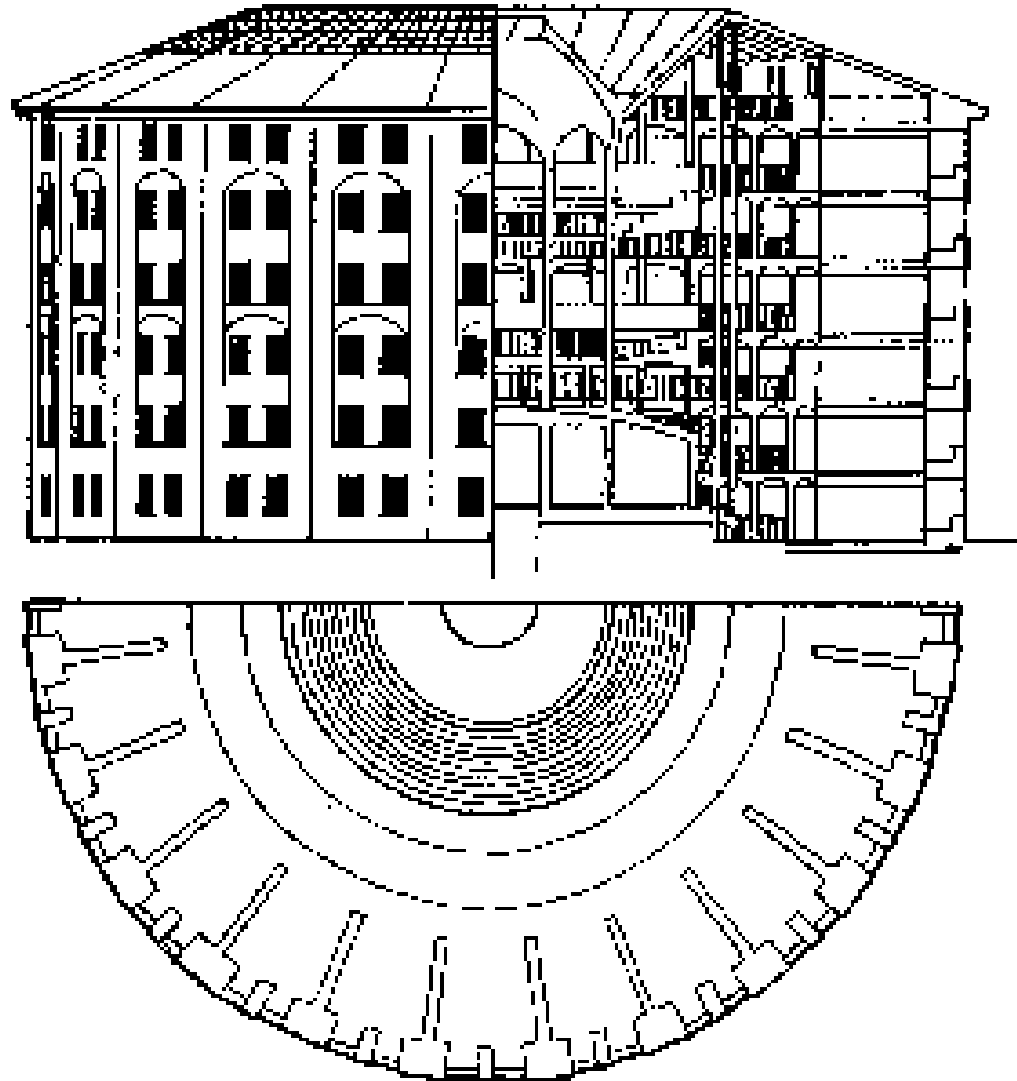
- Moderna disciplinirana družba nastane skozi tri glavne tehnike kontrole: opazovanje, normaliziranje in preverjanje. Že z opazovanjem je mogoče doseči kontrolo ljudi in tako vzpostaviti moč nad njimi.
- Splošno sprejete norme se tako rekoč same normalizirajo v šoli, medicinski praksi, tovarniški proizvodnji. Spraševanje, ki so mu podvrženi tako šolarji kot pacienti pa poveže vedenje in moč.
- Do 18. stoletja: težnja družbe po nadzoru nad smrtjo
- Od 18. stoletja dalje: težnja družbe po nadzoru nad življenjem – moč se odraža predvsem prek nadzora nad življenjem in seksualnostjo:
 - Anatomo-politika človeka: discipliniranje človeškega telesa in njegove seksualnosti
 - Bio-politika populacije (regulacija populacijske rast, zdravja, pričakovane življenjske dobe)

- Posameznik se »disciplinira« tako, da ponotranji norme, ki jih postavi znanost. Te genealoške raziskave, kako se vzpostavljajo strukture moči-vednosti ga pripeljejo v zadnjem obdobju do pojma »biopolitike«, sodobne oblasti
- Bio-politika spodbudila njegovo konceptualizacije governmentalities
- mikro-politika moči
- Kasneje uporablja širši koncept “governmentalities” = heterogene, nesubjektivne procese, prek katerih postajajo prakse in metode vladanja odvisne od diskurzivnih reprezentacij
- Upoštevanje treh ravni:
 - Obvladovanje sebe
 - Obvladovanje drugih
 - Obvladovanje države
- in načina vladanja kot regulacije populacij.

M. Foucault: Nadzorovanje in kaznovanje

- Vzpon zapora kot oblike kaznovanja v modernih družbah
- Problem nadzora v predmodernih družbah
- Rast zmogljivosti nadzora v sodobnih družbah – prisoten na vseh ravneh, ne le v zaporih
- <https://www.youtube.com/watch?v=BYGqmR8iUzE>

Nadzorovanje (M. Foucault)

**J. Bentham:
Panoptikon**

Trije klasični odgovori na odnos med skupnostjo in posameznikom v moderni dobi

Ideologija	Obljuba	Usodni izziv (in vzrok propada?)
Komunizem	Slepa podreitev posameznika centralni oblasti v zameno za pravično skupnost	Problem družbene kompleksnosti: več informacij, kot jih oblast lahko obvlada
Fašizem , nacizem, religiozni fundamentalizem	Slepa podreitev posameznika oblasti v zameno za pripadanje večvredni skupnosti	Problem globalizacije: izolacija ali spopad
Liberalizem (liberalna demokracija)	Skupnost s predstavniško oblastjo in tržno izbire po volji svobodnih posameznikov	Strojno učenje in nevro-znanost: poljubna manipulacija z voljo ???

Business | Of evils and evals

The world wants to regulate AI, but does not quite know how

There is disagreement over what is to be policed, how and by whom

The
Economist

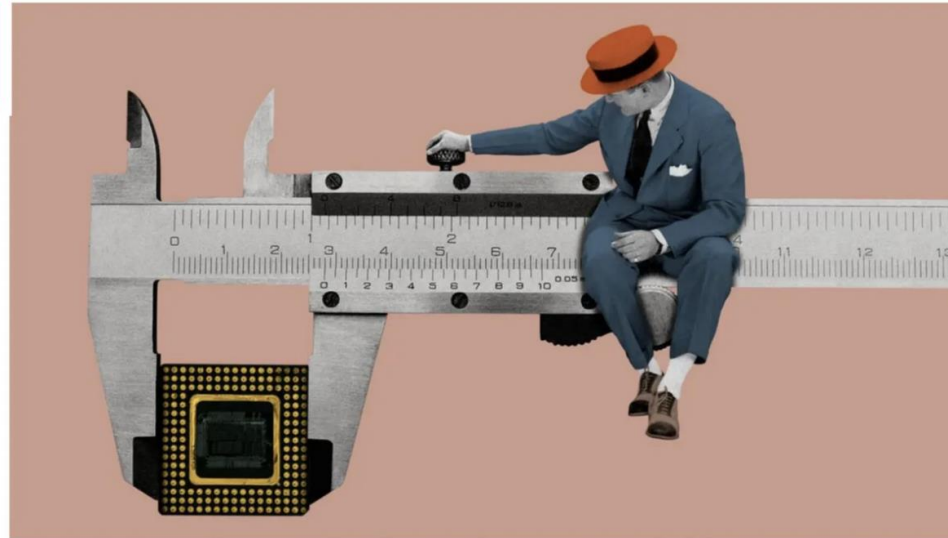

IMAGE: MARI FOUZ

Oct 24th 2023 | BLETCHLEY PARK

[Share](#)

- Ali ideja panoptikoma drži za kibernetiski prostor?
- Se zavedamo nadzora iz spletnega okolja?
- Za katere potrebe se vrši ta nadzor?
- Je posameznik pomemben?
- Matej Kovačič. 2003. Zasebnost na internetu. Mirovni inštitut. https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2014/08/MI_politike_zasebnost_na_internetu.pdf

A 2007 mural by graffiti artist Banksy on Newman Street in London | Carolina Alves ([CC BY-SA 2.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/)), v
Anurag Mehra

Primer Kitajska – social credit system

- Kazni za zaupanja nevredne, tako načrtovane kot področno implementirane. Seznam je kratek povzetek nekaterih odmevnejših primerov.
- JAVNO SRAMOTENJE - Ime in fotografija prestopnika se vkup s prekrškom objavita na javnih zaslonih, plakatih in drugih sredstvih obveščanja. Pa tudi kot reklame na spletnih portalih, mobilnih aplikacijah.
- ZASEBNO SRAMOTENJE - Ton zvonjenja prestopnika, npr. neplačnika računov, se spremeni v sramotilno obvestilo.
- OMEJITVE POTOVANJA - Prestopnik ne more kupiti boljših letalskih vozovnic ali boljših vozovnic za hitri vlak. Hujši prestopniki jih sploh ne morejo kupiti in imajo prepoved potovanj po tujini.
- KAZEN ZA POTOMCE - Otroci prestopnika se ne morejo vpisati na zasebne oziroma boljše šole, imajo omejen dostop do potovaj po tujini in državnih služb.
- KAZEN ZA ZAKONCA - Mož ali žena prestopnika ne more dobiti hipoteke.
- GOSPODARSKO DELOVANJE - Prepoved ustanavljanja podjetja, družbe, kupovanja delnic, sodelovanja v nadzornih svetih ali upravah.
- DOSTOP DO DRŽAVNEGA DENARJA - Prepoved ali omejitev prejemanja socialnih transferjev za fizične ter prepoved prejemanja subvencij za pravne osebe.
- POSOJILA - Otežkočen, dražji dostop do posojil pri bankah in drugih posojilodajalnih ustanovah.
- MEDMREŽJE - Prepoved dostopa do interneta, sprva "sektorska", lahko pa tudi popolna, izbris profilov na digitalnih družbenih omrežjih, sramotilna obvestila po spletnih straneh o prestopniku.
- PREVZGOJA - Čas v "šolah za poklicno in politično izobraževanje", kot opisano v Xinjiangu.
- Vir: <https://www.rtvsl.si/znanost-in-tehnologija/veliki-kitajski-brat-prva-digitalna-diktatura/492714>

Spletno okolje in varnost

- zloraba uporabnika (nezaželena pošta, spletno ribarjenje ali zvabljanje, spletno ustrahovanje, spletno zalezovanje , itd.)
- spletne strani in programske opreme (namestitvev zlonamerne programske opreme, računalniški virusi, itd.)
- žaljive vsebine.
- zalezovanje, kraja identitete in podobno.

- RPK – računalniško posredovana komunikacija
- ali je razlika med face-to-face ali RPK?
- pogosto želja po dopolnitvi, RPK ne kot nadomestitev ampak dodatek
- možnost premisleka kaj sporočiti (asinhrono – sinhrono)
- problem nesporazumov
- pseudonim
- občutek oddaljenost – lažna varnost
- neosebnost medija spodbuja intimnost
- Kling (1996): omrežna srečanja se ne bi začela, če ne bi poznali podatkov o človeku kot so splol, starost, zunanji izgled ipd.
- na omrežjih se srečujejo ljudje na temelju enakih interesov

- Kaj vpliva na interakcijo v virtualnih svetovih (Trček 2003):
 - zunanji kontekst (socializacijski vzorci, ki jih posamezniki prinesejo s seboj iz (re)socializacije v fizičnem prostoru)
 - časovne strukture (a/sinhronost)
 - sistemska infrastruktura (hitrost, enostavnost uporabe opreme)
 - namen (ki pripelje do oblikovanja skupine)
 - značilnosti udeležencev (velikost skupine, spolna struktura, hierarhičnost ipd.)

Trying 64.81.198.250...

Connected to lambda.moo.mud.org.

Escape character is '^['.

```
*****  
* Welcome to LambdaMOO! *  
*****
```

Running Version 1.8.3+47 of LambdaMOO

PLEASE NOTE:

LambdaMOO is a new kind of society, where thousands of people voluntarily come together from all over the world. What these people say or do may not always be to your liking; as when visiting any international city, it is wise to be careful who you associate with and what you say.

The operators of LambdaMOO have provided the materials for the buildings of this community, but are not responsible for what is said or done in them. In particular, you must assume responsibility if you permit minors or others to access LambdaMOO through your facilities. The statements and viewpoints expressed here are not necessarily those of the wizards, Pavel Curtis, or Roger Crew, and those parties disclaim any responsibility for them.

NOTICE FOR JOURNALISTS AND RESEARCHERS:

The citizens of LambdaMOO request that you ask for permission from all direct participants before quoting any material collected here.

For assistance either now or later, type 'help'.

The lag is low; there are 51 connected.

co guest

Guests at LambdaMOO are warned that they are accountable for their actions here. In particular, Guests are warned that any